

**Masterscriptie Muziekwetenschap
Universiteit Utrecht**

**Een geslonken lichaam
Een vernieuwd gezicht
Een vriendelijk karakter**

**De organisatorische en artistieke transformatie van het
Nederlands Kamerkoor tussen 2004 en 2015**

**Student: Ruben Smits
Cohort: 2014-2015
Begeleider: Eric Jas**

Inhoudsopgave

Introductie	5
Hoofdstuk I: 2004-2007 (Leo Samama).....	8
Structurele omstandigheden	8
Missie van het NKK.....	8
Artistiek beleid	8
Personele kwesties	8
Cultuurpolitiek en subsidie.....	9
Financiën.....	10
Actualiteiten.....	10
Het NKK als ‘merk’.....	10
Prestatiecijfers.....	11
Enkele bijzondere projecten	11
Repertoire seizoen 2004/05 - 2006/07.....	13
Meest gezongen componisten.....	13
Meest gezongen composities.....	13
Aantal premières per seizoen.....	14
Stijlperiodes	14
Conclusies.....	15
Hoofdstuk II: 2007-2010 (Leo Samama).....	16
Structurele omstandigheden	16
Missie van het NKK.....	16
Artistiek beleid	16
Personele kwesties	16
Financiën.....	17
Actualiteiten.....	17
Educatie.....	17
Concurrentiepositie.....	18
Imago en uitstraling.....	18
Prestatiecijfers.....	18
Enkele bijzondere projecten	19
Repertoire seizoen 2007/08 - 2009/10	20
Meest gezongen componisten.....	20
Meest gezongen composities.....	20
Aantal premières per seizoen.....	21
Stijlperiodes	21
Conclusies.....	22
Hoofdstuk III: 2010-2013 (Irene Witmer)	23
Structurele omstandigheden	23
Missie van het NKK.....	23
Artistiek beleid	23
Personele kwesties	24
Cultuurpolitiek en subsidie.....	25
Financiën.....	26
Actualiteiten.....	26
75-jarig Jubileum	26
Concurrentiepositie.....	27
Educatie.....	27
Verandering van standplaats	28
Prestatiecijfers.....	28

Enkele bijzondere projecten	28
Repertoire seizoen 2010/11 en 2011/12	29
Meest gezongen componisten	29
Meest gezongen composities.....	29
Aantal premières per seizoen.....	30
Stijlperioden	30
Conclusies.....	31
Hoofdstuk IV: 2013-2015 (Tido Visser)	32
Structurele omstandigheden	32
Missie van het NKK.....	32
Artistiek beleid	32
Personele kwesties	33
Cultuurpolitiek en subsidie.....	33
Financiën	33
Actualiteiten.....	34
Het NKK als centrale speler.....	34
Educatie.....	34
Verandering van standplaats	35
Concurrentiepositie.....	35
Nieuwe media-uitingen.....	35
Prestatiecijfers.....	36
Enkele bijzondere projecten	36
Repertoire seizoen 2012/13 - 2014/15	37
Meest gezongen componisten	37
Meest gezongen composities.....	37
Aantal premières per seizoen.....	38
Stijlperioden	39
Conclusies.....	40
Hoofdstuk V: Repertoire elf seizoenen NKK.....	41
Populairste componisten	41
Meest gezongen composities.....	42
Premières.....	43
Stijlperioden	44
Programmering	44
Muzikaal logo	45
Conclusie: de transformatie van het NKK.....	46
Lijst van geraadpleegde literatuur	52
Bijlage 1: Vooruitblik op seizoen 15/16.....	55
Bijlage 2: Chronologie van het NKK 2004-2015	56
Bijlage 3: Recensie <i>De Volkskrant</i> (2012)	58
Bijlage 4: Lijst met wereldpremières	59
Bijlage 5: Lijst met composities door Nederlandse componisten ..	61
Bijlage 6: Volledige repertoirelijst	66
Seizoen 04/05	66
Seizoen 05/06	68
Seizoen 06/07.....	70

Seizoen 07/08	73
Seizoen 08/09	75
Seizoen 09/10.....	77
Seizoen 10/11.....	79
Seizoen 11/12	81
Seizoen 12/13.....	84
Seizoen 13/14.....	87
Seizoen 14/15.....	91

Digitale bijlage: ‘Volledige repertoirelijst NKK 2004-2015’ (Excel)

And we will talk,
Until talk is a trouble too,
Out on the side of the hill;
And nothing is left do to,
But an eye to look into an eye,
And a hand in a hand to slip;
And a sigh to answer a sigh;
And a lip to find out a lip!

Tekst: James Stephens, *The Coolun*,
Muziek: Samuel Barber *Reincarnations*

Introductie

Het Nederlands Kamerkoor werd in 1937 door dirigent Felix de Nobel opgericht als 'VARA-radiokoor Pro Musica' met als primaire opdracht het voor de radio uitvoeren van Bach-cantates.¹ Het projectcontract werd al na een jaar niet gecontinueerd, maar de groep jonge zangers bleef samen zingen en in december 1938 wordt de oprichting van het 'Nederlandsch Kamerkoor' bekend gemaakt.² De doelstelling van het koor luidde "het beoefenen van den klassieke en modernen koorzang in den ruimsten zin". Hierop volgden 77 bewogen jaren waarin het koor uitgroeide tot één van de meest geroemde koren van Europa, deel ging uitmaken van de culturele instellingen waarvoor zelfs de minister met Cultuur in de portefeuille verantwoordelijkheid nam en talloze compositieopdrachten uitschreef of opgedragen kreeg.

De laatste plusminus tien jaar verkeerde de gehele culturele sector daarentegen in zwaar weer. De publieke opinie aangaande het *geven* aan cultuur is indertijd, mede door economische crisissen, ongunstig veranderd, culturele instellingen stuiten van bezuiniging op bezuiniging, de jongere generaties lijken geen of weinig aansluiting te vinden bij "gecanoniseerde kunstvormen"³ en de klassieke muziek leek zich niet te kunnen losmaken van verouderde tradities.⁴ Dit onderzoek richt zich op de vraag welke keuzes het Nederlands Kamerkoor van 2004 tot 2015 heeft gemaakt om te kunnen blijven bestaan binnen de veranderende maatschappij en of deze keuzes terug te vinden zijn in het uitgevoerde repertoire. In deze periode hebben drie verschillende directeuren elk op hun eigen wijze uitdagingen getrotseerd en het Nederlands Kamerkoor vorm en inhoud gegeven.⁵ Er is in dit onderzoek antwoord gezocht op onder meer de volgende vragen:

- Hoe heeft het koor gereageerd op de bezuinigingen van 2007, 2010 en 2013?
- Hoe heeft het koor zichzelf relevant, eigentijds en aansprekend geprobeerd te maken/houden?
- Op welke manier heeft het Nederlands Kamerkoor zichzelf artistiek vernieuwd en waarom?
- Op welke manieren hebben buitenmuzikale factoren, zoals financiën, het artistieke beleid van het koor beïnvloed?

En ten slotte:

- Waarin verschillen de drie directeuren die het NKK de afgelopen elf jaar gekend heeft?

Dat culturele instellingen de laatste jaren erg onder vuur hebben gelegen, is kenmerkend voor de recente geschiedenis van de Nederlandse maatschappij waarin de opvatting van cultuur zo verschilt van die uit vroeger tijden en waarbinnen cultuuronderwijs zo'n marginale rol speelt in de algemene ontwikkeling. Dit onderzoek hoopt helderheid te scheppen in hoe één van de bedreigde instellingen zich heeft weten te redden.

Hoofdstuk I tot en met V geven een beschrijving en inventarisatie van de bedrijfsvoering en muzikale ontwikkelingen van het Nederlands Kamerkoor van 2004 tot en met 2014. Hiervoor is gebruik gemaakt van de betreffende jaarverslagen en beleidsplannen, aangevuld met interne documenten zoals vergaderingsnotulen, administratie, verslagen door derden,

¹ Maassen & Van den Dungen, *Een Wonder van Klank*, p. 17.

² S.n., 'Een kamerkoor opgericht'.

³ Term van het Sociaal en Cultureel Planbureau voor de kunstvormen ballet en klassieke muziek, beeldende kunst, literatuur en toneel. Van der Broek, *Kunstminnend Nederland?*, p. 9.

⁴ Idema, *Present!*.

⁵ Leo Samama 2004-2010, Irene Witmer 2010-2013 en Tido Visser 2013-heden.

krantenartikelen en interne notities. Deze documenten bijeen geven een vrij helder beeld van de recente levensloop van het Nederlands Kamerkoor en de situaties waar het koor en kantoor zich, soms van maand tot maand, in bevond.

In de conclusie van dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van onder meer onderzoeken naar publieksgroepen en -ontwikkelingen van het Sociaal en Cultureel Planbureau en van theorieën omtrent de concerttraditie van de klassieke muziek en nieuwe concertvormen om inzichtelijk te maken welke sociale en culturele krachten het Nederlands Kamerkoor een kant op geforceerd hebben of minstens beïnvloed hebben. Deze theorie plaats het Nederlands Kamerkoor als instelling binnen de cultuur en maatschappij als geheel en kunnen bijdragen aan een verklaring voor de besproken artistieke ontwikkelingen van het koor.

Dit verslag is ingedeeld op basis van de bestuursperiodes van de respectievelijke directeuren: Leo Samama (2004-2010), Irene Witmer (2010-2013) en Tido Visser (2013-heden). De periode van Leo Samama is voor een gelijke verdeling van de informatie opgedeeld in twee hoofdstukken. Daarbij is elk hoofdstuk verdeeld in 'structurele omstandigheden', vaste onderwerpen die inherent zijn aan een organisatie en 'actualiteiten', onderwerpen die typerend zijn voor een bepaalde directeur of periode.

Op de scheidslijn tussen directeuren vindt overlap plaats: het beleid van de eerste directeur duurt in verband met vooruitplannen voort in de eerste jaren van de tweede. Beleidsplannen of artistieke keuzes van een nieuwe directeur zijn aldus dikwijls pas effectief na enkele jaren binnen de bestuursperiode. Waar dit tot verwarring zou kunnen leiden, is zo helder mogelijk geprobeerd toe te lichten welke keuzes er voor het verslag gemaakt zijn.

Voor de repertoiregegevens in dit onderzoek is gebruik gemaakt van de jaarverslagen. Hier staan immers de gegevens in waarmee het NKK zelf zijn balans opmaakt en waarmee het zijn resultaten verantwoordt richting de subsidieverstrekker en andere partijen. Ook staat in de jaarverslagen nu en dan tekst en uitleg bij bepaalde projecten, als deze voortkwamen uit een specifiek artistiek of financieel beleid. Daartegenover staat dat jaarverslagen wellicht een ietwat rooskleuriger beeld geven van de werkelijkheid, bijvoorbeeld om de buitenwereld niet deelgenoot te maken van perikelen binnen de organisatie. Hierom wordt ook veel gebruik gemaakt van interne notities, gesprekken en andere bedrijfsadministratie.

Helaas is het niet altijd gelukt om te kunnen inschatten in welke mate een bepaalde artistieke of financiële keuze succesvol is geweest. Redenen hiervoor zijn onder meer:

- Elke directeur stelde zijn/haar jaarverslag op eigen wijze op en neemt hier bepaalde data wel of niet in op. Dit heeft ook te maken met veranderende subsidie-eisen: elke kunstenplanperiode legde het accent iets anders en vroeg dus een andere legitimering van de activiteiten van de instelling. Zo gaf Samama bijvoorbeeld uitvoerig weer hoeveel concerten er in en buiten de Randstad gegeven waren, terwijl Witmer en Visser hier geen melding van maakten;
- De bezoekersaantallen van elke productie waren tot slechts 2011 beschikbaar;
- Succes is niet altijd in cijfers uit te drukken, maar in termen als kwaliteitsverbetering, grotere bekendheid en/of draagkracht, maatschappelijk effect of waardering. Met name vanaf 2010 werden producties gedraaid waarbij niet alleen een positief bedrijfsresultaat van belang is, maar ook een positief publiekseffect. Het succes wordt in zulke gevallen afgemeten aan of het koor dergelijke projecten doorzet of beperkt tot eenmalige producties.

Bij dit onderzoek hoort een Excelbestand met het totale repertoireoverzicht van seizoenen 2004/2005 tot 2014/2015 (vanaf nu worden jaartallen afgekort als 04, 05 etc.). De volledige repertoirelijst is tevens per seizoen opgenomen als Bijlage 6 in dit verslag. Wat betreft dit overzicht:

- De jaarverslagen zijn opgesteld per kalenderjaar (januari tot december). De programmering wordt echter opgemaakt van september tot juli. Vanwege het feit dat nu en dan per seizoen moest worden gerekend, is gepoogd de data ook per seizoen te ordenen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de homepage van het Nederlands Kamerkoor. In het geval dat niet helemaal duidelijk was met welk project een seizoen opende of sloot, is uitgegaan van september-juli, of gerekend vanaf een maand reces;
- In de lijst zijn alleen concerten en masterclasses opgenomen, omdat dit openbare manifestaties zijn. Cd-producties zijn hierom niet in de lijst opgenomen, tevens omdat hier geen definitieve en volledige lijst van te vinden was.
- In het overzicht zijn alleen de a-cappellastukken en koor- en orkestwerken opgenomen. Bij projecten met orkest zijn de instrumentale werken buiten beschouwing gelaten.
- Vooruitlopend op het seizoen zijn ook de nog komende concerten van seizoen 14/15 in het overzicht opgenomen, voor zover deze aangekondigd zijn op de website van het Nederlands Kamerkoor.

De programmering, dat wil zeggen de wijze waarop de individuele stukken bij elkaar werden gebracht, geeft uiteraard ook inzicht in artistieke processen van het Nederlands Kamerkoor. Om te onderzoeken of de samenstelling van de programma's gedurende elf seizoenen significant veranderde, zijn de programma's met behulp van de jaarverslagen en het excelbestand in eerste instantie oppervlakkig bestudeerd. Hieruit kwamen echter te weinig aanknopingspunten om ontwikkelingen hierin als bewijslast mee te nemen. Hierom is gekozen de programma's niet in de systematiek op te nemen, doch slechts op relevante momenten te bespreken. In de conclusie wordt de programmering uitvoeriger besproken.

Ik wil grote dank uitbrengen aan Tido Visser, de huidige directeur van het NKK, die mij belangeloos toegang gaf tot alle, zelfs beveiligde documenten in het archief van zijn computer. Later stuurde hij mij het nog niet gepubliceerde jaarverslag van boekjaar 2014, waarmee ik de gegevens voor het onderzoek compleet kon maken. Deze documenten vormen de gehele basis van dit onderzoek. Daarnaast dank ik Leo Samama voor zijn bereidwilligheid en de uitvoerige antwoorden op mijn vragen en Hans Noyens voor een selectie literatuur uit zijn persoonlijke bibliotheek.

In de voorbereiding en uitvoering van dit onderzoek ben ik bijgestaan door mijn begeleider, dr. Eric Jas van de Universiteit Utrecht. Hij heeft altijd met veel geduld, doch op scherpe toon terugkoppeling gegeven op mijn werk en mij bijgestuurd, waarvoor heel veel dank. Ten slotte dank ik Mart Smits en Aike Roodenburg die bereid zijn geweest tijd en energie te steken in het lezen van de eerste versie en hun goede aanwijzingen.

Hoofdstuk I: 2004-2007 (Leo Samama)

Samenvatting

In 2004 werd Leo Samama directeur van het Nederlands Kamerkoor. Hij trof een statische organisatie aan. Hervormingen waren noodzakelijk en werden tevens afgedwongen door veranderingen in de subsidieregeling van de overheid. Deze periode begon met een financiële reserve, maar eindigde met de voorbereiding op drastische bezuinigingen en eerste stappen naar artistieke vernieuwing. Het koor keek kritisch naar zichzelf en naar de directe omgeving, dacht na over de eigen identiteit en ging samenwerkingen met muzikale partners aan.

Structurele omstandigheden

Missie van het NKK⁶

In de periode 2004-2007 omschreef het NKK zijn missie in elk jaarverslag als volgt: “De Stichting Nederlands Kamerkoor heeft de verbreiding van de kunst van het meerstemmig zingen ten doel en dit doel wordt nagestreefd door het instandhouden [sic] van een ensemble: het Nederlands Kamerkoor. De voornaamste taak van dit ensemble is het geven van concerten en het maken van geluidsopnamen al dan niet met beeld, in eigen exploitatie of in opdracht van derden.”⁷ Uitsluitend in het jaar 2005 werd aan deze missie toegevoegd: “(...) een actieve bijdrage en stimulans tot het componeren van koormuziek in de vorm van opdrachten”.⁸ Het Nederlands Kamerkoor droeg vanaf 2005 dus expliciet in de jaarverslagen uit dat het de hedendaagse koormuziek stimuleerde en vooruit wou helpen, wat doet vermoeden dat het koor inzette op een bovengemiddeld aantal compositieopdrachten.

Artistiek beleid

In dit tijdvak vond weinig artistieke vernieuwing plaats naast de veelheid aan compositieopdrachten die het koor als inspirator en aanjager naar de voorgrond moesten brengen. In het jaar 2006 nam het Nederlands Kamerkoor zichzelf daarentegen wel kritisch onder de loep. Er werd open gesproken en gebrainstormd over het enerzijds het actuele en het anderzijds het gewenste imago van het Nederlands Kamerkoor. Het koor kenmerkte zichzelf als “kwalitatief, top van de sector, elitair (positief)”, maar tegelijkertijd als “elitair (negatief), ouderwets, afstandelijk, hautain, intern gericht en niet flexibel.”⁹ Er wordt in 2006 vooruitgekeken en als streven voor 2011 opgegeven: “Interessantere partners en/of concerten, commerciële, zelf geïnitieerd of coproductie”,¹⁰ wat aangeeft dat het koor toe was aan artistieke vernieuwing ten gunste van het imago, een onderscheidende identiteit en de financiële balans. Het NKK zette op dit gebied allereerst in op verbeterde podiumpresentatie, in andere woorden: er werd gewerkt aan de verpakking, de inhoud bleef vooralsnog hetzelfde.

Personele kwesties

Samama begon zijn periode bij het NKK met een organisatie die structurele overheidssteun ontving en die zangers fulltime in dienst had.¹¹ Daarnaast had het NKK anno 2004 een eigen

⁶ Onderdeel van elk beleidsplan is het formuleren van een missie. Deze missie kan elk moment worden bijgesteld, wat uiting geeft aan de veranderingen in de aard van de activiteiten, de motivatie van de bedrijfsvoering en het imago van het koor. Om deze reden zal per tijdvak worden gekeken naar verschuivingen in de letterlijke formulering van de “missie” van het NKK.

⁷ NKK, *Jaarverslag 2004, - 2005, - 2006, - 2007*.

⁸ NKK, *Jaarverslag 2005*.

⁹ Van der Heijde, *Verslag workshop Nederlands Kamerkoor*, p. 4.

¹⁰ Van der Heijde, *Verslag workshop Nederlands Kamerkoor*, p. 6.

¹¹ Deze twee elementen tonen aan dat het NKK in het verleden succesvol is geweest in het werken naar en behouden van een positie aan de top van de Nederlandse koorwereld en dat zijn grote belang voor de Nederlandse cultuur ook werd erkend. Dit gebeurde al in 1965, toen de overheid de Nederlandse Koorstichting oprichtte die het beheer van het

pensioensregeling voor zangers van 55 jaar.¹² Samama constateerde, als gevolg van de vaste aanstellingen en het weinige verloop in het koorpersoneel, dat het koor opmerkelijk statisch was geworden – een belemmering voor specifieke vooruitgang.¹³ Daarbij leek de klad te zijn gekomen in de motivatie van de zangers met betrekking tot voorbereiding en houding tijdens repetities: er werd tijdens een koorcommissiebijeenkomst in het voorjaar van 2006 geconstateerd dat artikel 21 van de cao aangaande verplichtingen van de zanger niet altijd meer werd nageleefd.¹⁴

Per 1 januari 2006 veranderde de subsidiewetgeving: het koor zou niet meer rechtstreeks door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap worden gesubsidieerd, maar door het Nederlands Fonds voor de Podiumkunsten+. Hierdoor was de prepensioenregeling, die uitging van de zangers als semiambtenaren onder de minister, niet meer rechtsgeldig. Het was aldus niet meer mogelijk zangers op 55-jarige leeftijd te ontslaan met een prepensioen. Zo bleef de directie zitten met een ouder wordend koor dat zij niet zonder ontslagvergoedingen kon verjongen. Hierop werd een loopbaanbeleid ontwikkeld voor die koorzangers die door de directie minder geschikt werden geacht, “waarbij niet meer de leeftijd maar de inzetbaarheid van de zangers centraal staat.”¹⁵

Ook in de artistieke leiding werd sterk vernieuwd. Het contract met toenmalig chef-dirigent Stephen Layton werd in 2005 niet gecontinueerd.¹⁶ Het koor zou onder wisselende leiding van gastdirigenten komen te staan. Klaas Stok werd als repetitor en koorleider aangesteld. Peter Dijkstra werd ‘vaste gastdirigent’ en Paul van Nevel ‘eregastdirigent’.¹⁷

In 2006 werd de suggestie gedaan voor een kleinere kern van koorzangers, aangevuld met freelancers.¹⁸ Vanaf 2007-2008 is daadwerkelijk een ontwikkeling aan te wijzen in de richting van een systeem gebaseerd op freelancecontracten. Hierop zal in het volgende tijdvak dieper worden ingegaan.

Cultuurpolitiek en subsidie

In aanloop naar 2007 werd de subsidieregeling voor het Nederlands Kamerkoor steeds onzekerder. Sinds de oprichting van de Nederlandse Koorstichting in 1965 heeft de overheid verantwoordelijkheid genomen over het voortbestaan van het koor, omdat zij de activiteiten van het koor als een ‘taak’ voor de muzikwereld beschouwde. In 2007 werden, echter, drastische hervormingen doorgevoerd: in het kader van ‘functionele decentralisatie’ werd het Fonds voor Muziek, Dans en Theater nieuw opgericht voor kortlopende subsidies van kleine instellingen buiten de Basisinfrastructuur (BIS).¹⁹ Ook werd ‘territoriale decentralisatie’ van kracht, waarbij de overheid lokale of regionale overheden opdroeg om regionale instellingen te onderhouden.²⁰ De overheid beperkte zich nog slechts tot vierjarige subsidieaanvragen. Bovenal werd er stevig bezuinigd op het cultuurbudget en werden gezelschappen – tegen

Nederlands Kamerkoor ging doen. Deze stichting had tot taak: “het instandhouden van twee afzonderlijke koren, te weten Het Nederlands Kamerkoor, dat tot taak heeft het geven van concerten, en Het Nederlands Operakoor, dat tot taak heeft het medewerken aan de voorstellingen van De Nederlandse Operastichting” S.n., *Rijksbegroting voor het dienstjaar 1967*.

¹² NKK, *Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012*.

¹³ Naar Leo Samama in een mail aan de auteur.

¹⁴ Dit artikel verplicht de zanger zijn stem in goede conditie te houden en “ervoor te zorgen dat hij op de repetities [de] te zingen partijen voldoende heeft voorbereid; zulks ter beoordeling van de directie en/of de dirigent”. NKK, *Koorcommissievergadering*.

¹⁵ NKK, *Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012*.

¹⁶ S.n., ‘Layton vertrekt bij Kamerkoor’.

¹⁷ Leo Samama was erg te spreken over deze constructie: “De samenwerking met koorleider Klaas Stok heeft ook in 2006 verdere vruchten afgeworpen, zowel door zijn voortdurende zorg voor de koorkwaliteit, zijn aandacht voor de individuele zangers als in de samenwerking met ensembles en orkesten.” NKK, *Jaarverslag 2006*.

¹⁸ Van der Heijde, *Verslag workshop Nederlands Kamerkoor*.

¹⁹ Basisinfrastructuur (BIS): “Het geheel van functies dat een bloeiend professioneel muzikaleven in Nederland garandeert en waarvoor het rijk verantwoordelijkheid moet nemen.” Raad voor Cultuur, *Innoveren, Participeren!*, p. 162.

²⁰ RvC, *Innoveren, Participeren!*, p. 18.

aanraden van de Raad voor Cultuur in²¹ – aanvankelijk kwantitatief op rendabiliteit en prestatie beoordeeld. Het Nederlands Kamerkoor voldeed niet aan de normen die waren opgesteld voor een plaats in de BIS en was dus vanaf dit moment op projectsubsidie en vierjarige subsidiegaranties aangewezen.

Financiën

	2004	2005	2006	2007
Concerten	75	75	83	76
Eigen risico	16 (21%)	29 (39%)	29 (35%)	34 (45%)
Uitkoop²²	45 (60%)	30 (40%)	34 (41%)	37 (49%)
Onduidelijk	14 (19%)	16 (21%)	20 (24%)	5 (6%)
Overheidssubsidie	€ 2.015.643	€ 1.975.606	€ 1.988.764	€ 2.039.874
Totale recette	€ 328.054	€ 436.748	€ 407.532	€ 322.353
% eigen inkomsten	18,0%	20,4%	18,2%	15,1%

In 2004 zat het Nederlands Kamerkoor betrekkelijk ruim in zijn jas. De financiële reserve werd door Samama gebruikt om “aan de lopende band” nieuwe opdrachten te verstrekken.²³ Zo werkte het koor aan muzikale vernieuwing met een budget dat anders aan de overheid teruggeven zou moeten worden.

In 2007 werd geconstateerd dat het steeds moeilijker werd om producties van het NKK te verkopen aan concertzalen. De directie stond voor de keuze minder te concineren of meer eigen risico te nemen. Er werd voor het laatste gekozen:²⁴ het Nederlands Kamerkoor zou steeds meer producties in eigen hand nemen en daar zelf concertseries bij organiseren. Deze lijn zou ook in de volgende jaren worden doorgezet. Het Nederlands Kamerkoor krijgt zo geleidelijk een nieuwe structuur met een assertievere bedrijfsvoering en een ondernemender karakter, zoals op te maken is uit de stijging in ‘eigen risico’ en daling in ‘uitkoop’.

Om het risico zo laag mogelijk te houden, ging het koor tevens samenwerkingen aan met, bijvoorbeeld, de uitgevers van de opdrachtcomponisten of via het in 2004 door Samama opgerichte TENSO-platform.²⁵

Actualiteiten

Het NKK als ‘merk’

In 2006 werd geconstateerd dat het Nederlands Kamerkoor een ‘merk’ zou moeten worden.²⁶ Hieruit kwam voort dat het NKK zich ook als sterk en betrouwbaar merk moet presenteren en gedragen en dat het daarom belangrijk is om hoge kwaliteit te blijven leveren. Daarbij streefde het koor vernieuwing na, om extra waardering van het publiek te verdienen.

²¹ “Metten van cultuur en cultuurdeelname aan de hand van bezoekerscijfers is problematisch: het doel van cultuur bestaat uit onweegbare factoren, de zogeheten imponderabilia. De kwaliteit, in de vorm van inspiratie, beleving, inzicht, visie en ervaring die cultuurparticipatie mensen biedt, en waarin een groot deel van de kracht van cultuur schuilt, blijft immers buiten beschouwing.” RvC, *Innoveren, Participeren!*, p. 21-22.

²² In de tabel zijn producties waarbij het koor is ingehuurd (bijvoorbeeld *Requiem* van W.A. Mozart (2005) met de Radio Kamerkoor en *Trois Nocturnes* (2007) met het Koninklijk Concertgebouworkest) evenals producties verkocht aan concertzalen aangeduid als “uitkoop”. “Onduidelijk” duidt op concerten waarbij de bron van inkomsten niet is vermeld, bijvoorbeeld concerten tijdens buitenlandse tournees.

²³ Naar Leo Samama in een mail aan de auteur.

²⁴ NKK, *Jaarverslag 2007*.

²⁵ Naar Leo Samama in een mail aan de auteur. TENSO is een Europees netwerk voor professionele kamerkoren. Het platform, dat de krachten van de koren bundelt, organiseert Europese uitwisselingen, masterclasses voor dirigenten en zangers, compositiewedstrijden en andere activiteiten die de kwaliteit van de Europese koorzang moeten bevorderen. Meer info: www.tensonetwerk.eu.

²⁶ Van der Heijde, *Verslag workshop Nederlands Kamerkoor*, p. 6.

Bovenstaande getuigt van een blik die naar buiten is gekeerd, in tegenstelling tot de voorgenomen interne blik; een zelfkritische houding in plaats van een hautaine. Het koor constateerde dat de markt zowel aan de aanbod- als aan de vraagzijde aan het veranderen was. Er was meer concurrentie vanuit professionele kamerkoren zoals het eveneens in Amsterdam opererende Cappella Amsterdam, gezelschappen van andere muzikale disciplines (bijvoorbeeld het Groot Omroepkoor)²⁷ en het gehele niveau van de amateursector werd ook alsmar hoger. In plaats van de buitenwereld te negeren, werd nu meer dan voorheen rekening gehouden met invloeden van buitenaf.

Onderzoek van het Ministerie van OC&W toont aan dat beoefenaars van amateurkunst eerder geneigd zijn een professionele uiting van dezelfde discipline te bezoeken.²⁸ Voor een actieve amateursector als de koorsector moest het dus, in theorie, geen probleem zijn om voldoende publiek te genereren. Het publiek bleek daarentegen tevens minder verzuimd dan in vroeger tijden, wat zich uitte in beperktere loyaliteitsduur. Het publiek kwam niet meer naar de concerten voor specifiek het Nederlands Kamerkoor, maar voor de koormuziek, en ging net zo makkelijk naar andere aanbieders. Voor gezelschappen was het aldus van belang om als een merk een zekere mate van publieksbinding te bewerkstelligen.

Prestatiecijfers²⁹

	2003	2004	2005	2006	2007
Projecten	16	17	18	19	19
Concerten	64	75	75	83	76
Bezoekersaantal	32.761	29.746	36.752	50.202	37.674

Het bezoekersaantal in 2004 is opvallend: er werden maar liefst negen concerten meer gegeven dan in 2003, maar het bezoekersaantal daalde met plusminus 3.000 personen. Dit is te wijten aan de muziektheaterproductie 'Faust' waarvan maar liefst veertien uitvoeringen gegeven werden voor over het algemeen slechts 150 personen. De aanzienlijke stijging van het bezoekersaantal in 2005 ten opzichte van 2003 was het gevolg van goedbezochte producties met orkesten, maar ook de a-capellaconcerten, met name in het vernieuwde Muziekgebouw aan 't IJ in Amsterdam.³⁰ Dit zette zich voort in 2006 met goedbezochte producties met orkesten, met name vanwege een Mozartproductie met een uitgebreide tournee met het Orkest van de 18^e eeuw (13 concerten in Spanje, België, Zwitserland en Nederland met gemiddeld 1500 bezoekers per concert).³¹ Het hoge bezoekersaantal is echter niet terug te zien in recettes, wat doet vermoeden dat het NKK op uitkoop was ingehuurd door het orkest. 2007 is weer met 2005 vergelijkbaar.

Enkele bijzondere projecten

Het Nederlands Kamerkoor heeft in de jaren 2004-2007 nu en dan bijzondere projecten geproduceerd.³² Het koor werkte in 2004 mee aan de muziektheaterproductie *Faust*, een wandelvoorstelling waarin de scènes zich op verschillende locaties afspeelden en de spelers en het publiek zich dus moesten verplaatsen. In 2005 presenteerde het koor een scenisch

²⁷ Visser (2015). De Raad voor Cultuur dat dit ook geldt voor instrumentale ensembles: "Ook kan worden vastgesteld dat repertoire dat oorspronkelijk tot het domein van de ensemblesector werd gerekend, steeds vaker wordt uitgevoerd door (een deel van) een orkest." RvC, *Innoveren, Participeren!*, p. 159.

²⁸ Ministerie van OC&W, *Cultuurbeleid in Nederland*, p. 210.

²⁹ Deze cijfers zijn afkomstig uit jaarverslagen van het koor en daarom gebaseerd op kalenderjaren, niet op seizoenen.

³⁰ NKK, *Jaarverslag 2005*.

³¹ NKK, *Jaarverslag 2006*.

³² Hoewel Samama niet positief staat tegen het aanbrengen van grote vernieuwingen in de concertvorm: "Muziek maken vraagt concentratie en muziek luisteren ook. (...) [H]et moet onder alle omstandigheden zo blijven dat professionele musici professioneel muziek maken en dat het publiek het meest geholpen is, wanneer de toegang tot die concerten zo eenvoudig mogelijk is, de mensen uitgebreid geïnformeerd worden, op het podium of voor het concert, over wat hen te wachten staat, en dat ze zich daarna aan de spelregels moeten houden. Net als in het verkeer!" Samama in mail aan auteur, 2015.

programma met arrangementen van de (pop)componist Burt Bacharach. In 2006 was het koor voor het theatrale programma 'Figure Humaine' gekleed in de mode van de jaren veertig. In 2007 werden de programma's 'Orpheus behind the wire' en 'Gibbons and Purcell' met lichtregie omkleed. In hetzelfde jaar werd meegewerkt aan de jazzproductie 'Inventing Jazz', met geleide improvisatie.

Repertoire seizoenen 2004/05 - 2006/07

Meest gezongen componisten

04/05	05/06	06/07
Johannes Brahms (6)	Alfonso Ferrabosco (7)	Johann Sebastian Bach (9)
Anoniem (5)	J.S. Bach(6)	Henry Purcell (7)
Franz Schubert (5)	Franz Schubert (3)	Orlando Gibbons (6)
Jacobus de Kerle (4)	Gerard Beljon (3)	Francis Poulenc (5)
Francisco Guerrero (3)	Harrison Birtwistle (3)	Edith Canat de Chizy (4)
Johannes Ockeghem (3)	W.A. Mozart (3)	Krzysztof Penderecki (4)
Robert Schumann (3)		W.A. Mozart (4)

In 04/05 voerde het koor van J.S. Bach enkel de *Matthäus Passion* uit. Hierna stond Bach vaker op het programma, voornamelijk met alle of een selectie van zijn populaire zes motetten³³ (in 2006 werden alle motetten uitgevoerd en op cd gezet) en de *Matthäus* of *Johannes Passion*.

Gerard Beljon stond in seizoen 05/06 in de lijst met meest gezongen componisten, tevens met drie verschillende composities waarvan twee in opdracht. Sindsdien kwam Beljon, echter, niet meer voor in de programmalijsen.

Meest gezongen composities

Seizoen 04/05

Tomás Luís de Victoria - <i>Alma Redemptoris Mater</i>	2
Alberto Ginastera - <i>Lamentaciones de Jeremias</i>	2
Robert Schumann - <i>Nachtlied</i>	2
Joost Kleppe - <i>Sinfonia de uma noite inquieta</i>	2

Seizoen 05/06

André Jolivet - <i>Epithalame</i>	2
J.S. Bach - <i>Komm, Jesu, komm</i> , BWV 229	2
Rudolf Escher - <i>Le vrai visage de la paix</i>	2
Mauricio Kagel - <i>Les Inventiones d'Adolphe Sax</i>	2

Seizoen 06/07

Hans Werner Henze - <i>Orpheus Behind the Wire</i>	3
Johannes Ockeghem - <i>Alma Redemptoris Mater</i>	2
Edith Canat de Chizy - <i>Dios!</i>	2
J.S. Bach - <i>Jesu, meine Freude</i> , BWV 227	2
J.S. Bach - <i>Komm, Jesu, komm</i> , BWV 229	2
J.S. Bach - <i>Lobet den Herrn, alle Heiden</i> , BWV 230	2

³³ Singet dem Herrn ein neues Lied, BWV 225, Der Geist hilft, BWV 226, Jesu, meine Freude, BWV 227 Fürchte dich nicht, BWV 228, Komm, Jesu, komm, BWV 229 en Lobet den Herrn, alle Heiden, BWV 230.

In totaal komt het overzicht van de meest gezongen composities op het volgende³⁴:

J.S. Bach - <i>Komm, Jesu, komm</i> , BWV 229	4
Edith Canat de Chizy - <i>Dios!</i>	3
André Jolivet - <i>Epithalame</i>	3
J.S. Bach - <i>Jesu, meine Freude</i> , BWV 227	3
Rudolph Escher - <i>Le vrai visage de la paix</i>	3
Robert Schumann - <i>Nachtlied</i>	3
Hans Werner Henze - <i>Orpheus Behind the Wire</i>	3
Johannes Ochegekem - <i>Alma Redemptoris Mater</i>	3

De Bachmotetten zouden hierna nog geregeld op de programmalijsten verschijnen. Verder bestaat de lijst uit stukken specifiek voor deze periode: *Dios!* was een wereldpremière door het NKK uit 2005 en werd in 2006 en 2007 (beide in seizoen 06/07) herhaald, *Orpheus Behind the Wire* werd nog eenmaal herhaald in 2008, *Epithalame* in 2009 en *Le vrai visage de la paix* in 2012.

Er is een lichte groei in het aantal composities van Nederlandse bodem en het aantal verschillende Nederlandse componisten waar te nemen. Dit kan te maken hebben met de financiële reserve in 2004 die gebruikt werd voor binnenlandse compositieopdrachten.

Aantal premières per seizoen³⁵

- 04/05: 5
- 05/06: 5
- 06/07: 4

De persoonlijke uitspraak van Leo Samama dat er aan de lopende band compositieopdrachten werden verstrekt, laat zich niet uitdrukkelijk zien in cijfers. Wel waren enkele composities vermoedelijk duurder of in ieder geval langer dan gebruikelijk: de arrangementen van Bob Zimmerman vormden een avondvullend concert en ook *Die Todesfrau* is een avondvullende mini-opera. Daarbij werden deze periode enkele opdrachten verstrekt die pas later geschreven werden of pas later in première konden gaan.

Stijlperioden³⁶

Door de overheid werd landelijke spreiding en repertoirespreiding geëist ten behoeve van subsidie.³⁷ Om te onderzoeken in welke mate het NKK hieraan voldeed, wordt per tijdvak onderstaande tabel opgesteld.

³⁴ De verschillen in de totalen en de per jaar uitgesplitste gegevens zijn ontstaan doordat sommige stukken in een jaar één keer werden uitgevoerd en daarom niet in de toplist van het jaar terecht kwamen (zoals *Le vrai visage de la paix*: twee keer in seizoen 05/06, daarbij nog één keer in seizoen 06/07).

³⁵ Een volledige lijst met premières van 2004-2015 is als bijlage toegevoegd.

³⁶ Het indelen van componisten in stijlperioden is altijd een risicovolle taak, laat staan aparte composities. De composities zijn wat stijlperiode betreft allereerst gecategoriseerd op basis van het jaar van componeren, en vervolgens op geboorte- en sterftejaren van de componist. Bij voorkennis van de auteur is nu en dan het label een componist om diens specifieke stijl aangepast. Deze aanpak zal nu en dan hebben geleid tot een minstens discutabele labeling van composities, met name aan de grenzen van de traditionele tijdvakken, en de getallen in de tabellen moeten dus te allen tijden als 'bij benadering' worden beschouwd. Er is uitgegaan van de volgende indeling: middeleeuwen: vroeger dan 1500 na Christus, renaissance: 1500-1600, barok: 1600-1750, klassieke periode: 1750-1800 en romantiek: ruime 19^e eeuw.

³⁷ Deze eis is terug te zien in de jaarverslagen die Leo Samama ondertekend heeft: in elk jaarverslag is het aantal concerten in Amsterdam en in 'de rest van Nederland' gespecificeerd. Irene Witmer en Tido Visser, die niet te maken hebben gehad met een dergelijke subsidie-eis, hebben deze cijfers ook niet bijgehouden of gepubliceerd.

04/05		05/06		06/07	
Middeleeuwen	4	Middeleeuwen	0	Middeleeuwen	0
Renaissance	25	Renaissance	11	Renaissance	33
Barok	6	Barok	7	Barok	20
Klassiek	1	Klassiek	3	Klassiek	4
Romantiek	19	Romantiek	11	Romantiek	15
20e eeuw (ca. 1900-1970)	19	20e eeuw (ca. 1900-1970)	11	20e eeuw (ca. 1900-1970)	16
Hedendaags (1970-heden)	24	Hedendaags (1970-heden)	28	Hedendaags (1970-heden)	33

Zoals hierin te zien is, werd elke seizoen geput uit een breed historisch repertoire, met een nadruk op hedendaagse muziek en renaissance. Wat echter wel opvallend is aan dit overzicht, is het ontbreken van middeleeuws repertoire vanaf seizoen 05/06. Het aandeel klassiek repertoire was voortdurend klein, en bestond bovendien uitsluitend uit Mozart. In het barokrepertoire is een significante stijging te zien in seizoen 06/07, onder andere door een Bachmottettenproject en het project 'Gibbons en Purcell'.

In totaal komt het aantal gezongen werken in dit tijdvak per stijlperiode op onderstaand schema:

Middeleeuwen	4
Renaissance	69
Barok	33
Klassiek	8
Romantiek	45
20e eeuw (ca. 1900-1970)	46
Hedendaags (1970-heden)	85

Op basis van deze gegevens kan in ieder geval gesteld worden dat het Nederlands Kamerkoor zich niet beperkte tot een bepaald repertoire, maar dat de verdeling verre van gelijkmatig was.

Conclusies

- Het NKK presteerde volgens de directie en de koorleden op muzikaal gebied niet zo goed als het ooit deed en bevond zich in 2004 in een betrekkelijk bevroren toestand. Hierop werd onder het directeurschap van Leo Samama veel intern besproken en open gebrainstormd om het koor weer beweeglijker en kwalitatief beter naar buiten te laten treden;
- Het koor had te kampen met interne hervorming en drastische omslagen in de cultuurpolitiek en moest daarom zijn toekomstplannen opnieuw vaststellen vanuit nieuwe personele en artistieke scenario's;
- Hoewel in 2005 de missieomschrijving van het NKK deed vermoeden dat het deze periode zeer vooruitstrevend was, blijkt dat in de resultaten toch te relativiseren: er werden in 2005 en 2006 niet significant meer premières gegeven dan in andere jaren. Ook werd er nauwelijks artistiek vernieuwd of geëxperimenteerd, vermoedelijk vanwege de stormachtige omstandigheden.

Hoofdstuk II: 2007-2010 (Leo Samama)

Samenvatting

Het koor ondervond tussen 2007-2010 ongemakken van verschillende kanten. Het kampte intern met personele hervormingen en extern met opkomende concurrentie op kamerkoorgebied. Er werd daarom nagedacht hoe het nieuwe NKK zich kon onderscheiden. Echter, voor het dit kon uitwerken, kreeg het koor met significante subsidiekorting te maken, waardoor het gedwongen was artistiek enkele stappen terug te doen.

Structurele omstandigheden

Missie van het NKK

In 'Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012' werd het volgende omschreven: "Het is de artistieke opdracht van het Nederlands Kamerkoor het muzikale erfgoed – oude en nieuwe, begeleide en vooral onbegeleide koormuziek – door middel van uitvoeringen van de hoogste kwaliteit aan een breed publiek te presenteren."³⁸ Hoewel de formulering anders is, is de aard van de 'taak' onveranderd ten opzichte van vorig tijdvak, wat niet verwondelijk is, aangezien dezelfde directeur functie hield.

Artistiek beleid

2007-2010 was wederom geen periode van artistieke vernieuwing, maar wel een periode die zich actief richtte op het ontwikkelen van nieuwe ideeën.

In 2006 keek het koor al kritisch naar zichzelf, zowel op het gebied van uitstraling en imago als muzikaal-inhoudelijk: het ontwikkelde inhoudelijke strategieën om meer herkenbaarheid te bewerkstelligen en een merk te creëren. Er werd anno 2009 nagedacht over het ontwikkelen van een "muzikaal logo".³⁹ Dit muzikaal logo, dat gecreëerd moest worden door het regelmatig uitvoeren van enkele geselecteerde werken, moest het koor onderscheiden van concurrerende kamerkooren, en moest de muzikale belichaming zijn van de topkwaliteit van het NKK. Dit idee werd effectief in de handen van de volgende directeur.

Het streven naar interessantere producties, bij voorkeur op eigen initiatief, werd doorgezet voor de planperiode 2009-2012. Het koor hield zo zelf de programmering in de hand en kon zijn naamsbekendheid en publiekswerving zo middels koor- én orkestrepertoire en via de kanalen van de orkestwereld verder uitbreiden.⁴⁰ Daarbij vatte het koor het plan op om kunstvormen te mengen (concerten met dichtkunst, beeldende kunst, dans en theater) om ook zo nieuwe publieksgroepen te kunnen bereiken.⁴¹

Personele kwesties

Het Nederlands Kamerkoor werd hard getroffen door de cultuurbezuinigingen en herinrichting. Daarbij verhoogde de regering de btw-tarieven op kunst en cultuur, waardoor het aantal concertbezoekers vrijwel zeker zou dalen. De voorziene dubbele inkomstenderving dwong het NKK tot het herzien van zijn toekomstplannen in alle opzichten.

Het NKK was nog het enige TENSO-koor met zangers in vaste dienst.⁴² De personele ontwikkeling van het vorige tijdvak, waarin vaste contracten leken te verdwijnen en het personeelsbestand een metamorfose zou ondergaan, werd, echter, deels van kracht in 2008. Het koor ontwikkelde zich naar een organisatie met een kerngroep, aangevuld met een

³⁸ NKK, *Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012*.

³⁹ NKK, *Rondetafelgesprek 21 oktober 2009*.

⁴⁰ NKK, *Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012*.

⁴¹ NKK, *Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012*.

⁴² NKK, *Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012*. In 2009 was het NKK het enige koor in het TENSO-netwerk met vaste contracten.

flexibele ploeg.⁴³ Alle vaste aanstellingen werden in 2009 teruggebracht naar 0,6 fte. Ook het loopbaanbeleid werd verder uitgewerkt, gebaseerd op de “mate van inzetbaarheid en kwaliteit van elke individuele zanger.”⁴⁴

Vanaf 2009 werd na een dirigentloze periode weer serieus nagedacht over het aanstellen van een chef-dirigent – iemand die de instelling een gezicht kon geven. Dit kon in het kader van de “huidige personifiërende maatschappij”, van grote invloed zijn, zeker aangezien vaste contracten aan het verdwijnen waren.⁴⁵ Peter Dijkstra werd als eerste genoemd als geschikte kandidaat; hij bleek echter nog niet beschikbaar.

Financiën

	2007	2008	2009	2010
Concerten	76	71	78	48
Eigen risico	34 (45%)	26 (37%)	20 (26%)	onb.
Uitkoop	37 (49%)	37 (52%)	49 (63%)	onb.
Onduidelijk	5 (6%)	8 (11%)	9 (11%)	onb.
Overheidssubsidie	€ 2.039.874	€ 2.108.320	€ 2.203.189	€ 1.666.146
Totale recette	€ 322.353	€ 425.413	€ 581.450	€ 357.917
% eigen inkomsten	15,10%	19,40%	19,60%	17,80%

In het vorige tijdvak kwam naar voren dat het NKK een assertievere bedrijfsvoering ging voeren en meer eigen risico ging nemen. Vanaf 2008 ging het aantal eigen producties, echter, sterk achteruit, wellicht vanwege de naderende bezuinigingen die het risico verhoogden.

Er werd uitgesproken dat het NKK zich teveel door financiële perikelen liet leiden, in andere woorden: dat de artistieke bedrijfsvoering teveel door de zakelijke gedomineerd werd.⁴⁶ Dit kan duiden op het groeiende aantal uitkoopprojecten, dat het bedrijfsrisico tot een minimum beperkte, maar het koor ook artistiek aan banden legde. Desalniettemin sloeg het NKK er deze periode wel in om een zelfredzamere organisatie te worden: er is over het algemeen groei waar te nemen in percentage eigen inkomsten tussen 2007 en 2009.

In 2010 kreeg het NKK met een subsidiekorting te maken van bijna €600.000. Door deze klap was het dit jaar niet mogelijk het aantal concerten op peil te houden: er werden dertig concerten minder gegeven. De directie koos er aldus voor een stap terug te doen en minder risico te nemen, in plaats van het voortouw te nemen in het eigenhandig produceren.

Actualiteiten

Educatie

Het NKK had het naar eigen zeggen moeilijk om goede zangers te vinden. Het koor constateerde een “chronisch tekort aan goede ensemblezangers door het ontbreken van een gedegen ensemblezangopleiding bij de conservatoria.”⁴⁷ Een gedegen opleiding miste, omdat de opleiding klassiek zang opleidde tot solozanger, ondanks dat veel zangstudenten in koren zouden gaan zingen. Het NKK sprak uit betrokken te willen zijn bij de beroepsopleidingen in Nederland en ging daarom verbanden aan met onder meer Vocaal Talent Nederland en ArtEZ. Daarbij zette het koor zich middels de internationale Koorbiënnale en de Eric Ericson Masterclass in voor educatie van jonge koordirigenten.

⁴³ NKK, *Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012*.

⁴⁴ NKK, *Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012*.

⁴⁵ NKK, *Rondetafelgesprek 21 oktober 2009*.

⁴⁶ NKK, *Rondetafelgesprek 21 oktober 2009*.

⁴⁷ NKK, *Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012*.

Concurrentiepositie

Het NKK had tot aan deze periode weinig tot geen last van concurrentie van professionele Nederlandse kamerkoren. Samama verwoordde: “het koor behield zijn positie aan de top zelfs met ondermaatse prestaties, wat zich nu en dan uitte in een lakse houding.”⁴⁸ Het Amsterdamse freelancekoor Cappella Amsterdam (CA), in 1970 opgericht als koor met geschoolde en minder geschoolde zangers, had zich na een kleine veertig jaar opgewerkt tot een professioneel koor met een platencontract en vijftig concerten per jaar en dat op gelijk artistiek niveau presteerde als het NKK.⁴⁹ Twee jaar later stonden Cappella Amsterdam en het Nederlands Kamerkoor samen op het podium tijdens een festival van TENSO. Dat er hier op het scherpst van de snede gemusiceerd werd, kwam in de pers naar voren:

“De vocale ensembles stralen beleefde rivaliteit uit, maar een scheef oog op z’n tijd zou niet verbazen. Het Kamerkoor, ooit alleenheerser, moet de professionalisering van zijn concurrent nauwkeurig hebben gevolgd. En omgekeerd zullen de karig betaalde freelancers van de Capella weleens dromen van de cao-vruchten die hun loondienstcollega’s plukken.”⁵⁰

Slechts dagen na deze ‘korenslag’ werd door het NKK intern besproken wat de verschillen waren tussen de ensembles en hoe zij met elkaar om moesten gaan. Er werd onder meer uitgesproken dat Cappella Amsterdam duidelijker gespecialiseerd was en dat het een aansprekende(re) chef-dirigent had in Daniel Reuss. Ook de gemiddeld hogere leeftijd van de NKK-zangers leidde ertoe dat het NKK extra moeite moest doen in het aantrekken van jonger publiek. Er werd hierom tevens geopperd nu en dan heil te zoeken in populairder repertoire, dat noodzakelijk zou zijn in het genereren van recette, publiek wint voor het NKK ten opzichte van CA en uiteraard bijdroeg aan een gezonde financiële balans.

In 2010 werd het Cappella Amsterdam nadrukkelijk als *threat* in een SWOT-analyse benoemd.⁵¹

Imago en uitstraling

De imago-problematiek uit 2006 bleef intern nog voortduren. In 2007 werd een nieuwe huisstijl gelanceerd en in 2008 kwam een marketing- en communicatiemedewerker bij de staf.⁵² Er werd intern uitgesproken dat de totale “présence” beter kon door bijvoorbeeld uit het hoofd te zingen en met meer bravoure het podium te betreden. De prestaties waren “soms beneden peil”, evenals de “bevlogenheid en toewijding.”⁵³ Het koor zou volgens de aanwezige kernleden weer moeten willen uitspreken het beste koor van Nederland te zijn en dit uiten in een kwalitatief hoogstaande uitvoeringskwaliteit en dito uitstraling.

Prestatiecijfers

	2007	2008	2009	2010
Projecten	19	24	20	15
Concerten	76	71	78	47
Bezoekersaantal	37.674	37.474	49.269	25.091

De jaren 2007-2009 laten een groei zien in het aantal projecten en concerten. Ook het bezoekersaantal ging hiermee omhoog. Beide ontwikkelingen hebben waarschijnlijk, gezien de significante groei in uitkoopprojecten, te maken met de samenwerkingen met derden. Het lagere aantal concerten ten gevolge van de drastische subsidiekorting sloeg een deuk in het

⁴⁸ Leo Samama in interview 7 mei 2014.

⁴⁹ Van Oorschot, ‘Cappella Amsterdam’.

⁵⁰ Van Oorschot, ‘Korenslag: Nederlands Kamerkoor en Cappella Amsterdam’.

⁵¹ NKK, *SWOT uitwerking*.

⁵² NKK, *Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012*.

⁵³ NKK, *Rondetafelgesprek 21 oktober 2009*.

bezoekersaantal van 2010. Daarbij werd er vaker dan in 2009 in kleinere (vermoedelijk goedkopere) zalen opgetreden.⁵⁴ Hier komt de uitspraak dat het NKK zich door financiële perikelen liet leiden uit naar voren. De toenemende concurrentie van Cappella Amsterdam, waardoor bezoekers aantrekken toch al een grotere opgave was dan eerst, zal de overweging ook hebben beïnvloed.

Enkele bijzondere projecten

In 2008 opende het NKK het Gergiev Festival en samengewerkt met het Nationaal Jeugdkoor in Olivier Messiaens *Trois petites liturgies*. In 2009 bracht het NKK de eerste scenische uitvoering van *Aquarius* van Karel Goeyvaerts. In 2010 voerde het NKK, op uitnodiging van het Holland Festival, samen met het Belgische Ictus Ensemble o.l.v. Georges-Elie Octors en rockmuzikant Mike Patton Luciano Berio's *Laborinthus II* uit.

⁵⁴ NKK, *Jaarverslag 2010*.

Repertoire seizoen 2007/08 - 2009/10

Meest gezongen componisten

07/08	08/09	09/10
Leos Janacek (10)	Heinrich Schütz (8)	Orlando di Lasso (14)
Olivier Messiaen (5)	J.S. Bach (7)	Franz Schubert (7)
J.S. Bach (4)	György Ligeti (5)	W.A. Mozart (3)
Ton de Leeuw (4)	Hugo Distler (5)	Joseph Haydn (3)
Igor Stravinsky (3)	Claudin de Sermisy (4)	
	John Rutter (4)	
	Arnold Schönberg (3)	
	Jan Vriend (3)	
	Johann Hermann Schein (3)	
	Joseph Haydn (3)	
	Olivier Messiaen (3)	
	W.A. Mozart (3)	

Bovenstaande tabel geeft op sommige punten een vertekend beeld. ‘Meest gezongen’ betekent in deze tabel veelal niet dat de componist verschijnt in meerdere projecten, maar dat een groot repertoire van de componist voornamelijk in één project voorbij komt. Dit geldt in ieder geval voor Leos Janacek, John Rutter en Orlando di Lasso.

Voor Ton de Leeuw was seizoen 07/08 een topseizoen: in geen ander seizoen werd de componist zo vaak gezongen door het NKK. J.S. Bach staat evenals in seizoenen 05/06 en 06/07 ook in seizoen 07/08 en 08/09 in de top drie van meest gezongen componisten. In seizoen 09/10, daarentegen, werden van Bach maar twee werken gezongen, te weten het *Weihnachtsoratorium* en de *Johannes Passion* – al zijn motetten bleven op de plank. Dat zoveel werk van Joseph Haydn is gezongen, heeft vermoedelijk te maken met het feit dat de componist in 2009 tweehonderd jaar overleden was (het NKK gaf hiervan geen expliciete melding).

Meest gezongen composities

Seizoen 07/08

Olivier Messiaen - <i>O sacrum convivium!</i>	3
Edith Canat de Chizy - <i>Canciones</i>	2
Ton de Leeuw - <i>Élégie pour les villes détruites</i>	2
György Ligeti - <i>Lux aeterna</i>	2
J.S. Bach - <i>Matthäus Passion</i>	2

Seizoen 08/09

J.S. Bach - <i>Komm, Jesu, komm</i> , BWV 229	2
J.S. Bach - <i>Singet dem Herrn ein neues Lied</i> , BWV 225	2

Seizoen 09/10

W.A. Mozart - <i>Litaniae Lauretanae</i>	2
Claude Debussy - <i>Trois chansons de Charles d'Orleans</i>	2

In de seizoenen 08/09 en 09/10 werd significant minder gedoubleerd. In totaal komt het overzicht van de meest gezongen composities op het volgende:

Olivier Messian - <i>O sacrum convivium!</i>	4
Edith Canat de Chizy - <i>Canciones</i>	3
Olivier Messian - <i>Cinq Rechants</i>	3
György Ligeti - <i>Lux aeterna</i>	3
J.S. Bach - <i>Matthäus Passion</i>	3
J.S. Bach - <i>Singet dem Herrn ein neues Lied, BWV 225</i>	3

Aantal premières per seizoen

- 07/08: 3
- 08/09: 12
- 09/10: 3

Seizoen 08/09 doet in deze lijst als doorspekt met premières aan, maar niet alle van deze composities waren ook door het NKK uitgeschreven: het koor voerde veel premières uit in het kader van onder andere TENSO-dagen en een compositiewedstrijd.

Stijlperiodes

07/08		08/09		09/10	
Middeleeuwen	1	Middeleeuwen	0	Middeleeuwen	0
Renaissance	7	Renaissance	14	Renaissance	15
Barok	6	Barok	21	Barok	3
Klassiek	2	Klassiek	6	Klassiek	6
Romantiek	15	Romantiek	4	Romantiek	10
20e eeuw (ca. 1900-1970)	14	20e eeuw (ca. 1900-1970)	18	20e eeuw (ca. 1900-1970)	16
Hedendaags (1970-heden)	42	Hedendaags (1970-heden)	35	Hedendaags (1970-heden)	16

Het aandeel middeleeuws repertoire was praktisch nul. Vergeleken met het vorige tijdvak werd er relatief weinig renaissance-repertoire uitgevoerd. Het klassieke repertoire beperkte zich wederom tot Mozart en nu ook Haydn. Wat betreft barok werden in 09/10 alleen het *Weihnachtsoratorium*, de *Johannes Passion* en de *Mariavespers* van Monteverdi uitgevoerd. Het aandeel twintigste-eeuwse en hedendaagse muziek blijft onverminderd hoog, hoewel een kleine terugval is aan te wijzen in de nieuwste muziek (wellicht één van de symptomen van budgetbezuinigingen, aangezien de nieuwste muziek vaak ook de duurste is én het minst herkenning oproept bij het publiek).

In totaal komt het aantal gezongen werken in dit tijdvak per stijlperiode op onderstaand schema:

Middeleeuwen	1
Renaissance	36
Barok	30
Klassiek	14
Romantiek	29
20e eeuw (ca. 1900-1970)	48
Hedendaags (1970-heden)	93

Er werd deze seizoenen op wat terughoudende wijze geprogrammeerd: het koor produceerde minder eigen a-capellaprogramma's en gaf deze programma's tevens een heldere, eenduidige inhoud: er werd nauwelijks gecombineerd met stijlperiodes en veel programma's draaien om één groot werk. Dit duidt op een veilige bedrijfsvoering die meer uitgaat van het draaiende houden van de instelling in plaats van experiment.

Conclusies

- Het koor was tegen het einde van dit tijdvak duidelijk uit balans door de personele hervormingen, de opkomende concurrentie van Cappella Amsterdam en de aanzienlijke subsidiekorting;
- Dit ongemak uitte zich in eerste instantie niet in een specifiek nieuw beleid, maar in een gematigd doorzetten van de lopende zaken;
- Het NKK voer, na een periode van assertief ondernemerschap, een veilige koers door het koor voornamelijk in te zetten in uitkoopproducties. Daarbij was het koor terughoudend in de programmering en voerde minder premières uit dan in de voorgaande jaren;
- Het koor was over het algemeen zoekende naar een passend imago en dito programmering. Dit uitte zich in veel interne notities waarin het NKK openlijk werd besproken, een aanpassing van de huisstijl en een zoektocht naar een programmering die pastte bij de uitstraling die het koor beoogde;
- Daarbij werd op artistiek gebied wel voorwerk gedaan met betrekking tot het 'muzikale logo' en het vinden van een chef-dirigent;
- Het koor koos aldus voor ietwat rustig vaarwater in voorbereiding op een nieuwe planperiode.

Hoofdstuk III: 2010-2013 (Irene Witmer)

Samenvatting

Het NKK raakte deze periode niet slechts uit balans, maar werd zwaar verstoord. Het koor kreeg te maken met zwaar financieel tegenweer dat een deuk sloeg in de programmering en in het personeelsbestand en het koor werd gedwongen te verhuizen. De nieuwe directeur, Irene Witmer, besloot te werken aan zowel de kwaliteit als de maatschappelijke relevantie en streefde naar een zo sterk mogelijke aansluiting bij de levens van mensen. Daarbuiten vierde het NKK feest: het koor kreeg in 2011 een nieuwe chef-dirigent en vierde in 2012 haar 75-jarig bestaan.

Structurele omstandigheden

Missie van het NKK

Op 1 augustus 2010 volgde Irene Witmer Leo Samama op als directeur van het Nederlands Kamerkoor. Zij legde de nadruk op het rituele aspect van koorzang: “Koormuziek leent zich van oudsher en bij uitstek voor het gestalte geven aan rituelen en kon op die wijze bijdragen aan de beleving van belangrijke momenten in een mensenleven.”⁵⁵ Het koor kon volgens Witmer dus voldoen aan de “emotionele behoeftes van het publiek.” Daarbij nam het NKK zich voor het kamerkoorrepertoire beschikbaar te stellen voor iedereen dit dat wil, vanuit het uitgangspunt “elke burger heeft het recht op koormuziek.”⁵⁶

Uit diverse publicaties proefde het koor dat het niet meer dezelfde kwaliteit als voorheen had en dat de algemene opvatting luidde dat het niet meeding met zijn tijd. Hier werd op gereageerd met:

“Het allereerste doel dat wij ons stellen is dan ook om TRAMMELANT te maken rond het NKK en duidelijk te maken dat het hier om een bruisend ensemble gaat dat op kwalitatief hoogstaande wijze zowel het muzikaal erfgoed verdedigt als eigentijds en eigenwijs klassieke koormuziek laat wortelen in de hedendaagse samenleving.”⁵⁷

Daarbij wou de directie het kantoor van het NKK letterlijk open zetten voor iedereen die interesse had in koormuziek: een ‘Huis van het NKK’.⁵⁸

Artistiek beleid

Witmer stelde dat het koor weer moest bewijzen dat het NKK “nog steeds het beste kamerkoor van Nederland” was en wou diens kwaliteit kenbaar maken onder een zo groot mogelijk publiek.⁵⁹ Het repertoire uit de periodes tussen de renaissance en de moderne muziek, dat tot nu toe minder uitgevoerd werd door het NKK en over het algemeen begeleid is, kon hierin helpen. Een onderdeel van het ‘Actieplan Nederlands Kamerkoor’ was dan ook het uitvoeren van meer begeleid repertoire en het opstarten actieve samenwerkingen met orkesten.

Daarbij werd het idee van het muzikale logo, met daarin op regelmatige basis enkele publiekstrekkingen, verder ontwikkeld. Dit vaste repertoire zou tevens getuigen van het topniveau van het koor: “Over vijf jaar zou het publiek zich moeten verdringen om deze uitvoeringen te kunnen bijwonen.”⁶⁰ Tot de *longlist* behoorden onder andere:

⁵⁵ NKK, *Jaarverslag 2010*.

⁵⁶ NKK, *Beleid Missie*.

⁵⁷ NKK, *Beleid 2012-2016*.

⁵⁸ NKK, *Beleid 2012-2016*.

⁵⁹ NKK, *Actieplan Nederlands Kamerkoor*.

⁶⁰ NKK, *Beleid 2012-2016*.

- C. Monteverdi – *Mariavespers*
- J.S. Bach – *Hohe Messe*
- J.S. Bach – *Matthäus Passion*
- J.S. Bach – *Johannes Passion*
- W.A. Mozart – *Requiem*
- S. Rachmaninoff – *Mariavespers*
- F. Martin – *Messe pour double choeur*
- A. Jolivet – *Épithalame*
- O. Messiaen – *Cinq Rechants*
- S. Goebaidoelina – *Jetzt immer Schnee*

Het NKK constateerde dat in ieder geval avant-gardistische of experimentele muziek niet altijd volle zalen trok. Witmer opperde daarom experimenteel repertoire eerst in kleine kring uit te proberen alvorens het werk in de landelijke programmering op te nemen.⁶¹ Daarbij streefde Witmer naar theatraliteit en sfeer op het podium. Er werd gestreefd naar projecten die nieuw licht schenen op bekend repertoire en onbekend repertoire toegankelijk maakten,⁶² evenals brede landelijke concertspreiding om met recht het *Nederlands Kamerkoor* te zijn.⁶³ Daarbij beoogde Witmer met het NKK te werken aan een andere ‘verpakking’ waarin de koorzang als kunstvorm beter aansloot bij het veranderde publiek. Met name een verrassende podiumpresentatie moest soelaas bieden.⁶⁴

Ten slotte probeerde het NKK met producties rondom relevante thema’s en bijpassende locaties aansluiting te vinden bij de maatschappij en de concerten van diepere betekenis te laten zijn. Emotionele verbintenis met het publiek werd net zo belangrijk als het verspreiden van koormuziek op het hoogst haalbare niveau. Zo maakte het koor duidelijk wat voor rol het kon spelen bij rituelen en in de levens van mensen en dat het een belangrijke functie kon hebben in de maatschappij. Voorbeelden van dergelijke projecten komen later aan bod.

Personele kwesties

Het jaar 2010 stond voornamelijk in het teken van de reeds besproken directeurswissel. Ook werd er gezocht naar een chef-dirigent die een stabiele factor in de organisatie moest worden. Deze chef werd gevonden in de persoon van Risto Joost, een jonge, aansprekende dirigent die internationaal naam begon te maken. Zijn benoeming, nog door Samama, werd op 1 september 2011 bekrachtigd en moest de kwaliteit van het koor stabiliseren. Ook Joost zag heil in het werken met een freelancekoor: “Aan het werken met freelancers zie ik trouwens één voordeel: ze moeten zich steeds opnieuw bewijzen.”⁶⁵ De keuze voor Joost zou volgens de pers een goede blijken te zijn:

“(..) vooral lijkt het Nederlands Kamerkoor, na zes seizoenen zonder chef, te profiteren van Risto Joost. Sinds vorig jaar strekt deze tengere, 32-jarige Est zijn heilzame hand uit over de groep. Bij hem stroomt de klank fris en helder als een bergbeek (...).”⁶⁶

Met ingang van 2013 werd Joost, op aanraden van de Raad van Toezicht, ‘artistiek leider’ van het NKK, de enige constante bij een verder freelance opererend koor.⁶⁷

Er werden scenario’s uitgewerkt om van de vaste dienstbetrekkingen af te komen, wat de organisatie flexibeler en gemotiveerder moest maken.⁶⁸ Daarbij werd een nieuw systeem voor

⁶¹ NKK, *Irene Toekomst*.

⁶² NKK, *Ideale NKK*.

⁶³ NKK, *SWOT uitwerking*.

⁶⁴ NKK, *Beleid 2012-2016*.

⁶⁵ Van Oorschot, ‘Risto Joost, chef met toekomst?’.

⁶⁶ Van Oorschot, ‘Nederlands Kamerkoor bloeit op in doodsnood’. Volledige recensie als bijlage.

⁶⁷ NKK, *Bijeenkomst Raad van Toezicht, Personeelsvertegenwoordiging en directie Nederlands Kamerkoor*.

⁶⁸ NKK, *Irene Toekomst*.

kwaliteitsbewaking geïmplementeerd, waarin elke zanger om de drie jaar auditie aflegde. Zo werd handen en voeten gegeven aan het streven naar een flexibele bezetting voor het “hoogst denkbare niveau binnen het gehele kamerkoorrepertoire.”⁶⁹

Vanaf 1 januari 2013 had het koor geen zangers meer in vaste dienst.⁷⁰ Er werd, ten behoeve van continuïteit, gekozen voor een kernlidmaatschap van zestien koorleden die als eerste werden uitgenodigd deel te nemen aan een project, weliswaar voor een lagere vergoeding dan voorheen.⁷¹ Daarbij werd het kernteam verjongd met actief gescout talent.⁷²

Vanuit het oogpunt van Tido Visser, heeft Irene Witmer zich deze jaren in toenemende mate emotioneel gedistantieerd van het koor om noodzakelijke personele hervorming uit te kunnen voeren. De jaren van met de botte bijl bezuinigen op personeel leidden ertoe dat er een kloof ontstond tussen de zangers en de kantoormedewerkers. De relatie tussen koor en kantoor verslechterde dermate dat er, volgens Visser, nauwelijks meer effectieve communicatie plaatvond.⁷³

Cultuurpolitiek en subsidie

Het jaar 2011 werd gekenmerkt door dreigende, forse bezuinigingen. De overheid stelde vast dat overheidssubsidie veel minder draagkracht vond in de maatschappij dan voorheen. Hierdoor proefde het ministerie dat het subsidiëren van cultuur niet meer altijd te legitimeren was.⁷⁴ In juni van dat jaar werd dan ook aangekondigd dat er per 1 januari 2013 200 miljoen euro zou worden bezuinigd op cultuur. Een “vanzelfsprekende positieve relatie met de overheid en een gegarandeerde structurele subsidie” ten behoeve van het voortbestaan en de ontwikkeling van de koormuziek in Nederland werd zeer onwaarschijnlijk.⁷⁵ Het koor hield een pleidooi voor behoud van subsidiegarantie:

“Omdat kamerkoormuziek een heel belangrijke plek heeft binnen het cultureel erfgoed, behoort er naar onze mening minstens één professioneel door de overheid gesteund ensemble in Nederland te zijn dat dit erfgoed levend kan houden. Het NKK heeft in de afgelopen ruim 70 jaar een grote reputatie opgebouwd als professioneel kamerkoor en wordt sinds 1953 structureel gesubsidieerd. Daarmee is ons koor het professionele kamerkoor van Nederland, dat net als het KCO [Koninklijk Concertgebouworkest], NDT [Nederlands Dans Theater] en het Rijksmuseum een bepaalde discipline representeert en deze namens Nederland ook naar het buitenland uit kan dragen door de hoge kwaliteit.”⁷⁶

De inrichting van het nieuwe cultuurstelsel was echter strikt: alleen die instellingen die door grootschaligheid niet door de markt tot stand zouden kunnen komen, konden aanspraak doen op een plaats in de BIS. Alle andere instellingen waren toegewezen op het kleinere Fonds Podiumkunsten (FPK).⁷⁷ Er werd daarbij verwacht dat dit FPK vanaf 2013 in plaats van 61 miljoen nog 45 miljoen euro te besteden kreeg van de overheid en dat meer instellingen zouden aankloppen bij dit fonds dat bovendien ook strengere eisen hanteerde:⁷⁸

- “De nieuwe basisinfrastructuur zal geen ruimte meer bieden aan postacademische instellingen en productiehuizen voor de podiumkunsten”;
- “Het kabinet ziet alleen nog een taak als het gaat om activiteiten die marktverruiming stimuleren”;

⁶⁹ NKK, *Beleid 2012-2016*.

⁷⁰ NKK, *Jaarverslag 2014*.

⁷¹ NKK, *Beleidsplan 2014-2018*.

⁷² NKK, *Jaarverslag 2013*.

⁷³ Visser in gesprek met de auteur.

⁷⁴ Ministerie van OC&W, *Meer dan kwaliteit*, p. 2.

⁷⁵ NKK, *Ideale NKK*.

⁷⁶ NKK, *Beleid 2012-2016*.

⁷⁷ Ministerie van OC&W, *Meer dan kwaliteit*.

⁷⁸ Ministerie van OC&W, *Meer dan kwaliteit*, p. 15-20.

- “Ondernemerschap wordt, net als de andere criteria die het kabinet in aanvulling op kwaliteit hanteert, van groter belang. Ook bij het fonds wordt de eigen inkomsten norm [sic] een zwaar wegingscriterium bij de beoordeling van aanvragen.”

In november 2011 werd duidelijk dat het NKK 65% van de toenmalige subsidie zou verliezen met directe ingang van 2013.⁷⁹

Financiën

	2010	2011	2012	2013
Concerten	48	44	79	66
Eigen risico	onb.	onb.	onb.	onb.
Uitkoop	onb.	onb.	onb.	onb.
Onduidelijk	onb.	onb.	onb.	onb.
Overheidssubsidie	€ 1.666.146	€ 1.677.230	€ 1.649.205	€ 586.200
Totale recette	€ 357.917	€ 332.995	€ 402.436	€ 448.889
% eigen inkomsten	17,80%	16,80%	18,60%	46,4%

Het NKK kreeg, naast de subsidiekorting, zware financiële tegenslag te verduren op andere vlakken:

- Het Fonds Podiumkunsten verlaagde, zoals gezegd, de jaarlijkse subsidie vanaf 1 januari 2013 van €1,6 miljoen naar plusminus €600.000;
- De gemeente Amsterdam zette zijn subsidie voor het NKK geheel stop;
- De Beurs van Berlage verhoogde zijn huur met 300%.

In 2011 werden scenario's uitgewerkt hoe het koor zich kon redden in deze financieel zware tijd. De directie overwoog het kantoor samen te laten gaan met het kantoor van het Nederlands Philharmonisch Orkest.⁸⁰ Daarbij kon vestiging in een andere stad ook uitkomst bieden, zowel in financieel opzicht (gemeentesubsidie) als inhoudelijk (zichtbaarheid buiten de randstad). Daarbij werd er bezuinigd op kantoorpersoneel en verdwenen de vaste contracten van de zangers geheel.

Actualiteiten

75-jarig Jubileum

In 2012 vierde het Nederlands Kamerkoor zijn 75-jarig bestaan. In de aanloop naar dit jubileum werd echter, in het kader van de drie verschillende financiële tegenslagen, met spanning naar de toekomst gekeken. Getuige een publicatie in De Volkskrant uit 2011 werd in het veld zelfs getwijfeld of het koor het jubileum wel zou halen:

“In een rampscenario valt voor 's lands oudste professionele koor het doek. Niet voor niets denkt Risto Joost tegenwoordig vaak aan het lot van de Japanse samoerai. ‘Eeuwenlang waren het meesters in de vechtkunst, maar tegen het machinegeweer konden ze niet op’.”⁸¹

Het jubileum werd desalniettemin gehaald en gemarkeerd met twee opvallende projecten. Het eerste was een Jubileumtreinreis, waarin het NKK naar de twaalf grote treinstations van Nederland reisde om daar samen met regionale amateurkoren openbare concerten te geven. Vijfendertig amateurkoren, die tevoren een workshop kregen, zongen mee. Het tweede was

⁷⁹ NKK, *Jaarverslag 2011*.

⁸⁰ NKK, *Scenario's voor de toekomst na 2012*.

⁸¹ Van Oorschot, 'Risto Joost, chef met toekomst?'.

het Jubileumweekend, waarin twee verschillende concertprogramma's werden gebracht: 'Een Traditie van Vernieuwing', met enkel composities die ooit voor het NKK zijn geschreven waaronder een nieuwe werk van oud-directeur Leo Samama, en het 'Jubileumfeestconcert', waarin zes voor het NKK belangrijke dirigenten werden uitgenodigd hun favoriete werk uit te voeren met het koor.

Concurrentiepositie

Ook de concurrentiepositie van het jubilerende koor werd kritisch besproken, zoals in 2011:

“Toch kon het NKK de laatste jaren niet meer voetstoots rekenen op vier- of vijfsterrenrecensies. Na het vertrek van de Brit Stephen Layton ging het koor in 2005 verder zonder chef. Gaandeweg begonnen Daniel Reuss en de freelancers van Cappella Amsterdam het koor naar de kroon te steken.”⁸²

En in 2012:

“Misschien hebben ze recensies gelezen waarin de koorprestaties de afgelopen jaren zijn omgeven door mitsen en maren. Vergrijzende stemmen en aanstormende concurrentie: het gezelschap moest wennen aan een wereld die niet langer klaarstond met alleen maar lauwertakken.”⁸³

Deze opvatting wees op de terughoudende periode van 2007-2010. Daarbij getuigden de publicaties van het feit dat het publiek minder verzuimd en minder trouw werd: de afzetmarkt nam een kritische houding in tegenover het NKK en wist bij tegenvallende ervaring zijn weg te vinden naar concurrerende ensembles.

Educatie

De stormachtige omstandigheden leidden ertoe dat onder andere het gebied 'educatie' van het beleidsplan versneld werd ingevoerd. Het gebrek aan een professionele opleiding ensemblezang was aanleiding voor de eerste editie van 'Meesters en Gezellen' in 2011, een project waarin een koor van jonge, nog studerende zangstudenten onder begeleiding van zangers uit het Nederlands Kamerkoor gecoacht werd in de verschillende disciplines van de ensemblezang. Hiermee beoogde het NKK "het gat [te] dichten tussen de opleiding en de werkpraktijk."⁸⁴ Daarbij vormde dit initiatief een kweekvijver voor aankomend talent en mogelijke aanwas voor het NKK zelf.

Tevens organiseerde het koor vanaf 2012 een workshopprogramma voor koren en koorzangers voorafgaand aan de concerten van het NKK. Er is echter niet bijgehouden hoeveel koren er gebruik van hebben gemaakt.⁸⁵

In 2013 trad het NKK met nieuwe maatschappelijke projecten naar buiten. Eén daarvan was het intensieve participatieproject *Don't be Shy!*, waarin een kleine groep jongeren, die vanwege financiële of juridische omstandigheden geen toegang hebben tot muziekonderwijs, zowel muzikaal als persoonlijk gecoacht.

Het openstellen van de bibliotheek en het 'Huis van het NKK' behoorde ook tot de educatieve stappen waarmee het NKK het veld wou verrijken, enerzijds voor vergroting van de zichtbaarheid en bereikbaarheid van professionele koormuziek, anderzijds ten behoeve van verdieping voor zowel zangers als dirigenten.⁸⁶

⁸² Van Oorschot, 'Risto Joost, chef met toekomst?'.
⁸³ Van Oorschot, 'Nederlands Kamerkoor bloeit op in doodsnood'.

⁸⁴ NKK, *Meesters en Gezellen, Definitief projectplan*.

⁸⁵ "In 2012 zijn XXX van dergelijke masterclasses gerealiseerd." NKK, *Jaarverslag 2012*.

⁸⁶ NKK, *Educatie- & participatiebeleid Nederlands Kamerkoor*.

Verandering van standplaats

De gemeente Amsterdam zette, zoals gezegd, de subsidie van het NKK stop. Dit, in combinatie met de hoge korting op de overheidssubsidie en de verhoging van de huur van de Beurs van Berlage van 300%, betekende dat het koor eind 2012 moest verhuizen uit Amsterdam.⁸⁷ Er werden met de stad Eindhoven tot op hoog niveau gesprekken gevoerd. De stad toonde zich bereid het NKK tijdens de financiële perikelen van het subsidiekorting te ondersteunen tot een nieuw financieringsmodel kon worden geïmplementeerd.⁸⁸ De stad trok zich in oktober 2012, echter, terug uit de onderhandelingen, omdat de gemeente al moeite had met het onderhouden van de reeds bestaande culturele instellingen in de stad.⁸⁹ Er werd besloten het Nederlands Philharmonisch Orkest en het Nederlands Kamerorkest te volgen naar de Majellakerk in Amsterdam-Oost.⁹⁰

Prestatiecijfers

	2010	2011	2012
Projecten	15	12	17
Concerten	48	44	79
Bezoekersaantal	25.091	22.062	37.637

In 2011 werd een zwaartepunt gelegd op een kwalitatieve in plaats van een kwantitatieve concertreeks: er werd gekozen voor minder programma's, maar meer concerten per programma op bovendien goed verkopende podia.⁹¹ Dit is terug te zien in bovenstaand schema: in seizoen 2012, wanneer de grootste financiële klappen waren verwerkt, werden er minder programma's ontwikkeld dan vóór 2010. De grote groei in het aantal concerten had met name te maken met het jubileum, waarvoor twaalf concerten werden gegeven op treinstations en nog eens acht concerten in het programma 'Een Traditie van Vernieuwing'. Daarbij telde het programma 'Tour de Chanson' elf concerten en werd dertien keer de *Johannes Passion* uitgevoerd, ongekeerde aantallen in de omringende seizoenen.

Enkele bijzondere projecten

In het kader van maatschappelijke relevantie ging het koor op zoek naar passende locaties bij bepaalde muziek. In 2011 vond in dit kader het programma 'Tehilim' plaats in onder andere de Nieuwe Joodse Synagoge in Amsterdam met lezingen over de verschillen en overeenkomsten van de Joodse en Christelijke psalmen. Hiermee werd gelijk het plan uit 2008 om kunstvormen of verschillende disciplines te combineren voor de eerste keer verzilverd.

In 2012 liet het NKK zich van een veelzijdige kant zien. De Jubileumtreinreis en het Jubileumweekend zijn als eerste aan te merken als bijzondere projecten die de lange geschiedenis van het koor uitdrukkelijk markeerden. Daarbij werd begonnen aan een nieuwe traditie: een uitvoering van de *Mariavespers* van Monteverdi in de Oude Kerk in Amsterdam. In het programma 'Tour de chanson' zong het koor met chansonnier Matthias Kadar. Deze productie kreeg lovende kritieken als geslaagde poging nieuwe doelgroepen aan te boren. Daarbij vond een kerstproductie met Karin Bloemen plaats met klassiek koorrepertoire en lichte muziek. Ten slotte vond in 2012 de eerste samenwerking met jazzmusicus Bram Stadhouders plaats met het programma 'Henosis', dat in de komende seizoenen vaak in reprise zou gaan.⁹²

⁸⁷ NKK, *Jaarverslag 2011*.

⁸⁸ Radio 4, 'Nederlands Kamerkoor mogelijk gered door Eindhoven'.

⁸⁹ ANP, 'Eindhoven uit beeld voor Nederlands Kamerkoor'.

⁹⁰ NKK, *Jaarverslag 2012*.

⁹¹ NKK, *Scenario's voor de toekomst na 2012*.

⁹² Stichting Bram Stadhouders Muziek, *Verslag uitgeoefende activiteiten*.

Repertoire seizoen 2010/11 en 2011/12⁹³

Meest gezongen componisten

10/11	11/12
Arvo Pärt (15)	Anoniem (15)
Johannes Brahms (6)	Bram Stadhouders (9)
Sim Gokkes (4)	Carlo Gesualdo (9)
Felix Mendelssohn (3)	Arvo Pärt (6)
Francis Poulenc (3)	J.S. Bach (5)
G.P. da Palestrina (3)	Gregoriaans (5)
Jan Pieterszoon Sweelinck (3)	Igor Stravinsky (4)
J.S. Bach (3)	
Salamone Rossi (3)	

Het jaar 2010 toonde de vliegende opkomst van de Estse componist Arvo Pärt in de lijsten van het NKK. Na slechts twee vermeldingen in seizoen 08/09, werden in seizoen 10/11 maar liefst twee projecten aan hem gewijd, maakte zijn werk deel uit van het repertoire van de eerste editie van Meesters en Gezellen en ook in seizoen 11/12 werd zijn werk in een apart programma bezongen. Zijn plotselinge dominantie in de lijsten is opvallend, maar kan verklaard worden doordat landgenoot Risto Joost de muzikale leiding heeft. Een andere verklaring kan gevonden worden in het feit dat Pärt al een veel uitgevoerde componist was, en zijn muziek aldus tot hogere bezoekersaantallen zou kunnen leiden – wat ook zo bleek.⁹⁴

Het aandeel J.S. Bach was, daarentegen, opvallend laag: buiten de composities voor kerst- en paastijd werd er weinig geput uit de Bachcatalogus. Daarbij werd in deze seizoenen nooit meer dan één Bachcompositie binnen een project gebruikt.

Seizoen 11/12 was het beginjaar voor de bijzondere samenwerking met Bram Stadhouders. Het NKK stond hem in negen jazzcomposities bij. Ook voor Carlo Gesualdo was 11/12 een topseizoen: zijn werk was deel van het programma van Meesters en Gezellen en kwam in een apart programma in combinatie met Stravinsky voor.

Meest gezongen composities

Seizoen 10/11

Morton Feldman - <i>Rothko Chapel</i>	2

Seizoen 11/12

Geen doublures

Er werd in de seizoenen 10/11 en 11/12 opvallend weinig gedoubleerd, maar er werd hoe dan ook een ondergemiddeld aantal werk uitgevoerd. Seizoen 11/12 kende überhaupt geen doublures. Dit is niet allen een unicum vergeleken met voorgaande jaren, maar ook opvallend, aangezien het koor juist aangaf wellicht vaker te (moeten) doubleren.

⁹³ Voor een evenwichtige verdeling van data is besloten om de cijfers met betrekking tot boekjaar 2013 te behandelen in 'Hoofdstuk IV: 2013-heden (Tido Visser)'.
⁹⁴ Met een gemiddeld aantal bezoekers van 409 per concert, is dit project inderdaad van de a-capellaconcerten bovengemiddeld bezocht.

In totaal komt het overzicht van de meest gezongen composities op het volgende:

Sofia Goebaidoelina - <i>Jetzt immer Schnee</i>	2
Morton Feldman - <i>Rothko Chapel</i>	2

Jetzt Immer Schnee stond op de longlist voor het ‘muzikale logo’. Het werk werd in beide seizoenen één keer uitgevoerd, beide keren onder leiding van Reinbert de Leeuw.

Aantal premières per seizoen

- **10/11:** 5
- **11/12:** 0

Het aantal van nul premières in seizoen 11/12 werd verklaard door de directeurswissel. Het NKK heeft veel opdrachtcomposities uitgezet in het kader van beleidsplan 2009-2012, opgesteld door Leo Samama. Bij de komst van Witmer stonden hiervan nog 15 opdrachten uit. Hierom is met het verstrekken van nieuwe opdrachten spaarzaam omgegaan. Enkele van deze opdrachten zouden daarbij pas in 2013 in première gaan in verband met de annulering van een TENSO-bijeenkomst, wat kan verklaren waarom de tussenperiode (11/12) geen premières heeft gekend.⁹⁵

Stijlperioden

10/11		11/12	
Middeleeuwen	2	Middeleeuwen	15
Renaissance	22	Renaissance	9
Barok	8	Barok	7
Klassiek	0	Klassiek	2
Romantiek	17	Romantiek	7
20e eeuw (ca. 1900-1970)	12	20e eeuw (ca. 1900-1970)	11
Hedendaags (1970-heden)	33	Hedendaags (1970-heden)	27
		Onbekend ⁹⁶	10

In totaal komt het aantal gezongen werken in dit tijdvak per stijlperiode op onderstaand schema:

Middeleeuwen	17
Renaissance	31
Barok	15
Klassiek	2
Romantiek	24
20e eeuw (ca. 1900-1970)	23
Hedendaags (1970-heden)	60

Het aandeel klassieke muziek bleef onverminderd laag. Er werd daarentegen meer middeleeuws repertoire gezongen, met name door één programma (‘Opzienbarende Middeleeuwen’) wat de balans tussen deze en de overige stijlperiode over twee jaar ogenschijnlijk iets heeft geëgaliseerd.

⁹⁵ NKK, *Jaarverslag 2011*.

⁹⁶ “Onbekend” zijn de werken waarvan componist noch jaartallen bekend zijn.

Met name in seizoen 10/11 werd renaissancerepertoire gecombineerd met hooguit één andere stijlperiode, in de meeste gevallen hedendaagse muziek. Dit verklaart het hogere aandeel renaissance ten opzichte van voorgaande jaren en maakt inzichtelijk dat er vrijer werd omgegaan met het beschikbare koorrepertoire. A-capellaprogramma's gingen duidelijk vaker een verhaal en een buitenmuzikale boodschap uitdragen. Niet de muziek, maar de achtergrond werd leidend en maakte de muziek maatschappelijk relevanter. Een voorbeeld hiervan is 'Pärt en Palestrina', een combinatie die duidelijk maakte hoe de spirituele muziek van Pärt ingebed is in de muziek van eeuwen geleden.⁹⁷ Deze combinatie werd door de pers positief ontvangen:

“De schrijnende dissonanten van Pärt vertegenwoordigen een geheel andere muzikale taal dan de destijds in de kerkelijke wereld omstreden polyfonie van Palestrina. De serene sfeer sluit echter perfect aan, en de afwisseling versterkt zowel het muzikale en spirituele effect.”⁹⁸

Een tweede voorbeeld is het thematisch project 'Tehilim', waarin psalmen uit verschillende windstreken en tijden bij elkaar werden gezet. Ten slotte werd in 'Muzikale rebellen' de muziek van Carlo Gesualdo gecombineerd met werken van Igor Stravinsky, omwille van diens persoonlijke connectie.⁹⁹

Witmers plan meer uitvoeringen uit de 'middenperiode' tussen renaissance- en modern repertoire uit te voeren met gerenommeerde orkesten, was, uitgaande naar de cijfers, deze periode nog niet van kracht.

Conclusies

- Het Nederlands Kamerkoor kreeg in 2010 tot 2012 veel financiële tegenslagen te verduren. Daarbij sleepte het koor de recente personeelsgeschiedenis met zich mee en vond een directeurswissel plaats. De organisatie was aldus een tijd erg instabiel;
- Wellicht onder dwang van deze politieke en financiële perikelen zette het NKK in op het herdefiniëren van diens positie in de samenleving, tevens onder leiding van een nieuwe chef-dirigent;
- Het koor wou zichzelf van groot belang bewijzen – niet alleen als culturele aanbieder, maar vooral als maatschappelijk relevante partij en dienstbaar aan de emotionele behoeften van het publiek. Dit streven werd direct nageleefd door a-capella-programma's een inhoudelijke leidraad te geven en te koppelen aan thema's uit de maatschappij;
- Daarbij combineerde het NKK koormuziek met uitingen uit andere disciplines, waarmee het zichtbaarheid in nieuwe publieksgroepen bewerkstelligde en werkte het koor aan een herkenbaar imago door een start te maken met het 'muzikale logo';
- Doordat een nieuwe vestingplaats gevonden moest worden, kon er nog niet worden gewerkt aan het 'Huis van het NKK';
- Er kwamen educatieactiviteiten van de grond die vanwege succes meerdere edities zouden kennen;
- Het koor slaagde er aldus in een om na een periode van instabiliteit de rust terug te brengen en het NKK zichtbaarder te maken. Het moest, met name in 2010 en 2011, inhoudelijk een kwantitatieve stap terug doen om zaken op orde te stellen, maar hier kwam in 2012 een verhoging in programmakwaliteit en een stevigere binding met cultuur, maatschappij en publiek voor terug.

⁹⁷ Wind, Thimo, 'Nederlands Kamerkoor – Palestrina, Pärt'.

⁹⁸ Hifi, 'Palestrina & Pärt – Nederlands Kamerkoor'.

⁹⁹ S.n., 'Nederlands Kamerkoor: Muzikale rebellen'.

Hoofdstuk IV: 2013-2015 (Tido Visser)

Samenvatting

Vanaf 1 januari 2013 bestond het koor uit uitsluitend freelancers. Er werd een financiële structuur ontwikkeld die de huidige problemen ondervangt en de weg baande voor een stabiele en zelfredzame toekomst. Het streven uit 2011-2012 om het NKK open te stellen, zette zich voort. Het jaar 2013 stond in het teken van ontsluiting en toenadering naar het veld: het koor ontwikkelde producten die de poort tussen het koor en amateurkoren moesten openen en het NKK midden in de sector moesten zetten. Niet het repertoire, maar de (buiten)muzikale boodschap werd leidend. Het jaar 2014 stond in het teken van verzorging van de sector en het werken naar totaalbeleving. De nieuwe directeur, Tido Visser, intensiverde de educatie-programma's en ging samenwerkingen aan met diverse mediapartners.

Structurele omstandigheden

Missie van het NKK

De Raad voor Cultuur constateerde reeds in 2007 dat de tijd die in het onderwijs werd gebruikt voor culturele en historische vakken was afgenomen en dat cultuur in het algemeen weinig draagkracht had. Zij noemde de invloed hiervan op de cultuurparticipatie “weinig bemoedigend.”¹⁰⁰ Ook het NKK verhoudde zich tot deze ontwikkeling: “Koorzingen en koorrepertoire zijn niet meer vanzelfsprekend onderdeel van het leven van alledag. Wij willen het daar terugbrengen”.¹⁰¹

Het jaar 2014, met Tido Visser als nieuwe directeur vanaf 1 september 2013, legde het accent anders: het streven naar een merk vond wederom zijn weg naar het artistieke beleid. De directie stelde dat de kunst de afgelopen tijd de “urgentie” en intrinsieke motivatie tot kunstzinnige uiting heeft verloren en dat daarmee het draagvlak bij het publiek was afgenomen.¹⁰² Het werd hierom een missie van het koor om de kernwaarden van het NKK constant voelbaar te laten zijn, zoals op de website staat geschreven:

“Het Nederlands Kamerkoor ziet het als zijn opdracht om koormuziek als kunstvorm springlevend te houden. Door te zoeken naar nieuwe vormen, door compositieopdrachten die grenzen verkennen en door prikkelende samenwerkingen. Het leidt tot concerten die niet alleen als mooi worden ervaren, maar ook als een belevenis.”¹⁰³

Artistiek beleid

Het seizoenprogramma van het NKK werd op gestructureerde wijze ontworpen:¹⁰⁴

- Twee tot drie projecten met a-capellarepertoire ;
- Rond de kerst- en passietijd populaire programma's;
- Eén begeleid project met repertoire uit de gehele muziekgeschiedenis in samenwerking met een gerenommeerd orkest;
- Eén multidisciplinair of cross-over project;
- Uitvoeringen van het 'muzikaal logo' om de herkenbaarheid te vergroten;
- Betrokkenheid bij de Internationale Koorbiënnale Haarlem;
- Een belevingsevenement.

¹⁰⁰ RvC, *Innoveren, Participeren!*, p. 16

¹⁰¹ NKK, *Ondernemingsplan 2013-2016*.

¹⁰² NKK, *Het Nederlands Kamerkoor – Dertengelden*.

¹⁰³ NKK, 'Over Ons'.

¹⁰⁴ Fonds Podiumkunsten, 'Nederlands Kamerkoor'.

Daarbij werd voor het eerst educatie en participatie ingebed in het artistiek beleid. Er werd nadrukkelijk gestreefd naar meer allianties en verbondenheid met de amateursector.¹⁰⁵ De verzorging van de amateursector kreeg hierin gevolg: “De coachingsessies door NKK-leden levert wederzijdse inspiratie op, vergroot de bekendheid van het NKK en creëert betrokkenheid tussen de profs en de amateurs, die daardoor vaker naar onze concerten zullen komen.”¹⁰⁶

Het koor onderstreepte tevens dat het tijdelijk gedwongen was wellicht vaker aan te sluiten bij projecten van derden en repertoire of programma’s te herhalen. Tevens zou het koor stukken voor grotere bezetting niet uit kunnen voeren.¹⁰⁷ Dit zou kunnen betekenen dat met name de barok en de klassieke muziek het moesten ontgelden (koormuziek uit deze periode was veelal symfonisch).

Personele kwesties

Vanaf 1 januari 2013 hield het koor kantoor in de Majellakerk en repeteerde het in MuzyQ, beide in Amsterdam. Klaas Stok, voorheen betiteld ‘koorleider’ werd ‘artistiek coördinator’ en was de verbinding tussen de artistiek leider (Risto Joost, voorheen betiteld ‘chef-dirigent’), gastdirigenten en de zangers.

Het aantal fte’s op kantoor werd onder druk van de bezuinigingen en het niet doorgaan van de verhuizing naar Eindhoven teruggebracht van 6,5 naar 3,1.¹⁰⁸ Een van Vissers eerste taken was een vorm van “traumaverwerking”: de relatie tussen koor en kantoor was na de omvangrijke personeelshervorming erg slecht en moest worden gezuiverd om de situatie weer houdbaar te maken en samen te kunnen bouwen.¹⁰⁹

Cultuurpolitiek en subsidie

Het koor heeft, in aanloop naar het nieuwe subsidiesysteem vanaf 1 januari 2013, toetsing door het Fonds Podiumkunsten (FPK) moeten ondergaan op onder meer de punten artistieke kwaliteit, ondernemerschap en bijdrage aan pluriformiteit. Deze en andere eisen lagen ten grondslag aan alle aanvragen in het nieuwe systeem. Het koor vroeg voor 61 concerten een subsidie aan van €610.000 en omschreef zichzelf in de aanvraag als “de verpersoonlijking van koorzingen op topniveau en hoeder van belangrijk muzikaal erfgoed, namelijk het koorrepertoire.”¹¹⁰ De artistieke kwaliteit van het NKK werd door de commissie van FPK als ‘zeer goed’ beoordeeld, met als noemenswaardig pluspunt de verjonging van het koor en als aandachtspunt de op sommige momenten wat afstandelijke podiumpresentatie. Ook het ondernemerschap werd als ‘goed’ beoordeeld, waarin het NKK werd geprezen om diens personele hervormingen.

Financiën

	2013	2014
Concerten	66	89
Eigen risico	onb.	onb.
Uitkoop	onb.	onb.
Onduidelijk	onb.	onb.
Overheidssubsidie	€ 586.200	€ 751.200
Totale recette	€ 448.889	€ 476.788
% eigen inkomsten	46,4%	44,0%

¹⁰⁵ NKK, *Jaarverslag 2011*.

¹⁰⁶ NKK, *Projectbeschrijving Henosis 1314*.

¹⁰⁷ NKK, *Ondernemingsplan 2013-2016*.

¹⁰⁸ NKK, *Jaarverslag 2013*.

¹⁰⁹ Tido Visser in gesprek met de auteur, 2 juni 2015.

¹¹⁰ Fonds Podiumkunsten, ‘Nederlands Kamerkoor’.

Het financieel beleid 2013-2016 van het NKK was er allereerst op gestoeld een nieuwe structuur op te zetten waarin het de overgangperiode richting de kunstenplanperiode 2013-2016 kon overbruggen. Vanaf dat moment werd gestreefd naar een financiële basis die op meer dan alleen recettes en subsidie van het fonds is gebaseerd:¹¹¹

- Nauwere banden met één of meerdere regio's buiten de standplaats t.b.v. regionale subsidie;
- Een verhoging van de recette door bijtijds marketing en een uitgekristalliseerd prijsbeleid voor bezoekers;
- Ontwikkeling van nieuwe producten voor bezoekers, luisteraars, amateurkoorzangers en onderwijsinstellingen;
- Ontwikkeling van nieuwe producten voor bedrijven en sponsors.

Het FPK honoreerde de aanvraag van het NKK en voorzag daarmee in de kosten voor de werkzaamheden op het podium. Dit betekende dat de kosten voor bovenstaande doelen evenals voor educatieve projecten uit andere inkomstenbronnen moesten worden betaald.¹¹²

Het NKK wou vanaf beleidsperiode 2013 tevens minder risico lopen door het streefaantal concerten te behalen met minder projecten en vaker aan te sluiten bij projecten van andere instellingen zoals orkesten.¹¹³ Uitgaande van de samenstelling van de totale publieksinkomsten, is dat deze periode inderdaad vaak gebeurd.¹¹⁴

Na grote aanpassingen in de begroting en de organisatie in 2012 en 2013 heeft het koor in 2014 naar eigen zeggen voor het eerst weer stabiel kunnen functioneren met het nieuwe organisatiemodel.¹¹⁵

Actualiteiten

Het NKK als centrale speler

Het NKK streefde ernaar een centrale rol te spelen in de koorwereld, de stabiele organisatie voor alle koren te zijn die sinds de ontbinding van de Stichting Samenwerkende Nederlandse Koororganisaties niet meer bestond. Het NKK droeg uit dat het wou bijdragen aan het gezond houden van de “grootse Nederlandse koortraditie”.¹¹⁶ Hierop ontwikkelde het NKK verschillende trajecten waarmee het de verbinding met de achterban wou versterken en het ‘Huis van het NKK’ wou profileren als dé plaats voor de landelijke koorzang. Deze plannen duren nog voort tot heden. In de conclusie van dit onderzoek wordt hier verder op ingegaan.

Educatie

Het koor onderschreef in zijn beleidsplan 2013-2016 nadrukkelijk het belang van educatie en participatie:¹¹⁷

- Het koor kon alleen blijven bestaan als er behoefte is aan wat het koor aanbiedt. Die behoefte kon door middel van educatie en het wegnemen van drempels aangewakkerd worden;
- Het koor zag het als zijn “opdracht het belang en de schoonheid van kamerkoormuziek naar buiten te brengen”;
- Educatie, bijvoorbeeld in de vorm van masterclasses aan amateurkoren, brengt kennis over, waardoor mensen nog meer zouden gaan genieten van hun hobby.

En met het oog op de toekomst:

¹¹¹ NKK, *Ondernemingsplan 2013-2016*.

¹¹² NKK, *Verslag gesprek Raad voor Cultuur*.

¹¹³ NKK, *Ondernemingsplan 2013-2016*.

¹¹⁴ De balans tussen recette uit eigen producties en uitkoop lag met name in de jaren 2013 en 2014 ver uit elkaar: €114.306/€145.130 (2012), €79.886/€293.488 (2013) en €115.779/€240.149 (2014).

¹¹⁵ NKK, *Jaarverslag 2014*.

¹¹⁶ NKK, *Beleidsplan 2014-2018*.

¹¹⁷ NKK, *Ondernemingsplan 2013-2016*.

- Het NKK wou vooruitlopen op publieksontwikkeling door nu al het aantal koorliefhebbers en amateurzangers te bevorderen;
- Het NKK wou nu investeren in talentvolle professionals op het gebied van koorzang.

Omwille van het gezond houden van de Nederlandse koortraditie richtte het NKK zich vanaf 2014 allereerst op talentontwikkeling voor jonge zangers en op draagvlak bij publiek en amateurkoren. Met het programma ‘Zingen doe je samen’ ontwikkelde het NKK een zelfvoorzienend educatieprogramma waarin koren een coachingsessie van een NKK-zanger kregen en daarna zelf in het voorprogramma van het NKK konden zingen.

Verandering van standplaats

Het koor gaf in 2013 aan een vestingplaats te ambiëren waar werkelijk een deur naar het ‘Huis’ kon worden opengezet als eerste stap in het wegnemen van hoge drempels. Het koor verhuisde naar de Majellakerk in Amsterdam-Oost, maar vond in 2014 een partner in de gemeente Utrecht. Op 3 februari 2015 bracht het koor naar buiten dat het in mei van dat jaar definitief naar Utrecht zou verhuizen.¹¹⁸ Directeur Tido Visser gaf aan dat de keuze voor Utrecht op inhoudelijke gronden was gemaakt: “We geven concerten door het hele land en hebben de ambitie hét koor van Nederland te zijn. Maar sterke lokale worteling is essentieel, ook bij een landelijke opdracht. Utrecht is daarin een belangrijke schakel als korenstad nummer 1 van Nederland.” De gemeente Utrecht zou het koor ondersteunen met €25.000.¹¹⁹

Concurrentiepositie

Het kamerkoor zag nu ook in het Groot Omroepkoor (GOK) een groeiende bedreiging: het symfonische koor had zich in de afgelopen jaren nu en dan ook gericht op kamermuziek en kon het daarbij goedkoper aanbieden door de vaste contracten die het GOK nog wél gebruikte. Zo ervoer het NKK nu zelf de nadelen van een concurrerend koor met vaste aanstellingen, waar het koor tot voor kort zelf nog deze voorsprong had op andere gezelschappen.

De “bijdrage aan de pluriformiteit”, een eis waarin door het Fonds Podiumkunsten getoetst werd of de aanvrager iets toevoegde aan het culturele aanbod, werd als ‘ruim voldoende’ beoordeeld. Het fonds constateerde, echter, ook dat het NKK niet uniek was als instelling die hedendaagse muziek naar het publiek toe bracht. Hiermee toonde het fonds zich bewust van Cappella Amsterdam, die letterlijk dezelfde beoordeling op dit punt kreeg.¹²⁰

Dat de strijdbijl, desondanks, tussen Cappella Amsterdam en het Nederlands Kamerkoor leek te zijn begraven, blijkt uit onder meer:

- De koren hadden een aantal dezelfde zangers in freelancedienst;
- Meesters en Gezellen werd ondersteund door coaches uit beide koren;
- In seizoen 14/15 dirigeerde de dirigent van Cappella Amsterdam, Daniel Reuss, het Nederlands Kamerkoor, waarin hij duidelijk alle vrijheid kreeg.¹²¹

Nieuwe media-uitingen

Het koor publiceerde vanaf seizoen 14/15 een tweejaarlijks magazine met onder meer de seizoensbrochure, nieuws en reportages. Hiermee bespaarde het koor kosten, kon het nieuwe partners aantrekken en kon het zich in al zijn facetten presenteren. Het koor zou daarbij drie tot vier keer per jaar een televisieopname van een live-concert laten maken voor het televisieprogramma *nederland [sic] vol koren* van cultuurzender brava, waarmee het een nieuw en breed publiek hoopte te bereiken. Ten slotte ontwikkelde het NKK het plan voor een korenapplicatie voor smartphone, waarmee het de provider van en verbindende factor in een

¹¹⁸ S.n., ‘Nederlands Kamerkoor verhuist naar Utrecht’.

¹¹⁹ NKK, *Aanbiedingsbrief*.

¹²⁰ Fonds Podiumkunsten, ‘Cappella Amsterdam’.

¹²¹ Van Oorschot, ‘Daniel Reuss heeft Kamerkoor aan een touwtje’.

landelijk digitaal platform beoogde te zijn voor de hele sector. Zo bouwde het koor aan een positie als centrale instelling.

Prestatiecijfers

	2012	2013	2014
Projecten	17	20	28
Concerten	79	66	89
Bezoekersaantal	37.637	28.692	28.952

Het gelijk gebleven bezoekersaantal van 2013 en 2014 is opvallend, gezien het aanzienlijk gestegen aantal concerten. Het lagere aantal schreef de directie toe aan het relatief hoge aantal concerten in kleine en middenzalen.¹²²

De belangstelling voor koorzang was in de zin van absolute bezoekersaantallen niet sterk gedaald en gaf daarom wellicht geen reden tot vernieuwingen. Echter, de samenstelling van het publiek, dat toenemend vergrijst, stond in het kader van toekomstige belangstelling wél centraal.¹²³ Hierover meer in ‘Conclusie’ en de bijlage ‘Toekomst van het NKK’.

Enkele bijzondere projecten

In 2013 werd als alternatief voor de passies van Bach de *Passio Domini nostri Jesu Christi secundum Joannem* van Arvo Pärt uitgevoerd onder leiding van de chef-dirigent Risto Joost. Het programma ‘Scherpdenkers’ combineerde hedendaagse koormuziek met bespiegelingen van Joost Zwagerman.

In 2014 ontvouwde zich een herhaalde samenwerking tussen het NKK en Spinvis. In het programma ‘Scherpdenkers: Privacy’ kwamen filosofie en nieuwe muziek samen. Het programma ‘Far from home’ werd geënceneerd. Ook werd voor dit programma componiste Calliope Tsoupaki 24 uur opgesloten in een glazen kooi waar zij een werk schreef voor het NKK en het Calefax Rietkwintet, wat veel landelijke publiciteit opleverde.¹²⁴

¹²² Het gemiddeld aan bezoekers ligt in 2014 aanzienlijk lager dan in 2013: 435 bezoekers per concert in 2013 tegenover 325 in 2014.

¹²³ NKK, *Het Nederlands Kamerkoor – Dertengelden*.

¹²⁴ O.a. Spel, ‘24 uur componeren in een kooi, ver weg van huiselijk’.

Repertoire seizoen 2012/13 - 2014/15

Meest gezongen componisten

12/13	13/14	14/15
Bram Stadhouders (16)	Bram Stadhouders (30)	J.S. Bach (11)
Henry Purcell (10)	Camille Saint-Saëns (9)	Olivier Messiaen (8)
Claudio Monteverdi (9)	Felix Mendelssohn (8)	Firminus Caron (7)
J.S. Bach (8)	Giovanni Gabrieli (8)	Gaspar van Weerbeke (5)
Arvo Pärt (5)	Spinvis (6)	Carlo Gesualdo (4)
Giovanni Gabrieli (5)	Dmitry Bortnjanski (5)	François Regnard (4)
Francis Poulenc (3)	Antonio Vivaldi (4)	Knut Nystedt (4)
Frank Martin (3)	Claude Debussy (4)	Orlando di Lasso (4)
Wijnand van Klaveren (3)	Jean Yves Daniel-Lesur (4)	Spinvis (4)
	Peter Cornelius (4)	Sven-David Sandström (4)
	Franz Schubert (3)	Eric Whitacre (4)
	Hans Kox (3)	Carl Philip Emanuel Bach (3)
	Johannes Brahms (3)	David Lang (3)
	Maurice Ravel (3)	Arvo Pärt (3)

Uit deze tabel komen allereerst de bijzondere en vaak herhaalde samenwerkingen met Stadhouders en ook Spinvis sterk naar voren. De topnoteringen van Purcell, Monteverdi, Gabrieli, Messiaen en Caron zijn te danken aan enkele projecten specifiek rondom deze componisten.

Calme des nuits en *Les fleurs et les arbres* van Camille Saint-Saëns werden op veel verschillende gelegenheden uitgevoerd, waaronder de Amateurkorendag in Heerlen en een Vriendenbijeenkomst. *Trois chansons de Charles d'Orleans*, in 11/12 al gezongen tijdens de Jubileumtreinreis, werd ook in 13/14 weer vaak herhaald, evenals in 14/15 tijdens de Amateurkorendag. Vermoedelijk werd voor dit repertoire gekozen omdat amateurzangers zich herkennen in het repertoire – zij hebben dit misschien zelf ook eens gezongen – en hiermee een sterkere verbintenis voelen met het NKK. Ook werd in dit kader vermoedelijk vaker voor populair repertoire gekozen, zoals van Nysted (*Immortal Bach*), Sandström (diverse arrangement-composities) en Whitacre (*Sleep*).

Meest gezongen composities¹²⁵

Seizoen 12/13

J.S. Bach - <i>Singet dem Herrn ein neues Lied</i> , BWV 225	3
J.S. Bach - <i>Komm, Jesu, komm</i> , BWV 229	2
Frank Martin - <i>Messe pour double chœur</i>	2
Arvo Pärt - <i>Passio Domini nostri Jesu Christi secundum Joannem</i>	2
Jacobus Clemens non Papa – <i>Sanctus</i> [canon]	2

¹²⁵ Om een vertekend beeld te voorkomen, zijn hierin de composities van Stadhouders weggelaten. Het betreft een productie met negen composities die vaak in reprise is geweest, maar niet door het NKK zelf is georganiseerd. Vermelding in de lijst 'meest gezongen componisten' moet hier al afdoende uiting aan geven.

Seizoen 13/14

Jean Yves Daniel-Lesur - <i>Le Cantique des Cantiques</i>	5
Camille Saint-Saëns - <i>Les fleurs et les arbres</i>	5
Camille Saint-Saëns - <i>Calme des nuits</i>	4
Maurice Ravel - <i>Trois chansons</i>	4
Claude Debussy - <i>Trois chansons de Charles d'Orleans</i>	4
Johannes Brahms - <i>Fünf Gesänge, opus 104</i>	3

Seizoen 14/15

Knut Nystedt - <i>Immortal Bach</i>	4
Olivier Messiaen - <i>O sacrum convivium!</i>	3
J.S. Bach - <i>Singet dem Herrn ein neues Lied, BWV 225</i>	3
David Lang - <i>Again</i>	3

In totaal komt het overzicht van de meest gezongen composities op het volgende:

Camille Saint-Saëns - <i>Les fleurs et les arbres</i>	6
J.S. Bach - <i>Singet dem Herrn ein neues Lied, BWV 225</i>	6
Jean Yves Daniel-Lesur - <i>Le Cantique des Cantiques</i>	5
Maurice Ravel - <i>Trois chansons</i>	5
Claude Debussy - <i>Trois chansons de Charles d'Orleans</i>	5
Camille Saint-Saëns - <i>Calme des nuits</i>	4
Johannes Brahms - <i>Fünf Gesänge, opus 104</i>	4
Knut Nystedt - <i>Immortal Bach</i>	4
Olivier Messiaen - <i>O sacrum convivium!</i>	4

Uit bovenstaand overzicht is te concluderen dat populairder koorrepertoire steeds meer de huidige seizoenprogrammeringen, nog altijd gemaakt door Irene Witmer, is gaan domineren. De doublures uit seizoen 13/14 zijn goed uitvoerbaar repertoire voor amateurzangers. Het zeer bekende en vaak door amateurkoren uitgevoerde *Immortal Bach* stond in seizoen 14/15 maar liefst vier maal op het programma. Ook *Les fleurs et les arbres*, *Trois chansons*, *Trois chansons de Charles d'Orleans*, *Calme des nuits* en *O sacrum convivium!* zijn toegankelijke, veel gezongen stukken in de amateursector. Zo zien we tot in seizoen 14/15 de plannen van Witmer inhoudelijk in de programmering terug, en heeft Witmer ogenschijnlijk de weg bereid waar Visser op verder bouwt.

Aantal premières per seizoen

- **12/13:** 7
- **13/14:** 8
- **14/15:** 4

Stijlperioden

12/13		13/14		14/15	
Middeleeuwen	1	Middeleeuwen	0	Middeleeuwen	0
Renaissance	13	Renaissance	17	Renaissance	33
Barok	30	Barok	14	Barok	16
Klassiek	2	Klassiek	7	Klassiek	0
Romantiek	4	Romantiek	36	Romantiek	9
20e eeuw (ca. 1900-1970)	16	20e eeuw (ca. 1900-1970)	17	20e eeuw (ca. 1900-1970)	17
Hedendaags (1970-heden)	49	Hedendaags (1970-heden)	63	Hedendaags (1970-heden)	50

In totaal komt het aantal gezongen werken in dit tijdvak per stijlperiode op onderstaand schema:

Middeleeuwen	1
Renaissance	63
Barok	60
Klassiek	9
Romantiek	49
20e eeuw (ca. 1900-1970)	50
Hedendaags (1970-heden)	162

Er is een (per seizoen verschillende) stijging te constateren in het aantal uitvoeringen uit de 'middenperiode': 12/13 kende een opvallend hoog aantal uitvoeringen van barokmuziek (met name Bach, Purcell en Monteverdi), 13/14 van klassieke en romantische muziek. De meeste van de betreffende projecten werden (deel of geheel) begeleid door instrumenten. Dit drukt wellicht uit dat Witmer, in de laatste seizoenen onder haar directeurschap, handen en voeten heeft kunnen geven aan haar artistieke missie meer begeleid repertoire uit de middenperiode uit te voeren om de kwaliteit van het NKK te bewijzen en zoveel mogelijk publiek te bereiken. Gezien de bezoekersaantallen van 2013 en 2014 is, echter, misschien wel voldaan aan het eerste streven, maar zeker niet aan het tweede: de bezoekersaantallen daalden aanzienlijk, mede doordat concerten vaker in kleinere zalen werden gegeven.

De absolute verschillen tussen de stijlperioden bleven groot, ondanks Witmers inspanningen om het aandeel barok en klassiek te verhogen. Er werd nauwelijks middeleeuws repertoire gezongen. Met name in 14/15 werd veel renaissancerepertoire uitgevoerd door twee programma's van Paul van Nevel en een programma van Peter Philips uit 13/14 dat in 14/15 tweemaal in reprise ging.¹²⁶

Er werd net als in seizoenen 10/11 en 11/12 graag gemengd met het koorrepertoire, wat past bij de tendens om het narratief of thema te laten dicteren. Seizoen 13/14 bevatte enkel 'Drie Renaissancemeesters' en 'De Mozart van St. Petersburg' als eenzijdige programma's. In seizoen 14/15 bestonden alle eenzijdige programma's uit renaissancerepertoire (Van Nevel en Philips).

¹²⁶ In het beleidsplan voor 2013-2016 werden succesvolle programma's en keuze deze in reprise te laten gaan al aangekondigd, zoals eerder gezien.

Conclusies

- Het NKK verwachtte grote artistieke ingrepen te moeten doen, namelijk het vaker aansluiten bij projecten van derden, reprises en doublures te moeten doen en werken voor grotere bezetting te moeten overslaan. Inderdaad haakte het koor bij orkesten aan, maar het werkte ook soms gelijkwaardig samen met ensembles en hield hiermee het rendement hoog. Er is in deze periode slechts één a-capellaprogramma in reprise gegaan; doublures van afzonderlijke stukken waren er daarentegen te over, voornamelijk van toegankelijk repertoire.
- Het aantrekken van publiek voor middel van uitvoeren van begeleid repertoire uit de barok en de klassieke periode heeft niet geleid tot een significante stijging in de bezoekersaantallen;
- Deze periode kenmerkte zich vooral door de veelheid aan educatieve programma's en het NKK lijkt in toenemende mate een verzorgende rol aan te nemen. Daarbij zijn educatie en participatie niet alleen onderdeel van de activiteiten van het NKK, maar tevens inhoudelijk onderdeel van de programmering. De educatieve activiteiten komen niet nadrukkelijk uit jaarverslagen terug, wat doet vermoeden dat zij niet al vanaf het moment van opstarten succesvol waren;
- Het koor ontwikkelde een seizoensformat om pluriformiteit in het programma te garanderen en een herkenbare structuur te hebben. Dit format is nog niet als zodanig terug te zien in de cijfers;
- Het koor positioneerde zich deze periode als een belangrijke speler in het centrum van de sector door openheid en betrokkenheid hoog in het vaandel te houden. Daarbij maakte het koor zichzelf zichtbaarder door middel van verschillende media;
- Het streven naar totaalbeleving en belevenisconcert spreekt nog niet uit de cijfers of verslagen uit dit tijdvak.

Hoofdstuk V: Repertoire elf seizoenen NKK

Populairste componisten

Het volgende overzicht toont de componisten die over een periode van elf seizoenen het meest uitgevoerd zijn:¹²⁷

Johann Sebastian Bach	58
Arvo Pärt	30
Franz Schubert	23
Johannes Brahms	22
Olivier Messiaen	22
Orlando di Lasso	21
Francis Poulenc	19
Henry Purcell	19
Wolfgang Amadeus Mozart	18
Carlo Gesualdo	17

Deze componisten representeren tevens een groot deel van de muziekgeschiedenis, van renaissance tot hedendaags. Het NKK voldeed in deze zin dus aan zijn streven het gehele koorrepertoire te gebruiken. Er zijn, echter, trends aan te wijzen in de voorkeur voor enkele van bovenstaande componisten. Hieronder enkele voorbeelden:

	Bach	Pärt	Messiaen	Poulenc	Mozart
04/05	1		1		1
05/06	6			2	3
06/07	9		2	5	4
07/08	4		5	2	
08/09	7	2	3		3
09/10	2		1	1	4
10/11	3	15		3	
11/12	5	5			1
12/13	8	5	2	3	1
13/14	2			2	1
14/15	11	3	8	1	
Totaal	58	30	22	19	18

Zoals te zien is in bovenstaand schema, werden composities van Bach elk jaar uitgevoerd. Het exacte aantal uitvoeringen kent, echter, pieken en dalen. Het Bachrepertoire beperkte zich enkele keren tot een *Passion* en/of *Weihnachtsoratorium* of een enkel motet. Het is onduidelijk of dit een toevallig voorval of een beleidskwestie is. Het zou hoe dan ook voorbarig zijn om van de meest uitgevoerde componist J.S. Bach te zeggen dat zijn repertoire altijd deel uitmaakte van de identiteit van het koor.

De historie van Pärt is een volstrekt andere: de reeds enkele tientallen jaren gerenommeerde componist verscheen pas in 2008 in de lijsten van het NKK en werd pas

¹²⁷ Bram Stadhouders is goed voor 55 vermeldingen vanaf seizoen 11/12, maar wordt in deze lijst niet meegenomen, omdat deze reprises van hetzelfde programma betreffen.

sindsdien, ondanks enkele dalen, bovengemiddeld veel uitgevoerd door het koor.¹²⁸ Met name landgenoot Risto Joost stond in seizoenen 10/11 en 11/12 garant voor vele uitvoeringen van Pärts (koor)werken. Messiaen is, evenals Poulenc, een figuur die de meeste seizoenen wel opdook, maar nooit in grote getale. Er stonden in 07/08, 08/09 en twee keer in 14/15 wel projecten in zijn teken, soms in combinatie met een andere componist. Poulencs aandeel bleef redelijk constant: zijn *Salve Regina* en *Sept Chansons* werden in veel seizoenen uitgevoerd. Er werd, daarentegen, geen apart project in zijn teken geproduceerd.

Mozart is enigszins achtergesteld op figuren als Bach en Messiaen, gezien het feit dat er van zijn werken nooit een geheel a-capellaprogramma is geproduceerd – vermoedelijk omdat en groot deel van zijn koorrepertoire begeleid is. Hij dankt zijn vermeldingen in de lijst van de meest uitgevoerde componisten aan de vele orkestprojecten waar het NKK aan heeft meegewerkt.

De algemene conclusie luidt dat het Nederlands Kamerkoor over de gehele periode significant vaak werken van een klein aantal componisten heeft uitgevoerd, maar dat hier, gezien de grote schommelingen in het aantal, nog niet van gesteld kan worden dat de componisten ook aan de basis staan van de identiteit van het koor.

Meest gezongen composities

De meest gezongen composities van 2004-2015 zijn onderstaande:

J.S. Bach - <i>Singet dem Herrn ein neues Lied</i> , BWV 225	10
O. Messiaen - <i>O sacrum convivium!</i>	10
C. Debussy - <i>Trois chansons de Charles d'Orleans</i>	10
M. Ravel - <i>Trois chansons</i>	7
Francis Poulenc - <i>Salve Regina</i>	7
C. Saint-Saëns - <i>Calme des nuits</i>	6
Olivier Messiaen - <i>Cinq Rechants</i>	6
J.S. Bach - <i>Jesu, meine Freude</i> , BWV 227	6
J.Y. Daniel-Lesur - <i>Le Cantique des Cantiques</i>	6
C. Saint-Saëns - <i>Les fleurs et les arbres</i>	6
J.S. Bach - <i>Lobet den Herrn, alle Heiden</i> , BWV 230	6

Bovengenoemde composities raken aan de vingerafdruk van het NKK wanneer de balans anno 2015 werd opgemaakt. Dit betekent, echter, niet dat elk van de stukken sinds 2004 altijd even belangrijk zijn geweest voor de identiteit van het koor:

	04/ 05	05/ 06	06/ 07	07/ 08	08/ 09	09/ 10	10/ 11	11/ 12	12/ 13	13/ 14	14/ 15	Totaal
<i>Singet dem Herrn..</i>		1	1	1				1	3		3	10
<i>O sacrum..</i>	1		1	3	1				1		3	10
<i>Trois chansons de..</i>		1	1			2		1		4	1	10

In feite wordt de bovenkant van de lijst aangevoerd door composities die vooral de laatste jaren zeer herhaaldelijk ten gehore zijn gebracht, en is daarom niet representatief voor de gehele periode van deze studie. *Singet dem Herrn ein neues Lied*, BWV 225 heeft weliswaar vaak op het programma gestaan, maar de periode 08/09 tot en met 10/11 heeft geen enkele uitvoering ervan gekend – en de laatste jaren juist significant veel. Hetzelfde kan gezegd worden over *O sacrum convivium!*. *Trois chansons de Charles d'Orleans* werd sinds seizoen 11/12 vaak opgepakt. Vermoedelijk probeerde koor middels het repertoire uit de treinreis

¹²⁸ Ook in 2002 en 2003 is geen vermelding van zijn werk te vinden.

verbondenheid met de achterban te bewerkstelligen, immers: voor vele koren was hun ontmoeting met het NKK onlosmakelijk verbonden met deze composities.

Uit de ongelijkmatige verdeling van deze stukken over de elf seizoenen is te concluderen dat het koor voornamelijk de recentere seizoenen op het niveau van individuele composities aan een onderscheidend muzikaal profiel lijkt te werken: door een specifiek werk herhaaldelijk en in verschillende programma's te presenteren, brengt het herkenning en hierdoor vermoedelijk ook identificatie teweeg. Over de andere jaren kan geen conclusie over het repertoire getrokken worden, anders dan dat het koor dan de ene, dan de andere kant op bewoog.

Premières

Met gemiddeld ruim 5 premières per seizoen – vele hiervan opdrachtcomposities – heeft het Nederlands Kamerkoor zich bewezen als een aanjager van nieuwe muziek. Hierin werd het NKK geholpen door zijn (inter)nationale positie:

- De herhaalde samenwerking met Reinbert de Leeuw en zijn ASKO | Schönberg Ensemble heeft geleid tot zes premières voor koor en orkest;
- Het NKK werkte als proefkoor mee aan compositiewedstrijden en -concoursen;
- Het TENSO-netwerk heeft acht premières mogelijk gemaakt.

Overige compositieopdrachten heeft het NKK voornamelijk eigenhandig verstrekt. Met name het financiële overschot in de periode onder directeurschap van Leo Samama heeft geleid tot een grote aantal opdrachten.

Tevens toonde het NKK zich een stimulator voor nieuwe composities van eigen bodem, gezien de hoge percentages Nederlandse opdrachten:

Seizoen	Totaal	Waarvan Nederlands
04/05	4	1 (25%)
05/06	6	3 (50%)
06/07	4	3 (75%)
07/08	3	2 (67%)
08/09	12	9 (75%)
09/10	3	2 (67%)
10/11	5	2 (40%)
11/12	0	0 (0%)
12/13	7	6 (86%)
13/14	8	4 (50%)
14/15	5	1 (20%)
Totaal	58	33

NB: in dit schema springt 11/12 met nul premières uit. Dit had te maken met de veelheid aan uitstaande compositieopdrachten door Samama, waardoor Witmer tijdelijk die composities afwachtte zonder nieuwe uit te schrijven. Sommige van deze opdrachten werden pas door omstandigheden pas in 12/13 uitgevoerd.

Stijlperiodes

Het totaal van de 1120 uitvoeringen die tijdens publieke concerten zijn gegeven, is in het kader van stijlperiodes als volgt in te delen:

Middeleeuwen	23
Renaissance	193
Barok	143
Klassiek	34
Romantiek	147
20e eeuw (ca. 1900-1970)	167
Hedendaags (1970-heden)	400
Onbekend ¹²⁹	13
Totaal	1120

Over elf seizoenen genomen is niet veel tegen het uitgangspunt “[Het NKK] ziet (...) als zijn werkterrein het gehele kamerkoorrepertoire, van oud tot nieuw, a capella en begeleid” uit 2010 in te brengen.¹³⁰ Opvallend zijn, echter, de significante verschillen in het aanbod van het NKK: renaissance- en modern repertoire steken met kop en schouders boven de andere stijlperiodes uit. Het is discutabel of deze cijfers passen bij de huidige identiteit van het koor. Al sinds ten minste 2010 is het artistiek beleid gebaseerd op het uitvoeren van koormuziek uit alle stijlperiodes en op het allerhoogste niveau. De laatste vijf jaar hebben wel voor steeds een andere middenperiode een inhaalslag betekend, wat de verschillen tussen enkele periodes nog enigszins heeft gebalanceerd.

Volgens Tido Visser kwam het kleinere aandeel barok en klassieke muziek mede doordat in deze periode veel is geschreven voor koor en orkest of andere vorm van instrumentale begeleiding, zoals basso continuo. Het grootste deel puur a-capella kamerrepertoire is volgens Visser in de renaissance en de moderne periode te vinden, wat voor het NKK logischerwijs tot gevolg heeft dat vaker werken uit deze periodes gezongen worden.¹³¹

Programmering

	Producties	Waarvan veelzijdig
04/05	7	5
05/06	4	1
06/07	9	4
07/08	6	4
08/09	5	0
09/10	7	1
10/11	7	5
11/12	7	4
12/13	5	3
13/14	8	6
14/15	9	3

¹²⁹ “Onbekend” zijn de anonieme composities waarvan de titel noch de programmacontext uitkomst bood, zoals bijvoorbeeld in het programma ‘Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)’, dat werd gelardeerd met anonieme composities en volksmelodieën.

¹³⁰ NKK, *Beleid 2011-2016*.

¹³¹ Tido Visser in gesprek met auteur, 2 juni 2015.

Voor wat betreft het veelzijdig, experimenteel programmeren is cijfermatig weinig bewijs te vinden. Leo Samama was van mening dat nieuwe concertvormen niet zinnig zijn en heeft dan ook weinig sprongen gewaagd die afweken van het traditionele format. Uitvoeringen van de hoogste kwaliteit waren het uitgangspunt, dat moest dienen om de kunstvorm in stand te houden en als voorbeeld voor de amateursector. In seizoenen 08/09 en 09/10, seizoenen waar het NKK zich in zwaar financieel weer bevond, is dan ook een dieptepunt te constateren op het gebied van experimentele programmering. Witmer keek tijdens haar directeurschap meer naar de maatschappij en heeft in toenemende mate gezocht naar vormen en locaties die het NKK beter laten aansluiten, in andere woorden naar wat het NKK voor de maatschappij en het publiek kon betekenen behalve louter muziek. Dit leidde vanaf seizoen 10/11 tot producties die vaker divers repertoire bij elkaar brachten ten behoeve van een buitenmuzikale boodschap. Tido Visser bouwde deze lijn verder uit door de boodschap of het verhaal werkelijk centraal te zetten in het programma. Deze houding kwam echter ook in seizoen 14/15 niet nadrukkelijk terug in het repertoire – zijn programmering gaat in vanaf seizoen 15/16.

Muzikaal logo

Al sinds 2009 kwam het uitgangspunt geselecteerd repertoire op regelmatige basis uit te voeren terug in interne notities en beleidsstukken. Het plan werd in 2011 concreter ontworpen en in 2012 werd hier (hoewel niet expliciet zo vermeld) vermoedelijk een start gemaakt door jaarlijkse uitvoeringen van de *Mariavespers*. In onderstaand schema wordt de balans opgemaakt van de uitvoeringen sinds 11/12 met repertoirestukken die het muzikale logo van het NKK hadden moeten vormen:

Compositie	Aantal	Seizoenen
Messiaen – <i>Cinq Rechants</i>	3	12/13, 14/15 (2x)
J.S. Bach – <i>Johannes Passion</i>	2	11/12, 14/15
Martin – <i>Messe pour double choeur</i>	2	12/13 (2x)
Mozart – <i>Requiem</i>	1	12/13
Monteverdi – <i>Mariavespers</i>	1	12/13
J.S. Bach – <i>Hohe Messe</i>	0	-
J.S. Bach – <i>Matthäus Passion</i>	0	-
Rachmaninoff – <i>Mariavespers</i>	0	-
Jolivet – <i>Épithalame</i>	0	-
Goebaidoelina – <i>Jetzt immer Schnee</i>	0	-

In het schema is te zien dat vooral in seizoen 12/13 – bedoeld of onbedoeld – betrekkelijk veel van het muzikaal logo is uitgevoerd. In de seizoenen erna is dit, echter, niet doorgezet. Bachs *Hohe Messe* is zelfs in elf seizoenen nooit uitgevoerd. Vooralsnog is daarom te stellen dat het NKK er nog niet in is geslaagd het muzikaal logo herkenbaar te maken. Het is niet duidelijk of Witmer in haar laatste directiejaren en de huidige directie besloten het plan niet te continueren of dat het idee slechts tijdelijk is verzand. Desalniettemin bestaat het vermoeden dat Visser het idee van het muzikaal logo beperkt tot publiekstrekkingen rond de kerst- en paastijd.

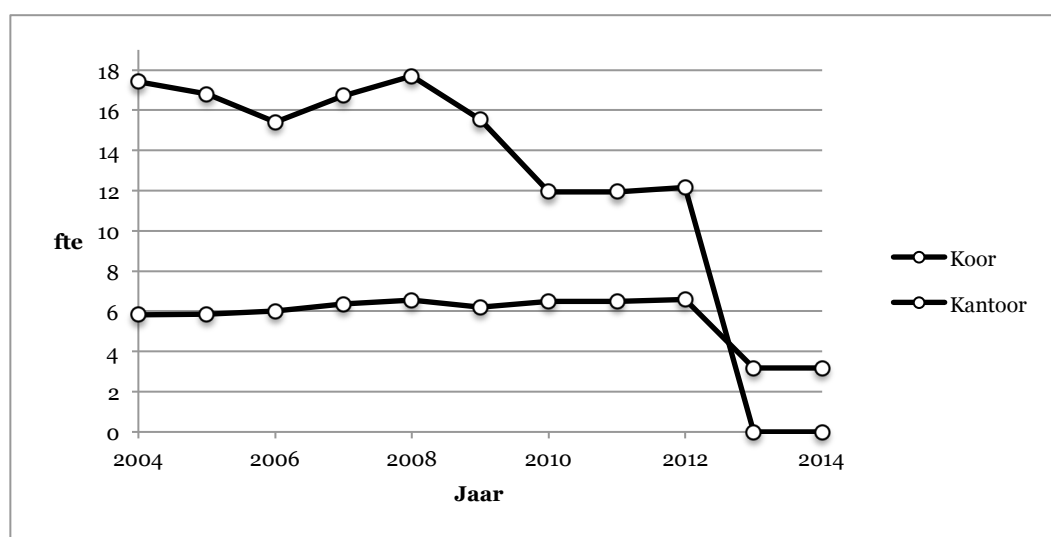
Conclusie: de transformatie van het NKK

De voorgaande hoofdstukken hebben een overzicht gegeven van een stormachtig decennium voor het NKK in al zijn facetten. Ondanks de vele obstakels die het koor heeft moeten nemen, bestaat het koor anno 2015 nog steeds en lijkt het betrekkelijk goed uit de strijd gekomen te zijn. In dit hoofdstuk komen de belangrijkste ontwikkelingen over de gehele periode van elf seizoenen aan bod, om definitief antwoord te geven op de vraag welke strategieën en, in sommige gevallen, transformaties het koor uitgevoerd heeft om de omstandigheden in de gehele culturele sector te overleven.

De conclusie die verdedigd zal worden, luidt:

De ontwikkeling van het NKK tussen 2004 en heden vond plaats door drie trajecten. Als eerste probeerde het NKK zijn interne organisatie aan te passen en hield het zijn artistiek beleid en maatschappelijke functie nagenoeg onveranderd. Dit veranderde in de tweede, fase: het koor kwam artistiek en reactief in beweging met de focus op maatschappelijk draagvlak en een veranderd publiek. In de laatste fase opereerde het koor reactief én actief: het reageerde niet alleen op maatschappij en publiek, maar positioneerde zichzelf als centrale speler in de gehele koorsector.

De grootste uitdaging die het Nederlands Kamerkoor vanaf 2004 trotseerde, was het moeten beëindigen van de vaste aanstellingen. Onderstaand schema geeft het aantal fte's weer van 2004 tot 2014.

NB: het aantal weergegeven fte's betreffen de vaste aanstellingen. De jaarlijkse begrotingen zijn gebaseerd op 21,6 fte in het koor, wat betekent dat het verschil is opgevuld met remplaçanten en freelancers.

In bovenstaande grafiek zijn een aantal ontwikkelingen zichtbaar. Wat betreft het koor:

- De val tussen 2004 en 2006 had wellicht te maken met het ontslaan van de chef-dirigent;
- In 2008 werd duidelijk dat er echt geknipt moest worden in het personeelsbestand: de val in 2009 heeft te maken met het terugbrengen van alle contracten naar 0,6 fte;
- De verdere neergang naar 2010 werd ingegeven door het terugbrengen en daarna enkele jaren behouden van het koor naar slechts een kernteam met deeltijdaanstellingen;
- Vanaf 2013 zijn alle vaste contracten beëindigd.

Wat betreft het kantoor:

- Er werd over het algemeen weinig bezuinigd op het kantoor. Soms kwam er een medewerker bij (in 2006 een zakelijk leider, in 2008 een marketingmedewerker), maar dit werd gecompenseerd door lagere productiekosten door een dalend aantal eigen producties;
- Vanaf 2013 werkte ook het kantoor niet meer met vaste contracten: alle werknemers werkten freelance of op basis van tijdelijke contracten.

In 2010 kwam de ontwikkeling van het personeelsbestand tot stilstand – het minimum aantal fte's om koor en kantoor goed functionerend te houden, was op dit punt bereikt. Dit duidt erop dat het koor in 2010 organisatorisch geen stap lager kon zetten (de volgende stap was het geheel laten verdwijnen van alle vaste contracten) en het koor moest dus een andere kant op bewegen. In hetzelfde jaar trad Irene Witmer als directeur aan. Vanaf dit moment is uit de resultaten en verslagen op te maken dat het koor niet alleen organisatorisch, maar vooral inhoudelijk reageerde op bezuinigingen en veranderende publieksvoorkeuren. Het koor kwam tot het besef dat het niet de achtergrond, maar de voorgrond moest aanpassen aan de nieuwe omstandigheden – de verandering moest zitten in het product, niet in productieproces. Dit deed het koor op verschillende manieren.

Ten eerste keek het NKK kritisch naar de samenstelling van zijn publiek en naar de heersende beleving van cultuur. Het constateerde dat het publiek ouder werd, zonder dat aan de onderkant van de demografie nieuw publiek toetrad. Met name de jongere generatie leek moeilijker te bereiken, zo bleek ook uit een publicatie van Cultureel Jongerenpaspoort (CJP) uit 2010:

“(...) cultuurbezoek heeft een plichtmatig karakter. (...) Het [bereiken van de jongere generatie] begint met gevoel krijgen voor de belevingswereld van jongeren. Eerst inspireren, dan informeren. Zij moeten dus eerst geprikkeld worden voordat ze zich openstellen voor kunst en cultuur. Belangrijk hierbij zijn bijvoorbeeld interactie en beleving. Jongeren van nu groeien op in een uitdagende wereld vol interactieve elementen. Passief luisteren of kijken versterkt het verplichte imago.”¹³²

Dit onderzoek gaf de aanwijzing dat traditionele concertvormen niet meer de meest houdbare waren voor de toekomst en dat er dus heil moest worden gezocht in een presentatie die aansloot bij de beleveniswereld van jonger publiek. Daarbij heerste meer dan voorheen de algemene opvatting dat een culturele instelling zijn maatschappelijke functie en belang moest bewijzen (een ironisch uitgangspunt in een samenleving die culturele resultaten toch voornamelijk afmeet aan economisch resultaten¹³³) en diens plaats in het subsidiebestel moest verdienen – subsidiëren cultuur was immers geen vanzelfsprekendheid meer in de maatschappij.¹³⁴ Het NKK richtte zich dan ook vanaf 2011 tot projecten die maatschappelijke relevantie en een duidelijk verhaal hadden. Deze producties moesten aantonen dat het NKK betrokken was bij de maatschappij. Eén van deze projecten, ‘Tehilim’, werd tevens op cd gezet, waarvan de eerste oplage van 2000 stuks al snel was uitverkocht.

Het gefilosofeer over nieuwe concertvormen in vernieuwde maatschappij zette door. Het kwam tot de stelling dat het traditionele concertritueel voor het oudere publiek wellicht zeer vertrouwd was, maar een schijnbaar onoverkoombare drempel opwierp voor het toekomstige publiek en buitenstaanders. Johan Idema sprak in deze context wel over ‘malgieten’: koren,

¹³² Groene & Delmee, ‘Kunst is niet verleidelijk genoeg voor jongere’. Dit artikel werd aangetroffen in een van de directiemappen in het digitale archief van het NKK, wat erop wijst dat de toenmalig directeur op de hoogte was van deze publicatie.

¹³³ “[T]he general impression is that governments at large need more pressure based on evidence about the necessity of music in general and choral singing in particular, in order not to cut their budgets.” Samama, ‘Choral music and tradition in Europe and Israel’, p. 99.

¹³⁴ Ministerie van OC&W, *Cultuurbeleid in Nederland*.

orkesten en concertzalen produceerden op basis van regelmaat en verwachtingspatronen en hielden deze zo in stand. Dit is weliswaar een praktisch en efficiënt patroon, maar gaat voorbij aan artistieke inhoud en ‘urgentie’ en biedt weinig ruimte om te variëren vanuit een kunstzinnig idee. Daarbij zouden deze concertvorm, met een zekere mate van “luisterdwang”,¹³⁵ te weinig aansluiting vinden bij het publiek van de toekomst:

“Many [people] have come to feel that the imagination and drama of the music is often at odds with the presentation. In addition, the contact between classical performers and their audiences is often minimal when compared to other musical forms. With so little direct engagement, it is perhaps no wonder people grow alienated from classical music.”¹³⁶

De culturele sector als geheel leek zich te realiseren dat de stijgende gemiddelde leeftijd niet het probleem was, maar het feit dat uitsluitend deze oudere generatie echte belangstelling had voor de traditionele concertvorm.¹³⁷ Ook het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) constateerde dat recentere “cohorten”, dat wil zeggen jongere publieksgroepen, met het ouder worden langer en meer bij hun eigen (populaire) cultuur bleven, waar voorheen de belangstelling voor traditionele kunstvormen toenam naarmate men ouder werd. De Raad voor Cultuur sloot hierop aan, door te wijzen op de veranderende voorkeur van de jongere generatie, die gewend is aan (cultuur als) *experience*.¹³⁸ Zo kon binnen de huidige cultuur, die in toenemende mate visueel en multidisciplinair ingesteld is, een concert och niet meer louter gericht zijn op klank.¹³⁹ Volgens Norman Lebrecht:

“The classical concert has stultified for half a century. (...) The concert hall is a gerontocracy [een bestuursvorm waarin de autoriteit toekomst aan de oudste bestuurders, RS] with its decorum enforced more rigidly than in places of worship.”¹⁴⁰

Lebrecht wijst hierbij op de oude generatie die nog steeds de dienst uitmaakte en het instituut van het concert krampachtig in stand hield, ondanks de significant veranderde buitenwereld. In de visie van Idema was er in feite geen tekort op het gebied van innovatie, maar vond de innovatie uitsluitend plaats in de muziek (*wat*) en niet in de uitvoeringspraktijk (*hoe*). De synesthesie van verschillende disciplines vond buiten de concertzaal meer plaats dan daarbinnen. Tevens paste de formele sfeer rond een concert niet meer binnen de in toenemende mate informeler wordende wereld. Het risico bestond daarom dat de belangstelling voor de koormuziek zoals deze was langzaam zal verdwijnen.¹⁴¹ Het SCP spreekt in deze context over “cohortvervanging”: een jonger cohort vervangt het oude zonder dat er aansluiting tussen de voorkeuren plaatsvindt.

De verbinding aangaan met jongere doelgroepen en amateurzangers is één van de uitdagingen die het NKK in de meest recente jaren trotseert. Het koor gaat zich dan ook vaker presenteren als modern en daarbij multidisciplinair en veelzijdig ensemble. Het aanstellen van een chef-dirigent paste hier ook bij, omdat het geven van een gezicht bij een merk of instelling paste “in de huidige personifiërende maatschappij”.¹⁴²

De tweede wijze waarop het NKK zijn uitstraling aanpaste, was door directere banden aan te gaan met de (zingende) achterban en maakte hiermee zijn product breder en veelzijdiger. In vroeger tijden stonden cultuuronderwijs en het consumeren en beoefenen van kunst en

¹³⁵ Smithuijsen, *Een verbazende stilte*.

¹³⁶ Idema, *Present!*, p. 42.

¹³⁷ Van der Broek, *Kunstminnend Nederland?*, p. 126.

¹³⁸ RvC, *De cultuurverkenning*, p. 35.

¹³⁹ Idema, *Present!*, p. 98.

¹⁴⁰ Idema, *Present!*, p. 33-34.

¹⁴¹ Van der Broek, *Kunstminnend Nederland?*, p. 120.

¹⁴² NKK, *Rondetafelgesprek 21 oktober 2009*.

cultuur aan de basis van iemands opvoeding.¹⁴³ In de meeste recente jaren leken de jongere generaties achter te blijven op de oudere en de lager opgeleiden op de hogere, waardoor schreefgroei in het bereik van cultuur ontstond. Onderzoek van het Ministerie van OC&W toonde aan dat er een correlatie bestaat tussen het beoefenen van amateurkunst en bezoeken van dezelfde kunstuiting op professioneel niveau.¹⁴⁴ Kortom, omdat er een gebrek aan cultuureducatie bij de jongere generaties leek te zijn ontstaan en aangezien het beoefenen van amateurkunst zou kunnen leiden tot meer cultuurbezoek, was er, meer dan ooit, behoefte aan educatie en het gezond en actief houden van de amateursector.

Leo Samama en Tido Visser noemden in interviews onafhankelijk van elkaar dat de koorsector met name bestond uit participanten en dat deze teveel in hun eigen schulp bleven. Daarbij zou groepsmatig zingen, al vanaf de negentiende eeuw één van de meest uitgeoefende en toegankelijke vormen van cultuurparticipatie,¹⁴⁵ voor de grote meerderheid van de beoefenaars vooral een vorm van vrijetijdsbesteding zijn. Het kwaliteitsstreven werd vaak overschaduwd door het onschuldige, vooral op sociale behoeften gedreven tijdverdrijf. Daarbij kwam dat koorzangers tegenwoordig liever op projectbasis leken te werken dan zich voor lange tijd te committeren. Doelgericht werken neemt de overhand “ten koste van lange leerlijnen en ambachtelijke verdieping.”¹⁴⁶ Kortom: de koorsector zou bestaan uit voornamelijk participanten (i.p.v. consumenten), die niet zozeer hoogstaande kwaliteit, maar sociale verbintenis voor oog hadden. Aangezien de amateursector betrekkelijk weinig in aanraking kwam met koormuziek op topniveau, zou het, in de gedachte van het Ministerie, ook minder geneigd zijn naar professionele uitvoeringen te gaan. Het NKK ging zich hierom in toenemende mate richten op het verzorgen van de sector, voornamelijk met workshops voor amateurkoren, waarmee het de kwaliteit van de sector probeerde te verbeteren, een grote groep mensen met het koor in aanraking kwam en wat het koor tevens een benaderbare uitstraling gaf. Medio 2015 had het koor bij 50% van zijn concerten een goed amateurkoor in zijn voorprogramma en zag hierdoor zowel zijn bezoekers- als donateursaantal significant stijgen.¹⁴⁷

De meest recente strategie van het NKK, die tegenwoordig nog loopt, is, ten derde en ten slotte, zichzelf in feite onmisbaar te maken voor de koorsector als geheel. Het doet dit door zichzelf op te werpen als de specifieke organisatie die in de sector gebrek miste: een sectorinstituut.

Tussen de oprichting van de Maatschappij ter Bevordering der Toonkunst in 1829 en medio twintigste eeuw was de gehele Nederlandse koorsector in verschillende organisaties georganiseerd – verschillende broederschappen en koorbonden, elk met hun eigen achterban.¹⁴⁸ De verschillende amateurbonden kwamen in 1950 desalniettemin tot een ‘landelijk overleg’, de Federatie van Nederlandse Zangbonden (FNZ).¹⁴⁹ Ook de professionele sector waar het NKK toe behoorde, werd in 1965 centraal georganiseerd door de oprichting van de Nederlandse Koorstichting, die tot doel had “het instandhouden van twee afzonderlijke koren, te weten Het Nederlands Kamerkoor, dat tot taak heeft het geven van concerten, en Het Nederlands Operakoor, dat tot taak heeft het medewerken aan de voorstellingen van De Nederlandse Operastichting.”¹⁵⁰ De FNZ, in 1980 opgeheven, werd in 1982 vervangen door de Vereniging van Nederlandse Korenorganisaties en de Stichting Samenwerkende Nederlandse Koren opgericht – de laatste zou in 1993 plusminus 400.000 zangers in zijn bestand hebben.¹⁵¹ Vanaf het jaar 2000 volgde een reeks fusies tussen sectororganisaties en werd de

¹⁴³ Ulrich, *A Survey of Choral Music*, p. 117.

¹⁴⁴ Ministerie van OC&W, *Cultuurbeleid in Nederland*, p. 210.

¹⁴⁵ Alwes, ‘Choral music in the culture of the nineteenth century’, p. 28-9.

¹⁴⁶ LKCA, *Strategisch beleidsplan 2013-2016*, p. 8.

¹⁴⁷ NKK, *Beleidsplan 2014-2018*.

¹⁴⁸ Adema, *De Bekoring*, p. 57-58.

¹⁴⁹ Adema, *De Bekoring*, p. 11.

¹⁵⁰ S.n., ‘Hoofdstuk XVI’, p. 43.

¹⁵¹ Adema, *De Bekoring*, p. 15.

rol die overkoepelende instanties gaan spelen alsmaar kleiner. De landelijke aanspreekpunten werden steeds gedifferentieerder van aard en er ontstond afstand tussen de instanties en de sector die zij zouden moeten ondersteunen. Koorzang, en cultuur in het algemeen, werd in toenemende mate een activiteit die de samenleving zelf zou moeten onderhouden, maar de deelnemers in de sector miste destijds de handvatten om dit eigenhandig te kunnen.¹⁵² Sinds 2014 bestaat niet één sectorinstituut meer voor de koorzang.

Het NKK probeert zich tegenwoordig midden in de sector en maakt zich dienstbaar aan het geheel: het wil een centrale speler zijn, een generator van interactie, kennisuitwisseling en samenwerking. Door aan het fundament van een sterke sector te staan, probeert het NKK zichzelf niet alleen als koor, maar als instituut onmisbaar te maken voor de sector.

De drie directeuren die tussen 2004 en heden aan het roer hebben gestaan van het Nederlands Kamerkoor hebben het NKK elk naar vermogen en omstandigheden laten overleven. Wat de drie directeuren in feite gemeenschappelijk hebben, is het streven naar relevantie. Ieder maakte het koor, echter, relevant voor een andere partij. De prestaties van Leo Samama zaten in het gezond en flexibel maken van een bevroren organisatie. Hij probeerde het koor weer in de voorhoede van de koormuziek te plaatsen door middel van compositieopdrachten, en maakte het koor hiermee relevant voor de *koormuziek*. Irene Witmers inspanningen voor het NKK zaten in dit opzicht vooral in het versterken van de *maatschappelijke* relevantie. Zij werkte aan een nieuw artistiek beleid en gaf het koor een herkenbare en geëngageerde uitstraling, wat een groter en tevens jonger publiek moest aantrekken. Tido Visser bouwt hier tegenwoordig op verder, door van het koor een verzorgend en praktisch onmisbaar sectorinstituut te maken en zo sterk mogelijke banden met de *amateursector* te bewerkstelligen.

Zo is het Nederlands Kamerkoor in een periode van elf seizoenen in drie fases een totale transformatie ondergaan: Samama gaf het koor een gezonder lichaam, Witmer een aantrekkelijker gezicht en Visser een vriendelijker karakter.

¹⁵² Samama, 'Choral music and tradition in Europe and Israel', p. 84.

“Those that seize the moment to innovate and claim creative independence will emerge from the economic downturn more virile, diverse and versatile than they ever dared to dream of.”

- Norman Lebrecht¹⁵³

¹⁵³ Idema, *Present!*, p. 36.

Lijst van geraadpleegde literatuur

- Adema, H. (ed.), *De Bekoring: facetten van de koorzang in Nederland* (Stichting Samenwerkende Nederlandse Korenorganisaties, 1994).
- Alwes, C.L., 'Choral music in the culture of the nineteenth century', in *The Cambridge Companion to Choral Music*, ed. A. de Quadros (Cambridge: Cambridge University Press, 2012), pp. 27-42.
- ANP, 'Eindhoven uit beeld voor Nederlands Kamerkoor' (<http://www.nu.nl/cultuur-overig/2943659/eindhoven-beeld-nederlands-kamerkoor.html>, 2012, geraadpleegd 4 mei 2015).
- Broek, A. van der, *Kunstminnend Nederland?* (Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2013).
- Fonds Podiumkunsten, 'Nederlands Kamerkoor' (http://www.fondspodiumkunsten.nl/toekenningen/meerjarige_activiteitensubsidie_producerende_instellingen_2013_2016/nederlands_kamerkoor/, 2012, geraadpleegd 6 mei 2015).
- _____ 'Cappella Amsterdam'. http://www.fondspodiumkunsten.nl/toekenningen/meerjarige_activiteitensubsidie_producerende_instellingen_2013_2016/capella_amsterdam/, 2012, geraadpleegd 6 mei 2015).
- Groene, W. en Delmee, B., 'Kunst is niet verleidelijk genoeg voor jongere' in *De Volkskrant*, 11 augustus 2010, p. 16.
- Heijde, M van der, *Verslag workshop Nederlands Kamerkoor* (Rotterdam: Studio Dumbar, 2006).
- Hifi, 'Palestrina & Pärt – Nederlands Kamerkoor' (<http://www.hifi.nl/recensies/4456/Palestrina-&-Part-Nederlands-Kamerkoor.html>, 2012, geraadpleegd 5 mei 2015).
- Idema, J., *Present! Rethinking live classical music* (Rotterdam: Johan Idema, 2012).
- Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst, *Strategisch beleidsplan 2013-2016* (Utrecht: LKCA, 2013).
- Maassen, G. & Van den Dungen, G., *Een Wonder van Klank: Het Nederlands Kamerkoor 1937-1997* (Zutphen: Walburg Pers, 1997).
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, *Cultuurbeleid in Nederland* (Den Haag: Ministerie van OC&W, 2002).
- _____ *Meer dan kwaliteit: een nieuwe visie op cultuurbeleid* (Den Haag: Ministerie van OC&W, 2011).
- Nederlands Kamerkoor, *Jaarverslag 2004* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2005).
- _____ *Jaarverslag 2005* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2006).
- _____ *Koorcommissievergadering – verslag 31 maart 2006* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2006).
- _____ *Jaarverslag 2006* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2007).
- _____ *Jaarverslag 2007* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2008).
- _____ *Beleidsplan Nederlands Kamerkoor 2009-2012* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2008).
- _____ *Jaarverslag 2008* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2009).
- _____ *Rondetafelgesprek 21 oktober 2009* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2009).
- _____ *Jaarverslag 2009* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2010).
- _____ *SWOT uitwerking* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2010).
- _____ *Beleid Missie* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2010).
- _____ *Irene Toekomst* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2010).
- _____ *Actieplan Nederlands Kamerkoor* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2010).
- _____ *Meesters en Gezellen, Definitief projectplan* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2010).
- _____ *Beleid 2011-2016* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2010).
- _____ *Jaarverslag 2010* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2011).

- _____ *Beleid 2012-2016* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2011).
- _____ *Bijeenkomst Raad van Toezicht, Personeelsvertegenwoordiging en directie Nederlands Kamerkoor* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2011).
- _____ *Ideale NKK* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2011).
- _____ *Scenario's voor de toekomst na 2012* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2011).
- _____ *Educatie- & participatiebeleid Nederlands Kamerkoor* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2011).
- _____ *Jaarverslag 2011* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2012).
- _____ *Ondernemingsplan 2013-2016* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2012).
- _____ *Jaarverslag 2012* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2013).
- _____ *Beleidsplan 2014-2018* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2013).
- _____ *Projectbeschrijving Henosis 1314* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2013).
- _____ *Jaarverslag 2013* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2014).
- _____ *Het Nederlands Kamerkoor – Derdengelden* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2014).
- _____ *Verslag gesprek Raad voor Cultuur* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2014).
- _____ *Aanbiedingsbrief* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2014).
- _____ *Gemeente Utrecht – Nederlands Kamerkoor* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2014).
- _____ *Jaarverslag 2014* (Amsterdam: Nederlands Kamerkoor, 2015).
- _____ 'Over Ons' (<http://www.nederlandskamerkoor.nl/over-ons>, geraadpleegd 19 januari 2015).
- Oorschot, G. van, 'Cappella Amsterdam' in *De Volkskrant*, 18 april 2007.
- _____ 'Korenslag: Nederlands Kamerkoor en Cappella Amsterdam' in *De Volkskrant*, 17 oktober 2009.
- _____ 'Risto Joost, chef met toekomst?' in *De Volkskrant*, 8 november 2011.
- _____ 'Nederlands Kamerkoor bloeit op in doodsnoed' in *De Volkskrant*, 19 oktober 2012.
- _____ 'Daniel Reuss heeft Kamerkoor aan een touwtje' in *De Volkskrant*, 24 februari 2015.
- Raad voor Cultuur, *Innoveren, Participeren!* (Den Haag, Raad voor Cultuur, 2007).
- _____ *De cultuurverkenning* (Den Haag, Raad voor Cultuur, 2014).
- Radio 4, 'Nederlands Kamerkoor mogelijk gered door Eindhoven'.
(<http://www.radio4.nl/podium/nieuws-pagina/1903/nederlands-kamerkoor-mogelijk-gered-door-eindhoven>, 2012, geraadpleegd 4 mei 2015).
- Samama, L., 'Choral music and tradition in Europe and Israel' in *The Cambridge Companion to Choral Music*, ed. A. de Quadros (Cambridge: Cambridge University Press, 2012), pp.77-103.
- Smithuijsen, C., *Een verbazende stilte, klassieke muziek, gedragsregels en sociale controle in de concertzaal* (Amsterdam: Boekmanstudies, 2001).
- S.n., 'Een kamerkoor opgericht' in *Maandblad voor Hedendaagsche Muziek*, december 1938: pg. 329 in Maassen, G. & Van den Dungen, G., 1997, p. 21.
- S.n., 'Hoofdstuk XVI - Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk' in *Rijksbegroting voor het dienstjaar 1967* (Den Haag: Staten Generaal, 1966), p. 43.
- S.n., 'Nederlands Kamerkoor: Muzikale rebellen' (http://www.muziekgebouw.nl/agenda/Concerten/1786/Nederlands_Kamerkoor/Muzikale_rebellen/, 2012, geraadpleegd 5 mei 2015).
- S.n., 'Nederlands Kamerkoor verhuist naar Utrecht' (<http://www.utrecht.nl/nieuws/artikel/nederlands-kamerkoor-verhuist-naar-utrecht/>, 2015, geraadpleegd 6 mei 2015).
- Spel, M., '24 uur componeren in een kooi, ver weg van huiselijk' in *NRC*, 7 maart 2014.
- Stichting Bram Stadhouders Muziek, *Verslag uitgevoefende activiteiten Stichting Bram Stadhouders Muziek*, 2014.

Ulrich, H., *A Survey of Choral Music* (Belmont: Wadsworth Group/Thomson Learning, 1973).
Wind, Thiemo, 'Nederlands Kamerkoor – Palestrina, Pärt' in *De Telegraaf*, 27 juni
2012.

Bijlage 1: Vooruitblik op seizoen 15/16

Het Nederlands Kamerkoor heeft voor de nabije toekomst drie speerpunten geformuleerd: topkwaliteit, innovatie en educatie. Deze drie pijlers sluiten volgens het NKK goed aan bij de beleidsvisie van de Gemeente Utrecht – sinds mei 2015 de nieuwe standplaats van het koor.¹⁵⁴ Het stelt dat het koor niet meer de koploper is met betrekking tot kwaliteit en innovatie, omdat het koor zich niet te allen tijden goed aanpaste aan de veranderende wereld. Het uitzetten van compositieopdrachten, waar het koor in de jaren vijftig koploper en innovator mee werd, is volgens het koor niet meer geldig als maatstaf van innovatie.¹⁵⁵ Middels deze drie nieuwe speerpunten wil het koor de positie als koploper van de sector oppakken.

Tevens staat het koor per 1 september 2015 onder leiding van een nieuwe chef-dirigent: Peter Dijkstra. Het NKK stelt dat Dijkstra perfect in het profiel van de drie speerpunten past: een dirigent van topniveau, een slimme programmeur en iemand met een sterke band met de amateursector. Daarbij kan Dijkstra het gezicht zijn van niet alleen het vernieuw(en)de NKK, maar van de koorsector als geheel.¹⁵⁶ Hij zal bij het NKK een derde van de concerten voor zijn rekening nemen – meer dan de vorige chef-dirigenten – ten gunste van de continuïteit, die moet bijdragen aan het niveau van het koor.

Seizoen 15/16 wordt het eerste seizoen in de programmering van Tido Visser. Aldus Visser wordt vanaf dit seizoen meer vanuit innovatie en de “urgentie” geprogrammeerd waarvan hij en Johan Idema beweren dat die is verdwenen. Het NKK gaat dieper in op maatschappelijke relevantie, wil iets bijdragen en een verhaal vertellen. Visser schrijft hierover: “Niet het repertoire is leidend, maar het verhaal of het concept.”¹⁵⁷ Een concert van het NKK wordt meer “totaaltoneel” met narrativiteit, enscenering, geïntegreerde andere disciplines en variatie in het concertformat. Er worden, simpelweg, geen programma’s meer geaccepteerd die geen onderliggende intentie hebben. Van opdrachtcomponisten wordt dezelfde houding geëist: niet de voorkeur van de componist, maar de context is leidend. Daarbij zal het NKK vaker expliciet voor een jonger publiek programmeren, door repertoire- en locatiekeuzes, aanvangstijden en concertdagen die aansluiten bij de levens van jongere generaties. Zo vindt er beweging plaats die zich verrijkt van de traditionele ‘mal’ van het klassieke concert, ten gunste van de aansluiting met het publiek.

¹⁵⁴ NKK (2014d) *Gemeente Utrecht – Nederlands Kamerkoor*.

¹⁵⁵ NKK (2013a).

¹⁵⁶ NKK (2013a).

¹⁵⁷ NKK (2013a).

Bijlage 2: Chronologie van het NKK 2004-2015

2004:

- Leo Samama werd effectief als directeur aangesteld
- Het NKK had al jaren vaste aanstellingen en een prepensioensregeling
- Samama schreef veel compositieopdrachten uit als gevolg van een financieel overschot

2005

- Stephen Layton werd ontslagen als chef-dirigent; het koor gaat verder onder wisselende leiding
- Klaas Stok werd koorleider van het NKK

2006

- Per 1 januari veranderde de wetgeving zodanig dat het Nederlands Kamerkoor de prepensioenregeling moest omwerken in een loopbaanbeleid
- De eerste schetsen voor een freelancekoor werden gemaakt

2007

- Forse cultuurbezuinigingen en herinrichting van de subsidieregeling teisterden het koor
- Een nieuwe huisstijl moest het koor weer een beweeglijk en eigentijds imago geven

2008

- Er werd een marketing- en communicatiemedewerker aangenomen voor goede pr

2009:

- Kunstenplanperiode 2005-2008 liep af: het NKK werd nu niet meer door het ministerie, maar door het Fonds Podiumkunsten gesubsidieerd
- Vaste contracten van de zangers werden teruggebracht tot 0,6 fte

2010

- Irene Witmer volgde op 1 augustus Leo Samama op als directeur
- De jaarlijkse subsidie van het koor werd teruggebracht van 2,2 miljoen euro naar 1,6 miljoen euro
- De concurrentie van Cappella Amsterdam werd een voelbare bedreiging

2011

- In januari had de eerste editie van 'Meesters en Gezellen' plaats
- In juni werd een cultuurbezuiniging van 200 miljoen aangekondigd, wat leidde tot protesten uit de culturele sector
- Risto Joost werd op 1 september de chef-dirigent van het NKK
- In november werd duidelijk dat het NKK 65% van de toenmalige subsidie zou verliezen

2012

- Het koor vierde zijn 75-jarig bestaan met een Jubileumtreinreis en concerten
- Educatieprogramma's met workshops voorafgaand aan concerten werden gestart

2013

- De in 2011 aangekondigde cultuurbezuinigingen werden op 1 januari 2013 van kracht: het NKK verloor 65% van zijn subsidie
- Vanaf 1 januari bestond het koor uitsluitend uit freelancers
- Het kantoor verhuisde op 1 januari van de Beurs van Berlage naar de Majellakerk te Amsterdam vanwege de opgelopen huurprijs
- Gemeente Amsterdam stopte de subsidie van het NKK
- Op 1 juli werd Tido Visser aangesteld als directeur

2014

- Educatieprogramma's 'Don't be Shy!' en 'Zingen doe je samen' werden gestart
- Het koor publiceerde jaarlijks het Nederlands Kamerkoor Magazine en ging samenwerkingen aan met mediapartners

2015

- Het kantoor verhuisde in mei van Amsterdam naar Utrecht
- Vanaf 1 september 2015 start Peter Dijkstra als chef-dirigent van het Nederlands Kamerkoor
- (staat te gebeuren) Het koor ontwikkelt een applicatie voor smartphone die de hele koorsector aan elkaar moet linken

Bijlage 3: Recensie *De Volkskrant* (2012)

Nederlands Kamerkoor bloeit op in doodsnood

'De dag verbaast me en de nacht maakt me bang', zingt het Nederlands Kamerkoor op de geschrokken noten van Francis Poulenc. Het 75-jarige koor voert zijn meesterwerk *Figure humaine* mee op een jubileumtournee door het land. Het is een mirakel van vocale zeggingskracht, al helemaal als het stroomt uit 26 kelen die verkeren in blakende vorm.

Maar in de Grote of Jacobijnerkerk in Leeuwarden lijkt de schrik oprecht. Het Kamerkoor vecht namelijk voor z'n bestaan. Per 1 januari valt een miljoen euro subsidie weg en moet het korps zien te overleven op zes ton. Maatregelen zijn al aangekondigd: voor de zangers, nu nog in vaste dienst, daagt het zzp-bestaan. De bezem gaat door het kantoor. Een verhuizing van Amsterdam naar Eindhoven zou soelaas kunnen bieden, maar nadat eerder de provincie Brabant is afgehaakt aarzelen nu de Eindhovense bestuurders.

Misschien hebben ze recensies gelezen waarin de koorprestaties de afgelopen jaren zijn omgeven door mitsen en maren. Vergrijzende stemmen en aanstormende concurrentie: het gezelschap moest wennen aan een wereld die niet langer klaarstond met alleen maar lauwertakken.

Nu, in doodsnood, bloeien de stemmen op in volle schoonheid. Natuurlijk scheelt het dat op het jubileumprogramma muziek prijkt die door de componisten speciaal is toegesneden op de kelen van het koor. Als serpentines zeilen de stemmen door de lucht in *Laudi alla Vergine Maria* (2004) van James MacMillan. Plastische koorknedingen komen eveneens voorbij in *Songs of Ariel* (1950) van Frank Martin, met z'n zoemende bijenvolk en kraaiende haan.

Maar vooral lijkt het Nederlands Kamerkoor, na zes seizoenen zonder chef, te profiteren van Risto Joost. Sinds vorig jaar strekt deze tengere, 32-jarige Est zijn heilzame hand uit over de groep. Bij hem stroomt de klank fris en helder als een bergbeek, mede dankzij medeklinkers die opmerkelijk mild worden aangezet. Met evenveel gemak werpt Joost in Frank Martins *Messe pour double choeur* klankgranaatjes die na hun explosie zacht najanken.

Ook de componist en voormalig Kamerkoordirecteur Leo Samama kent de stemmen als z'n broekzak. In zijn jubileumcompositie *De Zee*, op twee gedichten van Vasalis, ontvouwt hij met wijd gekloofde sopranen en bassen een weidse horizon. Het zeeaanzicht wordt ingekleurd met wiegende golven en loom geneurie, in klanken die de mysterieuze schittering kennen van parelmoer. Gauw gaan horen, nu het nog kan.

Bron: Oorschot, G. van, in *De Volkskrant*, 19 oktober 2012.

Bijlage 4: Lijst met wereldpremières

Seizoen 04/05

- Bob Zimmerman - *Close to you*
- James MacMillan - *Laudi della Vergine Maria*
- John Tavener - *Stella matutina*
- Ernst Oosterveld - *Transition States*
- Jan Vriend - *Entre el olivo y el hombre*

Seizoen 05/06

- Edith Canat de Chizy - *Dios!*
- James Rolfe - *Blind*
- Gerard Beljon - *Fever*
- Gerard Beljon - *The cry of the peacocks*
- Hans Kox - *Die Todesfrau*

Seizoen 06/07

- Harrison Birtwistle - *Neruda Madrigales*
- Karin Rehnqvist - *Salve Regina, Heavenly Queen*
- Peter-Jan Wagemans - *Drie Mallarmé liederen*
- Matthias Kadar - *Lieder op teksten van Celan*

Seizoen 07/08

- Saskia Macris - *Soleil, coeur du monde*
- Jacob ter Veldhuis - *Mountain Top*
- Denis Schuler - *Oscura Luce*

Seizoen 08/09

- Santa Ratniece - *Horo Horo Hata Hata*
- Steffen Schleiermacher - *Ataraxia*
- Peter-Jan Wagemans - *Mallarmé Lieder*
- Jan Vriend - *Lune, plaine et ciel et mort*
- Jan Vriend - *The last invocation*
- Calliope Tsoupaki - *EDEM*
- Elmer Schönberger - *A questo punto*
- Eric Verbugt - *Ove 'l mar non ha vanto*
- Matthias Kadar - *Poèmes de Paul Celan*
- Bernard van Beurden - *Pas de Quatre*
- Rokus de Groot - *Bee bade mast – drunk without wine*
- Kambiz Roshanravan - *ASPRAR-E-AZAL*

Seizoen 09/10

- Helena Tulve - *I Am A River*
- Willem Boogman - *La passione della parola*
- Joost Kleppe – *Passávamos*

Seizoen 10/11

- Isidora Zebeljan - *Latum Lalo*

- Micha Hamel - *Bomen*
- Maja Solveig Kjelstrup - *Crepuscular Hour*
- Hanna Kulenty - *Decimo Forte*

Seizoen 11/12

Geen premières

Seizoen 12/13

- Harrison Birtwistle - *The Moth Requiem*
- Leo Samama - *De Zee*
- Johan Haaksma - *Ne Memineritis*
- Dirk Zwart - *Blijf niet staan*
- Halbe de Jong - *Ecce ego facio nova*
- Jaap Cramer - *MiBavel*
- Geerten Liefing - *Renovatio Mundi*

Seizoen 13/14

- Philippe Gouttenoire - *Logoi*
- Joost Kleppe - *Passávamos II*
- Toivo Tulev - *Car j'ai vécu de vous attendre*
- Rob Zuidam - *Bosch Requiem*
- Spinvis - *Sort Sol*
- Daníel Bjarnason - *Ek ken die Nag*
- Calliope Tsoupaki - *Oedipus' Dream*
- Nico Muhly - *Spiral Mass*

Seizoen 14/15

- Leonard Evers - *An Eye*
- Dai Fujikura - *Papaver*
- William Knight - *Dirge for Fidele*
- Pärt Uusberg – *Oprichtwerk* (in première in juli 2015)

Bijlage 5: Lijst met composities door Nederlandse componisten

Seizoen	Componist	Jaartallen	Titel compositie
04/05	Nicolas Gombert	1495-1560	O beata Maria
04/05	Jacob Obrecht	1450-1505	Salve Regina
04/05	Ernst Oosterveld	1951	Transition States
04/05	Rob Zuidam	1964	Nella città dolente
04/05	Johannes Ockeghem	1410-1497	Salve Regina a 4
04/05	Johannes Ockeghem	1410-1497	Intemerata Dei Mater a 5
04/05	Johannes Ockeghem	1410-1497	Alma Redemptoris Mater
04/05	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1621	Ab Oriente
04/05	Joost Kleppe	1963	Sinfonia duma noite inquieta
04/05	Jan Vriend	1938	Entre el olivo y el hombre
04/05	Joost Kleppe	1963	Sinfonia duma noite inquieta
05/06	Rudolf Escher	1912-1980	Le vrai visage de la paix
05/06	Rudolf Escher	1912-1980	Le vrai visage de la paix
05/06	Henk Badings	1907-1987	Trois chansons brétonnes
05/06	Gerard Beljon	1952	De tuin sneeuwt langzaam vol
05/06	Daan Manneke	1939	Het motet voor de kardinaal
05/06	Gerard Beljon	1952	Fever
05/06	Gerard Beljon	1952	The cry of the peacocks
05/06	Micha Hamel	1970	Hinniker van craquelé
05/06	Hans Kox	1930	Die Todesfrau
05/06	Alphons Diepenbrock	1862-1921	Stabat mater dolorosa
05/06	Rob Zuidam	1964	Nella città dolente
05/06	Ton de Leeuw	1926-1996	Car nos vignes sont en fleur
06/07	Johannes Ockeghem	1420?-1495	Alma Redemptoris Mater
06/07	Jacob Obrecht	1450-1505	Salve Regina
06/07	Nicolas Gombert	1495-1560	O beata Maria
06/07	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 110: Le Toutpuissant
06/07	Rudolf Escher	1912-1980	Le vrai visage de la paix
06/07	Joost Kleppe	1963	Sinfonia de uma noite inquieta
06/07	Johannes Ockeghem	1420?-1495	Alma Redemptoris Mater
06/07	Ton de Leeuw	1926-1996	Nritta
06/07	Ton de Leeuw	1926-1996	Car nos vignes sont en fleur
06/07	Ineke van Doorn en Marc van Vugt	1970 (est.)	Jazz-improvisatie en jazz-composities
06/07	Alphons Diepenbrock	1862-1921	Stabat mater
06/07	Peter-Jan Wagemans	1952	Drie Mallarmé liederen
06/07	Matthias Kadar	1977	Lieder op teksten van Celan
07/08	Peter-Jan Wagemans	1952	Drie Mallarmé liederen
07/08	Ton de Leeuw	1926-1996	Lamento Pacis

07/08	Ton de Leeuw	1926-1996	The Birth of Music
07/08	Willem Ceuleers	1964	Voi ch'ascoltate
07/08	Saskia Macris	1964	Soleil, coeur du monde
07/08	Richard Ayres	1965	33
07/08	Jan Vriend	1938	Choir-book (part 1) Four studies for men's choir
07/08	Jan Vriend	1938	Ensembles
07/08	Ton de Leeuw	1926-1996	Élégie pour les villes détruites
07/08	Jan Vriend	1938	Du-Dich-Dir
07/08	Alphons Diepenbrock	1862-1921	Stabat mater dolorosa
07/08	Huub Kerstens	1947-1999	An einen frühverstorbenen
07/08	Hendrik Andriessen	1892-1981	Miroir de peine
07/08	Jacob ter Veldhuis	1951	Mountain Top
07/08	Ton de Leeuw	1926-1996	Élégie pour les villes détruites
08/09	Peter-Jan Wagemans	1952	Mallarmé Liederen, deel 2
08/09	Jan Vriend	1938	Entre el olivo y el hombre
08/09	Jan Vriend	1938	Lune, plaine et ciel et mort
08/09	Jan Vriend	1938	The last invocation
08/09	Calliope Tsoupaki	1963	EDEM
08/09	Claude Le Jeune	1528-1600	Cigne ie suis de candeur
08/09	Elmer Schönberger	1950	A questo punto
08/09	Eric Verbugt	1966	Ove 'l mar non ha vanto
08/09	Matthias Kadar	1977	Poèmes de Paul Celan
08/09	Bernard van Beurden	1933	Pas de Quatre
08/09	Micha Hamel	1970	Schizophrenic Girl
08/09	Ton de Leeuw	1926-1996	Car nos vignes sont en fleur
08/09	Rokus de Groot	1947	Bee bade mast – drunk without wine
08/09	Lex van Delden	1919-1988	Rubáiyát
09/10	Saskia Macris	1964	Soleil, coeur du monde
09/10	Lex van Delden	1919-1988	Partita Piccola
09/10	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 150
09/10	Willem Boogman	1955	La passione della parola
09/10	Calliope Tsoupaki	1963	La Noche
09/10	Joost Kleppe	1963	Passávamos
10/11	Peter-Jan Wagemans	1952	Mallarmé Liederen
10/11	Micha Hamel	1970	Bomen
10/11	Johannes Ockeghem	1420-1497	Permanent Vierge
10/11	Ton de Leeuw	1926-1996	Car nos vignes sont en fleur
10/11	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	De Profundis
10/11	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 150
10/11	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 114
10/11	Sim Gokkes	1897-1943	Adonoj Moloch (psalm 93)
10/11	Sim Gokkes	1897-1943	Tsaddik Kattômor (psalm 92)
10/11	Sim Gokkes	1897-1943	Min Hammetsar (psalm 118)
10/11	Sim Gokkes	1897-1943	Tsaddik Kattômor (psalm 92)
10/11	Ton de Leeuw	1926-1996	A cette heure du jour

10/11	Daan Manneke	1939	Topos
10/11	Daniël de Lange	1841–1918	Requiem
11/12	Patrick van Deurzen	1964	Wahnbrod delen 1 3 5
11/12	Rudolf Escher	1912-1980	Le vrai visage de la paix
11/12	Ton de Leeuw	1926-1996	Elégie pour les villes détruites
11/12	Jetse Bremer	1959	Vier Weverkens
11/12	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
11/12	Bram Stadhouders	1987	Shuntansi
11/12	Bram Stadhouders	1987	To a promise
11/12	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
11/12	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
11/12	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
11/12	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
11/12	Bram Stadhouders	1987	Donnext
11/12	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
11/12	Hendrik Andriessen	1892-1981	Ave Maria
12/13	Rudolf Mengelberg	1892-1959	Antiphona de morte (Media Vita)
12/13	Leo Samama	1951	De Zee
12/13	Claude Le Jeune	1528-1600	Le Printans
12/13	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
12/13	Bram Stadhouders	1987	Shuntansi
12/13	Wijnand van Klaveren	1975	Maria anno nu
12/13	Wijnand van Klaveren	1975	Een paar seconden Kerst
12/13	Wijnand van Klaveren	1975	Kerstmedley
12/13	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
12/13	Bram Stadhouders	1987	To a promise
12/13	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
12/13	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
12/13	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
12/13	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
12/13	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 150: Or soit loué l'Éternel
12/13	Jetse Bremer	1959	Merk toch hoe Sterk
12/13	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
12/13	Bram Stadhouders	1987	To a promise
12/13	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
12/13	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
12/13	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
12/13	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
12/13	Bram Stadhouders	1987	Donnext
12/13	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
12/13	Daan Manneke	1939	Cantique de Siméon
12/13	Johan Haaksma	1962	Ne Memineritis
12/13	Dirk Zwart	1962	Blijf niet staan
12/13	Halbe de Jong	1970	Ecce ego facio nova
12/13	Jaap Cramer	1984	MiBavel

12/13	Geerten Liefthing	1983	Renovatio Mundi
12/13	Daan Manneke	1939	De laatste zomer heeft geen eind
13/14	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
13/14	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
13/14	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
13/14	Peter-Jan Wagemans	1952	Mallarmé Liedereren, compleet en definitief
13/14	Joost Kleppe	1963	Passávamos II
13/14	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 150: Or soit loué l'Éternel
13/14	Jetse Bremer	1959	Merk toch hoe Sterk
13/14	Rob Zuidam	1964	Bosch Requiem
13/14	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
13/14	Bram Stadhouders	1987	Shuntansi (2012)
13/14	Bram Stadhouders	1987	To a promise
13/14	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
13/14	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
13/14	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
13/14	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
13/14	Bram Stadhouders	1987	Donnext
13/14	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
13/14	Hans Kox	1930	Lalage's Monologues
13/14	Hans Kox	1930	Gedächtnislieder
13/14	Hans Kox	1930	Song Cycle based on four poems by Paul Celan
13/14	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
13/14	Bram Stadhouders	1987	Suntansi
13/14	Bram Stadhouders	1987	To a promise
13/14	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
13/14	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
13/14	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
13/14	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
13/14	Bram Stadhouders	1987	Donnext
13/14	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
13/14	Spinvis	1961	Sort Sol
13/14	Johannes Ockeghem	1410-1497	Mort, tu as navré
13/14	Calliope Tsoupaki	1963	Oedipus' Dream
13/14	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1621	Mein junges Leben hat ein End'
13/14	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
13/14	Bram Stadhouders	1987	Suntansi
13/14	Bram Stadhouders	1987	To a promise
13/14	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
13/14	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
13/14	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
13/14	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
13/14	Bram Stadhouders	1987	Donnext
13/14	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
13/14	Spinvis	1961	Sort Sol 6: Overvecht

13/14	Spinvis	1961	Kus me dan en bijt m'n tong af
13/14	Spinvis	1961	Sort Sol 2: Contact
13/14	Spinvis	1961	Sort Sol 3: Heb je gebeld?
13/14	Spinvis	1961	Sort Sol 5: Voordeel van video
14/15	Leonard Evers	1985	An Eye
14/15	Spinvis	1961	Sort Sol
14/15	Spinvis	1961	Ronnie knipt zijn haar
14/15	Spinvis	1961	Kus me dan en bijt m'n tong af
14/15	Spinvis	1961	Sort Sol 6: Overvecht
14/15	Lucas Wiegerink	1985	Eros

Bijlage 6: Volledige repertoirelijst

Seizoen 04/05

Projecttitel	Componist	Levensdata	Titel
Artery: Faust	Diversen	-	-
Virgo Maria	Nicolas Gombert	1495-1560	O beata Maria
Virgo Maria	Jacob Obrecht	1450-1505	Salve Regina
Virgo Maria	William Cornysh	1465-1523	Salve Regina
Virgo Maria	James MacMillan	1959	Seinte Mari Moder Milde
Virgo Maria	James MacMillan	1959	Laudi alla Vergine Maria
Virgo Maria	John Tavener	1944	Stella matutina
Schubert met Harnoncourt	Franz Schubert	1797-1828	Mis nr 6 in Es, D. 950
Schönberg Ensemble	Ernst Oosterveld	1951	Transition States
Schönberg Ensemble	Rob Zuidam	1964	Nella città dolente
Schönberg Ensemble	David Sawer	1961	Songs of Love and War
Schönberg Ensemble	Mauricio Kagel	1931	Quirinus' Liebeskuss
Schönberg Ensemble	Oliver Knussen	1952	Songs without Voices
Schönberg Ensemble	Olivier Messiaen	1908-1992	O sacrum convivium!
Schönberg Ensemble	Sofia Goebaidoelina	1931	Jetzt immer Schnee
Barraqué met de SWR	Johannes Ockeghem	1410-1497	Salve Regina a 4
Barraqué met de SWR	Johannes Ockeghem	1410-1497	Intemerata Dei Mater a 5
Barraqué met de SWR	Johannes Ockeghem	1410-1497	Alma Redemptoris Mater
Barraqué met de SWR	Jean Barraqué	1928-1973	Le temps restitué
Rotterdams Philharmonisch Orkest	Ludwig van Beethoven	1770-1827	Elegischer Gesang
Rotterdams Philharmonisch Orkest	Karl Amadeus Hartmann	1905-1963	Gesangszene
Rotterdams Philharmonisch Orkest	Kurt Weill	1900-1950	Das Berliner Requiem
Rotterdams Philharmonisch Orkest	Paul Hindemith	1895-1963	Symfonie Mathis der Maler
Er is een Kindeke	Geronimo Luca	1630-?	Este nino que es sol del aurura
Er is een Kindeke	Francisco Losada	1612-1667	A Penas nace est Niño
Er is een Kindeke	Sebastian Alfonso	1616-1692	Unidos Tres Reyes
Er is een Kindeke	Jacobus Clemens non Papa	1510-1555	Ab Oriente
Er is een Kindeke	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1621	Ab Oriente
Er is een Kindeke	Giaches de Wert	1535-1596	Vox in Rama
Er is een Kindeke	Harold Darke	1888-1976	In the bleak mid-winter
Er is een Kindeke	Jacobus Handl (Gallus)	1550-1591	Mirabile mysterium
Er is een Kindeke	Peter Cornelius	1824-1874	Drei Kön'ge wandern aus Morgenland
Er is een Kindeke	Bertram Luard-Selby	1853-1918	A Voice from Ramah
Er is een Kindeke	Anoniem	onb.	Quae stella sole pulchrior
Er is een Kindeke	Anoniem	onb.	Balaam de quo vaticimane
Er is een Kindeke	Anoniem	onb.	Hodie puer nascitur
Er is een Kindeke	Anoniem	onb.	Vincti Presipio/Stelle Presagio
Er is een Kindeke	Anoniem	onb.	Señores el qu'es nascido

Close to You	Burt Bacharach	1928	Diverse arrangementen popsongs
Onder de olijfboom	Tomás Luís de Victoria	1548-1611	Alma Redemptoris Mater
Onder de olijfboom	Alberto Ginastera	1916-1983	Lamentaciones de Jeremias
Onder de olijfboom	Francisco Guerrero	1528-1599	O dulce y gran contento
Onder de olijfboom	Francisco Guerrero	1528-1599	Sabes lo que heziste
Onder de olijfboom	Francisco Guerrero	1528-1599	Si del jardín del cielo
Onder de olijfboom	Joost Kleppe	1963	Sinfonia duma noite inquieta
Onder de olijfboom	Jan Vriend	1938	Entre el olivo y el hombre
Wenen en Praag	Jacobus de Kerle	1531-1591	Agnus Dei uit "Missa da Pacem Domine"
Wenen en Praag	Jacobus de Kerle	1531-1591	Motet "Media vita" à 6
Wenen en Praag	Jacobus de Kerle	1531-1591	Cantio 8 vocom de sacro foedere contra turcas
Wenen en Praag	Jacobus de Kerle	1531-1591	Missa Pro Defunctis: Introitus, Dies irae, Libera me
Wenen en Praag	Carl (Carolus) Luython	1557-1620	Lamentationes Hieremiae
ZaterdagMatinee met RKO	Luciano Berio	1925-2003	Requiem
ZaterdagMatinee met RKO	Igor Stravinsky	1882-1971	Mass
ZaterdagMatinee met RKO	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Requiem KV 626
Matthäus Passion	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Matthäus-Passion
Dunstaple en Grainger	John Dunstaple	1390-1453	Missa rex seculorum
Dunstaple en Grainger	John Dunstaple	1390-1453	Descendi in ortum meum
Dunstaple en Grainger	John Dunstaple	1390-1453	Sub tuam protectionem
Dunstaple en Grainger	John Dunstaple	1390-1453	Veni sancte spiritus
Dunstaple en Grainger	John Dunstaple	1390-1453	O rosa bella à 6
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	Mo nighean dubh
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	Shenandoah
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	Stormy
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	Soldier, soldier
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	Dollar and a half a day
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	At Twilight
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	Morning Song in the Jungle
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	Hunting-Song of the Seeonee Pack
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	Tiger! Tiger!
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	Red Dog
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	Night-Song in the Jungle
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	The Beaches of Lukannon
Dunstaple en Grainger	Percy Grainger	1882-1961	The Inuit
Nacht	Robert Schumann	1810-1856	Nachtlid
Nacht	Franz Schubert	1797-1828	Impromptu D
Nacht	Franz Schubert	1797-1828	Nachthelle
Nacht	Franz Schubert	1797-1828	Ständchen, D920
Nacht	Franz Schubert	1797-1828	Die Nacht D 983c
Nacht	Johannes Brahms	1833-1897	Drei Gesänge Op. 42
Nacht	Johannes Brahms	1833-1897	Drei Intermezzi Op. 117
Nacht	Johannes Brahms	1833-1897	Der Abend Op. 64 no. 2

Nacht	Johannes Brahms	1833-1897	O schöne Nacht, op. 92. No 1
Nacht	Johannes Brahms	1833-1897	Abendlied Op. 92 no. 3
Schumann in Utrecht	Wolfgang Rihm	1952	Brahmliebesliederwalzer
Schumann in Utrecht	Johannes Brahms	1833-1897	Drei Motetten, Op. 110
Schumann in Utrecht	Robert Schumann	1810-1856	Nachtlied
Schumann in Utrecht	Robert Schumann	1810-1856	Requiem in Des
TROS Opera: La Rondine	Giacomo Puccini	1858-1924	La Rondine
Onder de olijfboom in Gütersloh	Tomás Luís de Victoria	1548-1611	Alma Redemptoris Mater
Onder de olijfboom in Gütersloh	Alberto Ginastera	1916-1983	Lamentaciones de Jeremias
Onder de olijfboom in Gütersloh	Einojuhani Rautavaara	1928	Suite de Lorca
Onder de olijfboom in Gütersloh	Joost Kleppe	1963	Sinfonia duma noite inquieta
Onder de olijfboom in Gütersloh	James MacMillan	1959	Laudi alla Vergine Maria
Onder de olijfboom in Gütersloh	Henry Purcell	1659-1695	Hear my prayer
Onder de olijfboom in Gütersloh	Sven-David Sandström	1942	Hear my prayer, o Lord
Onder de olijfboom in Gütersloh	Thomas Tomkins	1572-1656	When David Heard
Onder de olijfboom in Gütersloh	Eric Whitacre	1970	When David Heard
Onder de olijfboom in Gütersloh	John Tavener	1944	Song for Athene
Beethoven IX met Herreweghe en het VRT-koor	Ludwig van Beethoven	1770-1827	Simfonie no. 9
Holland Festival: The Veil of the Temple	John Tavener	1944	The Veil of the Temple

Seizoen 05/06

Projecttitel	Componist	Levensdata	Titel
Franse Muziek met Hayrabedian	Francis Poulenc	1899-1963	Salve Regina
Franse Muziek met Hayrabedian	Rudolf Escher	1912-1980	Le vrai visage de la paix
Franse Muziek met Hayrabedian	Frank Ferko	1950	La remontée des cendres
Franse Muziek met Hayrabedian	Maurice Ravel	1875-1937	Trois chansons
Franse Muziek met Hayrabedian	Edith Canat de Chizy	1950	Dios!
Franse Muziek met Hayrabedian	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Franse Muziek met Hayrabedian	Maurice Ohana	1914	Swan Song
Ruzicka met het KCO	Peter Ruzicka	1948	...Inseln, Randlos...
Ein deutsches Requiem	Johannes Brahms	1833-1897	Drei Motetten, Op. 110
Ein deutsches Requiem	Franz Schubert	1797-1828	Fantasie in f-klein
Ein deutsches Requiem	Johannes Brahms	1833-1897	Ein deutsches Requiem
Tournee naar de Verenigde Staten	Francis Poulenc	1899-1963	Salve Regina
Tournee naar de Verenigde Staten	Clement Jannequin	1485-1558	La Guerre
Tournee naar de Verenigde Staten	Rudolf Escher	1912-1980	Le vrai visage de la paix
Tournee naar de Verenigde Staten	Carlo Gesualdo	1560-1615	Tu piangi, o filli mia
Tournee naar de Verenigde Staten	Carlo Gesualdo	1560-1615	Moro, lasso
Tournee naar de Verenigde Staten	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Komm, Jesu, komm, BWV 229
Tournee naar de Verenigde Staten	Gioacchino Rossini	1792-1868	La Passeggiata
Tournee naar de Verenigde Staten	Gabriel Fauré	1845-1924	Cantique de Jean Racine
Tournee naar de Verenigde Staten	Gabriel Fauré	1845-1924	Les Djinns

Tournee naar de Verenigde Staten	Henk Badings	1907-1987	Trois chansons bretonnes
Tournee naar de Verenigde Staten	André Jolivet	1905-1974	Epithalame
Tournee naar de Verenigde Staten	Gerard Beljon	1952	De tuin sneeuwt langzaam vol
Tournee naar de Verenigde Staten	Franz Schubert	1797-1828	Gebet D815 op. 139
Tournee naar de Verenigde Staten	Franz Schubert	1797-1828	Die Geselligkeit (Lebenslust)
Tournee naar de Verenigde Staten	Robert Schumann	1810-1856	Nachtlied
Tournee naar de Verenigde Staten	Richard Strauss	1864-1949	Der Abend Op. 34, no. 1
Tournee naar de Verenigde Staten	James Rolfe	1961	Blind
Die Todesfrau	Daan Manneke	1939	Het motet voor de kardinaal
Die Todesfrau	Gerard Beljon	1952	Fever
Die Todesfrau	Gerard Beljon	1952	The cry of the peacocks
Die Todesfrau	Micha Hamel	1970	Hinniker van craquelé
Die Todesfrau	Hans Kox	1930	Die Todesfrau
Die Todesfrau	Alphons Diepenbrock	1862-1921	Stabat mater dolorosa
Die Todesfrau	Rob Zuidam	1964	Nella città dolente
Weihnachtsoratorium	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Weihnachtsoratorium
Motetten van Bach	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Komm, Jesu, komm, BWV 229
Motetten van Bach	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Singet dem Herrn ein neues Lied
Motetten van Bach	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Jesu, meine Freude, BWV 227
Overseas met Peter Dijkstra	Morten Lauridsen	1943	Ave Maria
Overseas met Peter Dijkstra	Vincent Persichetti	1915-1987	Mass
Overseas met Peter Dijkstra	Eric Whitacre	1970	Songs of Faith
Overseas met Peter Dijkstra	Benjamin Britten	1913-1976	Hymn to St. Cecilia
Overseas met Peter Dijkstra	Herbert Howells	1892-1983	Requiem
Overseas met Peter Dijkstra	James MacMillan	1959	Christus Vincit
The Italian Connection	Alfonso Ferrabosco	1543-1588	De Lamentatione Jeremiae
The Italian Connection	Alfonso Ferrabosco	1543-1588	Tre madrigali: Dolce ire
The Italian Connection	Alfonso Ferrabosco	1543-1588	Tre madrigali: Quel sempre
The Italian Connection	Alfonso Ferrabosco	1543-1588	Tre madrigali: Bruna sei tu
The Italian Connection	Alfonso Ferrabosco	1543-1588	Aupès de vous
The Italian Connection	Alfonso Ferrabosco	1543-1588	Posuisti tenebras
The Italian Connection	Alfonso Ferrabosco	1543-1588	Peccantem me quotidie
MacMillan met NKO	James MacMillan	1959	Seven Last Words from the Cross
MacMillan met NKO	Thomas Tallis	1505-1585	Lamentationes Jeremiae
Johannes Passion	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Johannes Passion
Mozart met Brügger	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Mis in C, "Krönungsmesse"
Mozart met Brügger	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Mis in c, KV 427
Mozart met Brügger	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Ave verum corpus
Kagel en Kancheli met Raschèr Quartet	Mauricio Kagel	1931	Les Inventions d'Adolphe Sax
Kagel en Kancheli met Raschèr Quartet	Erkki-Sven Tüür	1959	Meditatio
Kagel en Kancheli met Raschèr Quartet	Erkki-Sven Tüür	1959	The Wanderer's Evening Song
Kagel en Kancheli met Raschèr Quartet	Giya Kancheli	1935	Amao omi
Birtwistle in HF	Harrison Birtwistle	1934	Neruda Madrigales

Birtwistle in HF	Harrison Birtwistle	1934	Nenia
Birtwistle in HF	Harrison Birtwistle	1934	Orpheus Elegies
Birtwistle in HF	Mauricio Kagel	1931	Les Inventions d'Adolphe Sax
Masterclass	Ton de Leeuw	1926-1996	Car nos vignes sont en fleur
Masterclass	Peteris Vasks	1946	Three Poems by Czeslaw Milosz
Masterclass	Martins Vilums	1974	Le temps scintille
Masterclass	André Jolivet	1905-1974	Epithalame

Seizoen 06/07

Projecttitel	Componist	Levensdata	Titel
Zomerconcerten in Duitsland	Johannes Ockeghem	1420?-1495	Alma Redemptoris Mater
Zomerconcerten in Duitsland	Jacob Obrecht	1450-1505	Salve Regina
Zomerconcerten in Duitsland	Nicolas Gombert	1495-1560	O beata Maria
Zomerconcerten in Duitsland	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 110: Le Toutpuissant
Zomerconcerten in Duitsland	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Komm, Jesu, komm, BWV 229
Zomerconcerten in Duitsland	Rudolf Escher	1912-1980	Le vrai visage de la paix
Zomerconcerten in Duitsland	Eric Whitacre	1970	When David Heard
Zomerconcerten in Duitsland	Joost Kleppe	1963	Sinfonia de uma noite inquieta
Zomerconcerten in Duitsland	Richard Strauss	1864-1949	Der Abend Op. 34, no. 1
NKK op Festival Oude Muziek Utrecht	Alessandro Scarlatti	1660-1725	Vespro della Beata Vergine
Barraqué en Messiaen	Jean Barraqué	1928-1973	Le temps restitué
Barraqué en Messiaen	Olivier Messiaen	1908-1992	Et exspecto resurrectionem mortuorum
Hoogromantiek met Gronostay	Franz Willner	1832-1902	Stabat Mater
Hoogromantiek met Gronostay	Albert Becker	1834-1899	Psalmen: 80, 121, 95
Hoogromantiek met Gronostay	Karl Weigl	1881-1949	Ode uit Geistliche Gesänge. opus 14
Hoogromantiek met Gronostay	Arnold Mendelssohn	1855-1933	Motet zum Totenfest
Hoogromantiek met Gronostay	Max Reger	1873-1916	O Tod, wie bitter bist Du, Op. 110
Hoogromantiek met Gronostay	Arnold Schönberg	1874-1951	Friede auf Erden, Op. 13
Frankrijk en Nederland op reis	Francis Poulenc	1899-1963	Salve Regina
Frankrijk en Nederland op reis	Josquin des Prez	1450?-1521	La déploration de Johannes Ockeghem
Frankrijk en Nederland op reis	Maurice Ohana	1914	Tombeau de Louize Labé
Frankrijk en Nederland op reis	Maurice Ohana	1914	Swan Song
Frankrijk en Nederland op reis	Johannes Ockeghem	1420?-1495	Alma Redemptoris Mater
Frankrijk en Nederland op reis	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Frankrijk en Nederland op reis	Maurice Ravel	1875-1937	Trois Chansons
Frankrijk en Nederland op reis	André Jolivet	1905-1974	Epithalame
Frankrijk en Nederland op reis	Olivier Messiaen	1908-1992	O sacrum convivium!
Frankrijk en Nederland op reis	Edith Canat de Chizy	1950	To gather Paradise
Frankrijk en Nederland op reis	Edith Canat de Chizy	1950	Canciones
Frankrijk en Nederland op reis	Edith Canat de Chizy	1950	Dios!
Rossini in Naarden	Gioacchino Rossini	1792-1868	Petite Messe Solennelle
La Figure Humaine	Orlando di Lasso	1532-1594	Lamentationes Jeremiae Prophetae
La Figure Humaine	Carlo Gesualdo	1560-1615	Hei mihi Domine

La Figure Humaine	Carlo Gesualdo	1560-1615	Peccantem me quotidie
La Figure Humaine	Krzysztof Penderecki	1933	De Profundis
La Figure Humaine	Krzysztof Penderecki	1933	Benedictus
La Figure Humaine	Francis Poulenc	1899-1963	Figure Humaine
Mozarts Requiem met Jaap van Zweden	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Ave verum corpus
Mozarts Requiem met Jaap van Zweden	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Requiem KV 626
KCO met Ed Spanjaard	Ton de Leeuw	1926-1996	Nritta
KCO met Ed Spanjaard	Francis Poulenc	1899-1963	Sécheresses
KCO met Ed Spanjaard	Witold Lutoslawski	1913-1994	Trois Poèmes de Henri Michaux
Kagel wordt 75	Mauricio Kagel	1931	Mitternachtstück
Kagel wordt 75	Mauricio Kagel	1931	Rrrrrr...
Kagel wordt 75	Mauricio Kagel	1931	Zwei Ballades von Guillaume de Machaut
Fauré met het Rotterdams Philharmonisch Orkest	Gabriel Fauré	1845-1924	Requiem, Op. 48
Orpheus behind the Wire	Hans Werner Henze	1926	Orpheus Behind the Wire
Orpheus behind the Wire	Ton de Leeuw	1926-1996	Car nos vignes sont en fleur
Orpheus behind the Wire	Peteris Vasks	1946	Three Poems by Czeslaw Milosz
Orpheus behind the Wire	Martins Vilums	1974	Le temps scintille
Orpheus behind the Wire	Gabriel Jackson	1962	The armed man
Een Praagse Lente in de Renaissance	Jacobus Handl (Gallus)	1550-1591	Mirabile mysterium
Een Praagse Lente in de Renaissance	Jacobus de Kerle	1531-1591	Agnus Dei uit de "Missa da Pacem Domine"
Een Praagse Lente in de Renaissance	Alard du Gaucquier	1534-1583	Magnificat quarti toni
Een Praagse Lente in de Renaissance	Carl (Carolus) Luython	1557-1620	Sacro monte
Een Praagse Lente in de Renaissance	Jacob Regnart	1540-1599	Ecce nunc tempus
Een Praagse Lente in de Renaissance	François Regnard	1530-1600	Las, je me plains. Rondeau à 4;
Een Praagse Lente in de Renaissance	François Regnard	1530-1600	Timor et tremor
Een Praagse Lente in de Renaissance	Camillo Zanotti	1545-1591	O di progenitori
Een Praagse Lente in de Renaissance	Jacobus Handl (Gallus)	1550-1591	Planxit David
Een Praagse Lente in de Renaissance	Philippus de Monte	1521-1603	Fui preso
Een Praagse Lente in de Renaissance	Philippus de Monte	1521-1603	Solingo in selve
Een Praagse Lente in de Renaissance	Carl (Carolus) Luython	1557-1620	Lectio prima uit Lamentationes Hieremiae prophetae voor Goede Vrijdag
Een Praagse Lente in de Renaissance	Jacobus Handl (Gallus)	1550-1591	Dulces exuviae
Een Praagse Lente in de Renaissance	Lambert de Sayve	1549-1614	Coeli enarrant
Een Praagse Lente in de Renaissance	Philippus de Monte	1521-1603	Clamavi de tribulatione mea
Inventing Jazz	Ineke van Doorn en Marc van Vugt	1970 (est.)	Jazz-improvisatie en jazz-composities
Stabat Mater in Oirschot	Alphons Diepenbrock	1862-1921	Stabat mater
Stabat Mater in Oirschot	Krzysztof Penderecki	1933	Stabat mater
Stabat Mater in Oirschot	Franz Wüllner	1832-1902	Stabat mater
Stabat Mater in Oirschot	William Cornysh	1465-1523	Stabat mater
Stabat Mater in Oirschot	Giovanni Pierluigi da Palestrina	1525-1594	Stabat mater
Passiemuziek met het Nederlands Kamerorkest	Krzysztof Penderecki	1933	Stabat Mater
Passiemuziek met het Nederlands Kamerorkest	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Himmelskönig, sei willkommen

Passiemuziek met het Nederlands Kamerorkest	Jan Dismas Zelenka	1679-1745	Miserere in c
Mozart met het Koninklijk Concertgebouworkest	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Mis in C, "Krönungsmesse"
Mozart met het Koninklijk Concertgebouworkest	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Vesperae Solennes de Confessore
Gibbons and Purcell	Orlando Gibbons	1583-1625	Hosanna to the Son of David
Gibbons and Purcell	Orlando Gibbons	1583-1625	O clap your hands
Gibbons and Purcell	Orlando Gibbons	1583-1625	O Lord, in thy wrath rebuke me not
Gibbons and Purcell	Orlando Gibbons	1583-1625	This is the record of John
Gibbons and Purcell	Orlando Gibbons	1583-1625	Sing unto the Lord
Gibbons and Purcell	Orlando Gibbons	1583-1625	See, see, the word is incarnate
Gibbons and Purcell	Henry Purcell	1659-1695	Hear my prayer
Gibbons and Purcell	Henry Purcell	1659-1695	Jehova, quam multi sunt hostes mei
Gibbons and Purcell	Henry Purcell	1659-1695	O God, thou art my God
Gibbons and Purcell	Henry Purcell	1659-1695	Funeral sentences
Gibbons and Purcell	Henry Purcell	1659-1695	Joy, mirth, triumph I do defy
Gibbons and Purcell	Henry Purcell	1659-1695	Blow up the trumpet in Sion
Gibbons and Purcell	Henry Purcell	1659-1695	Voluntary
Gibbons and Purcell	Thomas Tomkins	1572-1656	When David Heard
Gibbons and Purcell	Michael Wise	1647-1687	The ways of Sion do mourn
Project met het Nieuw Ensemble	Béla Bartók	1881-1945	Falun (Tri dedinské scény)
Project met het Nieuw Ensemble	Giacinto Scelsi	1905-1990	Pranam I
Project met het Nieuw Ensemble	Karin Rehnqvist	1957	Salve Regina - Heavenly Queen
Project met het Nieuw Ensemble	Hanspeter Kyburz	1960	The Voynich Cipher Manuscript
Tenso in Parijs	Hans Werner Henze	1926	Orpheus Behind the Wire
Tenso in Parijs	Edith Canat de Chizy	1950	Dios!
Tenso in Parijs	Peter-Jan Wagemans	1952	Drie Mallarmé liederen
Bachmotetten in concert en op CD	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Der Geist hilft, BWV 226
Bachmotetten in concert en op CD	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Fürchte dich nicht, BWV 228
Bachmotetten in concert en op CD	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Jesu, meine Freude, BWV 227
Bachmotetten in concert en op CD	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Komm, Jesu, komm, BWV 229
Bachmotetten in concert en op CD	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Lobet den Herrn, alle Heiden, BWV 230
Bachmotetten in concert en op CD	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Singet dem Herrn ein neues Lied
Bachmotetten in concert en op CD	Johannes Brahms	1833-1897	Zwei Motetten, Op. 29
Masterclass Koorbiënnale Haarlem	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Jesu, meine Freude, BWV 227
Masterclass Koorbiënnale Haarlem	Lars Johan Werle	1926-2001	Canzone 126 di Francesco Petrarca op. 6
Masterclass Koorbiënnale Haarlem	Sven-David Sandström	1942	Lobet den Herrn
Masterclass Koorbiënnale Haarlem	Tomás Luis de Victoria	1548-1611	O magnum mysterium
Debussy met het Koninklijk Concertgebouworkest	Claude Debussy	1862-1918	Trois Nocturnes
Alleen de mannen	Hector Berlioz	1803-1869	Chanson à boire
Alleen de mannen	Hans Werner Henze	1926	Orpheus Behind the Wire
Alleen de mannen	Francis Poulenc	1899-1963	Quatre petites prières de Saint François d'Assise
Alleen de mannen	Francis Poulenc	1899-1963	Chanson à boire
Alleen de mannen	Franz Schubert	1797-1828	Ständchen, D920
Alleen de mannen	Hugo Wolf	1860-1903	Drei Lieder für Männerchor I Im Sommer II

			Geistesgruß III Mailied
Alleen de mannen	Franz Schubert	1797-1828	Nachtmusik
Alleen de mannen	Franz Schubert	1797-1828	Mondenschein
Alleen de mannen	Peter Cornelius	1824-1874	Trauerchöre
Alleen de mannen	Matthias Kadar	1977	Liederen op teksten van Celan

Seizoen 07/08

Projecttitel	Componist	Levensdata	Titel
Amsterdam en Marseille	György Ligeti	1923-2006	Lux aeterna
Amsterdam en Marseille	Francis Poulenc	1899-1963	Figure Humaine
Amsterdam en Marseille	Edith Canat de Chizy	1950	Canciones
Amsterdam en Marseille	Régis Campo	1968	Cris de Marseille
Amsterdam en Marseille	Lucien Guérinel	1930	En un jardin secret
Amsterdam en Marseille	Patrick Burgan	1960	La Puerta de Luz
Amsterdam en Marseille	Philippe Gouttenoire	1962	O strana morte
Amsterdam en Marseille	Peter-Jan Wagemans	1952	Drie Mallarmé liederen
Amsterdam en Marseille	Maurice Ohana	1914-1992	Avoaha
Amsterdam en Marseille	Betsy Jolas	1926	Perriault le Déluné
Messiaen met het Schönberg Ensemble	Olivier Messiaen	1908-1992	Cinq rechants
Messiaen met het Schönberg Ensemble	Olivier Messiaen	1908-1992	O sacrum convivium!
Messiaen met het Schönberg Ensemble	Olivier Messiaen	1908-1992	Trois petites liturgies de la présence divine
De Lamento Pacis	Ton de Leeuw	1926-1996	Lamento Pacis
De Lamento Pacis	Igor Stravinsky	1882-1971	Anthem The dove descending
De Lamento Pacis	Igor Stravinsky	1882-1971	Cantata / Cantate
De Lamento Pacis	Igor Stravinsky	1882-1971	Introitus T.S.Eliot in memoriam
De Lamento Pacis	Ton de Leeuw	1926-1996	The Birth of Music
Dreaming of Flying Machines	Anne Boyd	1946	As I crossed a Bridge of Dreams
Dreaming of Flying Machines	György Ligeti	1923-2006	Lux aeterna
Dreaming of Flying Machines	Gabriel Jackson	1962	A Vision of Aeroplanes
Dreaming of Flying Machines	Eric Whitacre	1970	Sleep
Dreaming of Flying Machines	Eric Whitacre	1970	Leonardo Dreams of His Flying Machine
Dreaming of Flying Machines	Esa-Pekka Salonen	1958	Two Poems on Texts of Ann Jäderlund
Visages de la polyphonie	Thomas Ashewell	1478-1527	Gloria 'Ave Maria'
Visages de la polyphonie	Jacobus Clemens non Papa	1510-1555	Qui consolabatur
Visages de la polyphonie	Matheus de Sancto Johanne	1380-1391 (fl.)	Science n'a nul annemi
Visages de la polyphonie	Willem Ceuleers	1964	Voi ch'ascoltate
Visages de la polyphonie	Raymond Schroyens	1933	Door de nevel'n van de avond
Visages de la polyphonie	Saskia Macris	1964	Soleil, coeur du monde
Visages de la polyphonie	Jean Mouton	1446-1522	En venant de Lyon
Visages de la polyphonie	Matteo da Perugia	1400-1416 (fl)	Puisque la Mort
Visages de la polyphonie	Pieter Maessins	1505-1555	Tota pulchra es

Visages de la polyphonie	Bertrandus Vaqueras	1450-1507	Agnus Dei uit Missa 'Baysiez moy' a5
Visages de la polyphonie	Michelangelo Rossi	1601-1656	O Miseria d'amante
L'Enfance du Christ	Hector Berlioz	1803-1869	l'Enfance du Christ
Grieg – humanist in hart en nieren	Edvard Grieg	1843-1907	Fire Psalmer, Op. 74
Grieg – humanist in hart en nieren	Olivier Messiaen	1908-1992	O sacrum convivium!
Grieg – humanist in hart en nieren	Iannis Xenakis	1922-2001	Nuits
Grieg – humanist in hart en nieren	Kaija Saariaho	1952	Nuits, adieux
Grieg – humanist in hart en nieren	Edvin Ostergaard	1959	The Uncarved Block
Ayres	Leos Janacek	1854-1928	Rikadla
Ayres	Richard Ayres	1965	33
Vriendenhof	Jan Vriend	1938	Choir-book (part 1) Four studies for men's choir
Vriendenhof	André Caplet	1878-1925	Inscriptions Champêtres
Vriendenhof	Iannis Xenakis	1922-2001	Sea Nymphs
Vriendenhof	Jan Vriend	1938	Ensembles
Vriendenhof	Ton de Leeuw	1926-1996	Elégie pour les villes détruites
Vriendenhof	Jan Vriend	1938	Du-Dich-Dir
Stabat Mater	Alphons Diepenbrock	1862-1921	Stabat mater dolorosa
Stabat Mater	Joseph Haydn	1732-1809	Stabat Mater
Stabat Mater	Huub Kerstens	1947-1999	An einen frühverstorbenen
Stabat Mater	Hendrik Andriessen	1892-1981	Miroir de peine
Mattheus Passie met CCA	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Matthäus-Passion
Mattheus Passie in Rotterdam	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Matthäus-Passion
Janacek in Monte Carlo	Leos Janacek	1854-1928	Elegie na smrt dcery Olgy
Janacek in Monte Carlo	Leos Janacek	1854-1928	Holubicka
Janacek in Monte Carlo	Leos Janacek	1854-1928	Kantor Halfar
Janacek in Monte Carlo	Leos Janacek	1854-1928	Otcenas
Janacek in Monte Carlo	Leos Janacek	1854-1928	Ctverice muzskych sboru
Janacek in Monte Carlo	Leos Janacek	1854-1928	Vlci Stopa
Janacek in Monte Carlo	Leos Janacek	1854-1928	Kacena divoká
Janacek in Monte Carlo	Leos Janacek	1854-1928	Nase pisen
Janacek in Monte Carlo	Leos Janacek	1854-1928	Pisen v jeseni
ZaterdagMatinee met Brügger	Frank Martin	1890-1974	Et la vie l'emporta
ZaterdagMatinee met Brügger	Michael Haydn	1737-1806	Missa pro defunctis in c, 155
The Great Service	William Byrd	1542-1623	The Great Service
The Great Service	Gavin Bryars	1943	And so ended Kant's travelling in this world
The Great Service	David Lang	1957	Again (after Ecclesiastes)
The Great Service	Howard Skempton	1947	Rise up, my love
The Great Service	Jack Body	1944	Five Lullabies
Dixit Dominus	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Lobet den Herrn, alle Heiden, BWV 230
Dixit Dominus	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Singet dem Herrn ein neues Lied
Dixit Dominus	George Frideric Handel	1685-1759	Dixit Dominus

Verdi: Quattro Pezzi Sacri	Ildebrando Pizzetti	1880-1968	Messa da Requiem
Verdi: Quattro Pezzi Sacri	Giuseppe Verdi	1813-1901	Quatro pezzi sacri
ZaterdagMatinee met Strauss	Jacob ter Veldhuis	1951	Mountain Top
ZaterdagMatinee met Strauss	Richard Strauss	1864-1949	Des Esels Schatten
Holland Festival: In memoriam Stockhausen	Karlheinz Stockhausen	1928-2007	Litanei 9
Festival de Fribourg	Ton de Leeuw	1926-1996	Elégie pour les villes détruites
Festival de Fribourg	Olivier Messiaen	1908-1992	O sacrum convivium!
Festival de Fribourg	Francis Poulenc	1899-1963	Salve Regina
Festival de Fribourg	Peteris Vasks	1946	Three Poems by Czeslaw Milosz
Festival de Fribourg	Edith Canat de Chizy	1950	Canciones
Festival de Fribourg	James MacMillan	1959	Laudi alla Vergine Maria
Festival de Fribourg	Denis Schuler	1970	Oscura Luce
Debussy met het Koninklijk Concertgebouworkest	Claude Debussy	1862-1918	Trois Nocturnes

Seizoen 08/09

Projecttitel	Componist	Levensdata	Titel
Gergiev Festival	Arvo Pärt	1935	Da Pacem Domine
Tijdgenoten	Harrison Birtwistle	1934	Neruda Madrigales
Tijdgenoten	Alexander Raskatov	1953	The Last Freedom
Ligeti in het Orgelpark	György Ligeti	1923-2006	Éjszaka, Reggel
Ligeti in het Orgelpark	György Ligeti	1923-2006	Lux aeterna
Ligeti in het Orgelpark	György Ligeti	1923-2006	Magány
Ligeti in het Orgelpark	György Ligeti	1923-2006	Pápainé
Ligeti in het Orgelpark	György Ligeti	1923-2006	Idegen földön
Schütz en Distler	Heinrich Schütz	1585-1672	Selig sind die Toten
Schütz en Distler	Hugo Distler	1908-1942	Fürwahr, er trug unsere Krankheit
Schütz en Distler	Hugo Distler	1908-1942	Ich wollt', daß ich daheime wär
Schütz en Distler	Hugo Distler	1908-1942	Das ist je gewißlich wahr
Schütz en Distler	Hugo Distler	1908-1942	Singet dem Herrn ein neues Lied
Schütz en Distler	Heinrich Schütz	1585-1672	Singet dem Herrn ein neues Lied
Schütz en Distler	Heinrich Schütz	1585-1672	Nun danket alle Gott
Schütz en Distler	Heinrich Schütz	1585-1672	Komm, Heiliger Geist, Herre Gott
Schütz en Distler	Heinrich Schütz	1585-1672	Saul, Saul, was verfolgst du mich
Schütz en Distler	Heinrich Schütz	1585-1672	Psalm 130: Aus der Tiefe ruf ich, Herr zu dir
Schütz en Distler	Heinrich Schütz	1585-1672	Dialogo per la Pascua
Schütz en Distler	Heinrich Schütz	1585-1672	Ich weiss, dass mein Erlöser lebet
Schütz en Distler	Heinrich Schütz	1585-1672	Psalm 121: Ich hebe meine Augen auf
Schütz en Distler	Hugo Distler	1908-1942	Es ist ein köstlich Ding
Tenso in Riga en Berlijn	Hans Werner Henze	1926	Orpheus Behind the Wire
Tenso in Riga en Berlijn	Luca Francesconi	1956	Sea Shell
Tenso in Riga en Berlijn	Alfred Schnittke	1934-1998	drei geistliche gesänge
Tenso in Riga en Berlijn	Santa Ratniece	1977	Horo Horo Hata Hata

Tenso in Riga en Berlijn	Steffen Schleiermacher	1960	Ataraxia
Tenso in Riga en Berlijn	Peter-Jan Wagemans	1952	Mallarmé Liederen, deel 2
Nederlandse Muziekdagen	Jan Vriend	1938	Entre el olivo y el hombre
Nederlandse Muziekdagen	Jan Vriend	1938	Lune, plaine et ciel et mort
Nederlandse Muziekdagen	Jan Vriend	1938	The last invocation
Nederlandse Muziekdagen	Calliope Tsoupaki	1963	EDEM
Messiaen bij het Residentie Orkest	Olivier Messiaen	1908-1992	Cinq Rechants
Messiaen bij het Residentie Orkest	Olivier Messiaen	1908-1992	O sacrum convivium!
Messiaen bij het Residentie Orkest	Olivier Messiaen	1908-1992	Trois petites liturgies de la présence divine
Aan het hof van François I	Jean Mouton	1446-1522	En venant de Lyon
Aan het hof van François I	Pierre de la Farge	1540	Clamabat autem mulier Cananea
Aan het hof van François I	Claudin de Sermisy	1490-1562	O Douce Amour
Aan het hof van François I	Claudin de Sermisy	1490-1562	Vox in Rama audita est
Aan het hof van François I	Claudin de Sermisy	1490-1562	Voulant amour soubs parler gratieux
Aan het hof van François I	Claudin de Sermisy	1490-1562	Missa Fremuerunt
Aan het hof van François I	Jean Mouton	1446-1522	Illuminare Hierusalem
Aan het hof van François I	Pierre Regnault Sandrin	1490-1561	Douce memoire
Aan het hof van François I	Pierre Regnault Sandrin	1490-1561	Amour si hault
Aan het hof van François I	Pierre de Villiers	1500-1550	Amour et mort
Aan het hof van François I	Claude Le Jeune	1528-1600	Cigne ie suis de candeur
Aan het hof van François I	Jean Richafort	1480-1547	Ne vous chaille mon cœur
Aan het hof van François I	Constanzo Festa	1480-1545	Tribus miraculis
Aan het hof van François I	Pierre Certon	1572	Finy le bien
Haydn in Rhoon	Joseph Haydn	1732-1809	Missa in d, "Nelsonmesse"
Haydn in Rhoon	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Ave verum corpus
Haydn in Rhoon	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Sancta Maria, mater Dei
Kerst in Rotterdam	Igor Stravinsky	1882-1971	Choral Variationen "Vom Himmel Hoch"
Kerst in Rotterdam	Max Reger	1873-1916	O Jesulein süß
Kerst in Rotterdam	Max Reger	1873-1916	Schlaf mein Kindelein
Kerst in Rotterdam	Michael Praetorius	1571-1621	Puer natus in Bethlehem
Kerst in Rotterdam	John Rutter	1945	Nativity Carol
Kerst in Rotterdam	John Rutter	1945	Three Kings of Orient
Kerst in Rotterdam	Michael Praetorius	1571-1621	In dulci jubilo
Kerst in Rotterdam	John Rutter	1945	Shepherd's Pipe Carol
Kerst in Rotterdam	John Rutter	1945	Away in a manger
Kerst in Rotterdam	Otto Nicolai	1810-1849	Weihnachts-Ouverture
Mozart ontmoet Stravinsky	Igor Stravinsky	1882-1971	Psalmensymfonie
Mozart ontmoet Stravinsky	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Requiem KV 626
Haydn: Die Jahreszeiten	Joseph Haydn	1732-1809	Die Jahreszeiten
Bach en Schönberg	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Komm, Jesu, komm, BWV 229
Bach en Schönberg	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Jesu, meine Freude, BWV 227
Bach en Schönberg	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Der Geist hilft, BWV 226
Bach en Schönberg	Arnold Schönberg	1874-1951	De Profundis Op. 50b

Bach en Schönberg	Arnold Schönberg	1874-1951	Dreimal tausend Jahre Op. 50a
Bach en Schönberg	Arnold Schönberg	1874-1951	Friede auf Erden, Op. 13
Pärt en Schubert	Arvo Pärt	1935	Te Deum
Pärt en Schubert	Franz Schubert	1797-1828	Mis nr 6 in Es, D. 950
Bach in de ZaterdagMatinee	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Fürchte dich nicht, BWV 228
Bach in de ZaterdagMatinee	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Komm, Jesu, komm, BWV 229
Nieuwe Nederlandse Oogst	Elmer Schönberger	1950	A questo punto
Nieuwe Nederlandse Oogst	Eric Verbugt	1966	Ove 'l mar non ha vanto
Nieuwe Nederlandse Oogst	Matthias Kadar	1977	Poèmes de Paul Celan
Nieuwe Nederlandse Oogst	Bernard van Beurden	1933	Pas de Quatre
Nieuwe Nederlandse Oogst	Micha Hamel	1970	Schizophrenic Girl
Matthäus-Passion	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Matthäus-Passion
Mendelssohn met Harnoncourt	Felix Mendelssohn	1809-1847	Psalm 42: Wie der Hirsch schreit
L'enfant et les sortilèges	Maurice Ravel	1875-1937	L'enfant et les sortilèges
Christian Jost in Essen	Christian Jost	1963	An die Parzen
Haydn: Die Schöpfung	Joseph Haydn	1732-1809	Die Schöpfung
Aquarius	Karel Goeyvaerts	1932-1993	Aquarius
Eric Ericsson Masterclass	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Lobet den Herrn, alle Heiden, BWV 230
Eric Ericsson Masterclass	Johann Hermann Schein	1586-1630	Wende dich, und sei mir gnädig
Eric Ericsson Masterclass	Johann Hermann Schein	1586-1630	Die mit Tränen säen
Eric Ericsson Masterclass	Johann Hermann Schein	1586-1630	Da Jakob vollendet hatte
Eric Ericsson Masterclass	Benjamin Britten	1913-1976	Sacred and Profane
Omar Khayyam	Ton de Leeuw	1926-1996	Car nos vignes sont en fleur
Omar Khayyam	Friedrich Cerha	1926	Zehn Rubaiyat des Omar Khajjam
Omar Khayyam	Rokus de Groot	1947	Bee bade mast – drunk without wine
Omar Khayyam	Kambiz Roshanravan	1949	ASPRAR-E-AZAL
Omar Khayyam	Paul Hindemith	1895-1963	Canon Oh thearts of Hell and hopes of Paradise
Omar Khayyam	Lex van Delden	1919-1988	Rubáiyát

Seizoen 09/10

Projecttitel	Componist	Levensdata	Titel
Haydn en Mendelssohn	Joseph Haydn	1732-1809	Die Sieben letzte Worte unseres Erlösers am Kreuze
Haydn en Mendelssohn	Joseph Haydn	1732-1809	Die Schöpfung
Haydn in Rhoon	Joseph Haydn	1732-1809	Stabat Mater
Haydn in Rhoon	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Litaniae Lauretanae
La voce femminile	Saskia Macris	1964	Soleil, coeur du monde
La voce femminile	Edith Canat de Chizy	1950	To gather Paradise
La voce femminile	Edith Canat de Chizy	1950	Canciones
La voce femminile	Helena Tulve	1972	I Am A River
La voce femminile	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Tenso / Canon van de 20 ^{ste} -eeuwse koormuziek	Olivier Messiaen	1908-1992	Cinq Rechants
Tenso / Canon van de 20 ^{ste} -eeuwse	André Jolivet	1905-1974	Epithalame

koormuziek			
Tenso / Canon van de 20 ^{ste} -eeuwse koormuziek	Dmitri Sjostakovitsch	1906-1975	Tien Gedichten
Tenso / Canon van de 20 ^{ste} -eeuwse koormuziek	Lex van Delden	1919-1988	Partita Piccola
Tenso / Canon van de 20 ^{ste} -eeuwse koormuziek	Arnold Schönberg	1874-1951	Friede auf Erden, op. 13
Tenso / Canon van de 20 ^{ste} -eeuwse koormuziek	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 150
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Jesu nostra redemptio
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Comme la tourterelle
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Amour, amour, donne moy pax
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Agnus Dei uit Missa Ite Rime Dolenti
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Guarda'l mio stato
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Miser chi speme
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Media vita
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Anna, mihi dilecta
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Dissimulare etiam sperasti
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	S, U, su, P, E, R, per, super
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Agnus Dei uit Miss Io son ferito
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	La notte che segui l'horribil caso
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Mais qui pourroit estre celuy
Een zingende catalogus van Lassus	Orlando di Lasso	1532-1594	Sanctus en Agnus Dei uit Missa Triste Depart
Weihnachtsoratorium	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Weihnachtsoratorium
Gedenk in stilte	James MacMillan	1959	Seven last words from the cross
Gedenk in stilte	Gabriel Fauré	1845-1924	Requiem, Op. 48
Gedenk in stilte	James MacMillan	1959	Lament of Mary, Queen of Scots
Gedenk in stilte	James MacMillan	1959	Who are these Angels
La mort d'un tyran	Ernst Toch	1887-1964	Gesprochene Musik
La mort d'un tyran	Darius Milhaud	1892-1974	La mort d'un tyran, opus 116
La mort d'un tyran	Heitor Villa-Lobos	1887-1959	Nonetto
La mort d'un tyran	Igor Stravinsky	1882-1971	Podbljoedyne
La mort d'un tyran	Béla Bartók	1881-1945	Falum (tri dedinské scény)
La mort d'un tyran	Arnold Schönberg	1874-1951	Vier Stücke für gemischten Chor op.27
La mort d'un tyran	Leos Janacek	1854-1928	Rikadla
La passione della parola	Willem Boogman	1955	La passione della parola
NKK+	Calliope Tsoupaki	1963	La Noche
NKK+	Aubert Lemeland	1932-2010	Paysages lointains
NKK+	Philippe Gouttenoire	1962	Tes mots...
NKK+	Patrick Burgan	1960	Het zielebladje
Johannes Passion in Rotterdam	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Johannes Passion
O Mozart, unsterblicher Mozart	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Te Deum Laudamus
O Mozart, unsterblicher Mozart	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Litaniae Lauretanae
O Mozart, unsterblicher Mozart	Franz Schubert	1797-1828	Gesang der Geister über den wassern
O Mozart, unsterblicher Mozart	Franz Schubert	1797-1828	Gebet D815 op. 139

O Mozart, unsterblicher Mozart	Franz Schubert	1797-1828	Nachthelle, D892
O Mozart, unsterblicher Mozart	Franz Schubert	1797-1828	Psalm 23 D 815
O Mozart, unsterblicher Mozart	Franz Schubert	1797-1828	Ständchen, D920
O Mozart, unsterblicher Mozart	Franz Schubert	1797-1828	Glaube, Hoffnung und Liebe
O Mozart, unsterblicher Mozart	Franz Schubert	1797-1828	Zur guten Nacht D903
Rautavaara's mystieke nachtwake	Einojuhani Rautavaara	1928	Vigilia – All Night Vigil
El sol del sur	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
El sol del sur	Heitor Villa-Lobos	1887-1959	Bachianas Brasileiras #5
El sol del sur	Joost Kleppe	1963	Passávamos
El sol del sur	Ildebrando Pizzetti	1880-1968	Due composizioni corali
El sol del sur	Mario C.-Tedesco	1895-1968	Romancero Gitano
El sol del sur	Francis Poulenc	1899-1963	Sept chansons
HF – Laborintus II	Luciano Berio	1925- 2003	Laborintus II
Mariavespers	Claudio Monteverdi	1567-1643	Vespro della Beata Vergine

Seizoen 10/11

Projecttitel	Componist	Levensdata	Titel
Tenso/Bomen	Peter-Jan Wagemans	1952	Mallarmé Lieder
Tenso/Bomen	Isidora Zebeljan	1967	Latium Lalo
Tenso/Bomen	Micha Hamel	1970	Bomen
Tenso/Bomen	Giacinto Scelsi	1905-1990	Antifona sul nome 'Jesu'
Tenso/Bomen	Arne Nordheim	1931-2010	Tres Lamentationes
Tenso/Bomen	Thomas Tallis	1505-1585	Lamentationes Jeremiae
Tenso/Bomen	Maja Solveig Kjelstrup	1973	Crepuscular Hour
Tribute to Palestrina and Pärt	Giovanni Pierluigi da Palestrina	1525-1594	Missa papae Marcelli
Tribute to Palestrina and Pärt	Arvo Pärt	1935	Magnificat
Tribute to Palestrina and Pärt	Arvo Pärt	1935	Tribute to Caesar
Tribute to Palestrina and Pärt	Arvo Pärt	1935	I Am The True Vine
Tribute to Palestrina and Pärt	Arvo Pärt	1935	Nunc Dimittis
Tribute to Palestrina and Pärt	Arvo Pärt	1935	...which was the son of...
Lohengrin - Het Geheim	Richard Wagner	1813-1883	Lohengrin
Het verloren land van Henegouwen	Richard Loqueville	-1418	Sanctus vineus secundum
Het verloren land van Henegouwen	Horlay	1430	Je suis livré a mort
Het verloren land van Henegouwen	Gilles Binchois	1400-1460	Sanctus
Het verloren land van Henegouwen	Jehan Leroy	1425-1496	Puisque Ma Damme / Je m'en vay
Het verloren land van Henegouwen	Johannes Ockeghem	1420-1497	Permanent Vierge
Het verloren land van Henegouwen	Mabriano de Orto	1460-1529	Lamentatio Jeremie prophete
Het verloren land van Henegouwen	Gaspar van Weerbeke	1455-1517	Officium Papale: Agnus Dei
Het verloren land van Henegouwen	Pierre de Manchicourt	1510-1564	Faulte Dargent

Het verloren land van Henegouwen	Jacobus Clemens non Papa	1510-1555	Agnus Dei
Het verloren land van Henegouwen	Jacobus Clemens non Papa	1510-1555	Adieu mon esperance
Deze Nacht	George Frideric Handel	1685-1759	Messiah
Deze Nacht	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Magnificat
Pärt & Palestrina	Arvo Pärt	1935	Kyrie
Pärt & Palestrina	Arvo Pärt	1935	The Woman With The Alabaster Box
Pärt & Palestrina	Arvo Pärt	1935	Gloria
Pärt & Palestrina	Arvo Pärt	1935	Tribute to Caesar
Pärt & Palestrina	Arvo Pärt	1935	Credo
Pärt & Palestrina	Arvo Pärt	1935	I Am The True Vine
Pärt & Palestrina	Arvo Pärt	1935	Sanctus / Benedictus
Pärt & Palestrina	Arvo Pärt	1935	Most Holy Mother Of God
Pärt & Palestrina	Arvo Pärt	1935	Agnus Dei I And II
Pärt & Palestrina	Giovanni Pierluigi da Palestrina	1525-1594	Delen uit mis
Vol van genade	Morton Feldman	1916-1987	Rothko Chapel
Vol van genade	Hanna Kulenty	1961	Decimo Forte
Uit de bibliotheek van Brahms	Johannes Brahms	1833-1897	Fünf Gesänge opus 104
Uit de bibliotheek van Brahms	Johannes Brahms	1833-1897	Schaffe in mir, O Gott, ein rein Herz
Uit de bibliotheek van Brahms	Johannes Brahms	1833-1897	Zwei Motetten, opus 74
Uit de bibliotheek van Brahms	Johannes Brahms	1833-1897	Marienlieder , opus 22
Uit de bibliotheek van Brahms	Johannes Brahms	1833-1897	Sieben Lieder, Op. 62
Uit de bibliotheek van Brahms	Johannes Eccard	1553-1611	Übers Gebirg Maria geht
Uit de bibliotheek van Brahms	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Sanctus & Benedictus a12
Uit de bibliotheek van Brahms	Giovanni Pierluigi da Palestrina	1525-1594	Improperium
Uit de bibliotheek van Brahms	Johannes Eccard	1553-1611	Maria wallt zum Heiligtum
Uit de bibliotheek van Brahms	Ludwig Senfl	1486-1543	Ich stünd an einem Morgen
Uit de bibliotheek van Brahms	Henricus Isaac	1450-1517	Innsbruck ich muss dich lassen
Uit de bibliotheek van Brahms	Ludwig Senfl	1486-1543	Ach Elslein, liebes Elselein
Meesters en Gezellen	Johannes Brahms	1833-1897	Warum ist das Licht gegeben
Meesters en Gezellen	Arvo Pärt	1935	Dopo la Vittoria
Meesters en Gezellen	Ton de Leeuw	1926-1996	Car nos vignes sont en fleur
Meesters en Gezellen	Jonathan Harvey	1939-2012	The Angels
Meesters en Gezellen	György Ligeti	1923-2006	Lux aeterna
Meesters en Gezellen	Francis Poulenc	1899-1963	Mis in G
Tehilim	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	De Profundis
Tehilim	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 150
Tehilim	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 114
Tehilim	Arnold Schönberg	1874-1951	De Profundis
Tehilim	Felix Mendelssohn	1809-1847	Denn Er hat seinen Engeln befohlen über dir
Tehilim	Salamone Rossi	1570-1630	Mizmor shir leyom hashabbat (psalm 92)
Tehilim	Salamone Rossi	1570-1630	Elohim, hashivenu (psalm 80: 4,8,20)
Tehilim	Salamone Rossi	1570-1630	Shir hamma'alot (psalm 128)

Tehilim	Sim Gokkes	1897-1943	Adonoj Moloch (psalm 93)
Tehilim	Sim Gokkes	1897-1943	Tsaddik Kattômor (psalm 92)
Tehilim	Sim Gokkes	1897-1943	Min Hammetsar (psalm 118)
Tehilim	Sim Gokkes	1897-1943	Tsaddik Kattômor (psalm 92)
Tehilim	Tzvi Avni	1927	Songs of Degrees (psalm 120)
Tehilim	Franz Schubert	1797-1828	Tôw l'hôdôs (psalm 92)
Tehilim	Louis Lewandowsky	1821-1894	Chöre zum Seelenfeier
Tehilim	Felix Mendelssohn	1809-1847	Warum toben die Heiden
Tehilim	Anoniem	1804-1890	Betset Yisrael (psalm 114)
Tehilim	Gregoriaans	onb	In Exitu Israel (psalm 114)
Tehilim	Salomon Sulzer	1804-1890	Psalm 43
Tehilim	Felix Mendelssohn	1809-1847	Richte mich, Gott, und führe meine Seele
Tehilim	Salomon Sulzer	1804-1890	Psalm 91
Matthäus Passion	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Matthäus-Passion
Cantique des cantiques	Ton de Leeuw	1926-1996	A cette heure du jour
Cantique des cantiques	Francis Poulenc	1899-1963	Salve Regina
Cantique des cantiques	Francis Poulenc	1899-1963	Messe en Sol majeur
Cantique des cantiques	Maurice Duruflé	1902-1986	Quatre Motets sur des Thèmes Gregoriens opus 10
Cantique des cantiques	Jean Yves Daniel-Lesur	1908-2002	Le Cantique des Cantiques
The Dream of Gerontius	Edward Elgar	1857-1934	The dream of Gerontius opus 38
IKB Haarlem	Morton Feldman	1926-1987	Rothko Chapel
IKB Haarlem	Eriks Esenvalds	1977	Moon Dogs
IKB Haarlem	Sofia Goebaidoelina	1931	Jetzt immer Schnee
IKB Haarlem	Daan Manneke	1939	Topos
Eric Ericson Masterclass	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Fürchte dich nicht, BWV 228
Eric Ericson Masterclass	Daniël de Lange	1841-1918	Requiem
Eric Ericson Masterclass	Benjamin Britten	1913-1976	Rejoice in the Lamb , opus 30
Eric Ericson Masterclass	Heinrich Schütz	1585-1672	Quid commisisti, o dulcissime puer ("Was hast du verwirkt")
Eric Ericson Masterclass	Kurt Hessenberg	1908	O Herr, mche mich zum Werkzeug deines Friedens
Eric Ericson Masterclass	Knut Nystedt	1915-2013	Stabat Mater

Seizoen 11/12

Projecttitel	Componist	Levensdata	Titel
Pauken en een cello	Joseph Haydn	1732-1809	Missa in tempore belli in C, "Paukenmesse"
Pauken en een cello	John Tavener	1944	Svyati
Goebaidoelina 80 jaar	Sofia Goebaidoelina	1931	Jetzt immer Schnee
Goebaidoelina 80 jaar	Anton Webern	1883-1945	Entflieht auf leichten Kähnen op.2
Goebaidoelina 80 jaar	Sofia Goebaidoelina	1931	Descensio (instrumentaal)
Goebaidoelina 80 jaar	Faradj Karajev	1943	De Outsider
Rachmaninoff: Vespers	Serge Rachmaninov	1873-1943	Vsjenosjtsjchnoje bdenije
Opzienbarende Middeleeuwen	Perotinus	1200	Viderunt omnes
Opzienbarende Middeleeuwen	Matheus de Sancto Johanne	1380-1391 (fl.)	Science n'a nul annemi

Opzienbarende Middeleeuwen	Anoniem	onb.	Kyrie, Cuthberthe Prece
Opzienbarende Middeleeuwen	Anoniem	onb.	Credo in unum Deum
Opzienbarende Middeleeuwen	Anoniem	onb.	Laudes regiae
Opzienbarende Middeleeuwen	Guillaume de Machaut	1300-1377	La Messe de Nostre Dame
Opzienbarende Middeleeuwen	Mateus de Perusio	?-1418	Puisque la mort
Opzienbarende Middeleeuwen	Anoniem	onb.	Alleluia. Jadicabunt sancti nationes
Opzienbarende Middeleeuwen	Anoniem	onb.	Hypocritae Pseudo Pontificis / O quam Sancta
Opzienbarende Middeleeuwen	Anoniem	onb.	O Maria Stella / O Maria Dei Cella / O Maria Virgo / In vVritatw
Opzienbarende Middeleeuwen	Mateus de Perusio	?-1418	Andray Soulet
Weihnachtsoratorium	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Weihnachtsoratorium
Troostende madrigalen	Johann Hermann Schein	1586-1630	Israelis Brünlein
Tour de Chanson	Diversen	-	Bewerkingen van Franse Chansons
Pärt & Bach	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Singet dem Herrn ein neues Lied
Pärt & Bach	Arvo Pärt	1935	Nunc Dimittis
Pärt & Bach	Arvo Pärt	1935	Te Deum
Pärt & Bach	Arvo Pärt	1935	Wallfahrtslied
Pärt & Bach	Arvo Pärt	1935	Orient and Occident
Pärt & Bach	Arvo Pärt	1935	Fratres
Meesters en gezellen	Carlo Gesualdo	1560-1615	In Monte Oliveti uit Tenebrae Responsoria
Meesters en gezellen	Jāzeps Vītols	1863-1948	Elfenwald
Meesters en gezellen	Serge Rachmaninov	1873-1943	Nachtwake (Vespers) delen 1 2 4 7 9 6
Meesters en gezellen	Sven-David Sandström	1942	Laudamus te
Meesters en gezellen	Jan Sandström	1954	Bieggá luothe
Meesters en gezellen	Juris Karlsons	1948	Neslegtais Gredzens
Meesters en gezellen	Patrick van Deurzen	1964	Wahnbrod delen 1 3 5
Johannes-Passion	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Johannes Passion
Vrede en verdriet	Rudolf Escher	1912-1980	Le vrai visage de la paix
Vrede en verdriet	Ton de Leeuw	1926-1996	Elégie pour les villes détruites
Vrede en verdriet	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Actus Tragicus
Vrede en verdriet	Hikaru Hayashi	1931-2012	Give me Water
Vrede en verdriet	Carlo Gesualdo	1560-1615	Responsoria 3 motetten voor sabbati sancti
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Igor Stravinsky	1882-1971	Bogoroditse Devo / Ave Maria
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Igor Stravinsky	1882-1971	Otche nash' / Pater Noster (1926 / arr/ 1949)
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Igor Stravinsky	1882-1971	Illumina nos
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Igor Stravinsky	1882-1971	Simvol Very / Credo (1964)
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Carlo Gesualdo	1560-1615	Moro, lasso
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Carlo Gesualdo	1560-1615	Io tacerò, ma nel silenzio mio (1596)
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Carlo Gesualdo	1560-1615	Mille volte il dì moro (1611)
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Carlo Gesualdo	1560-1615	"Io parto" e non più diessi (1611)

Strawinsky)			
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Carlo Gesualdo	1560-1615	Tu segui, o bella Clori (1611)
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Carlo Gesualdo	1560-1615	Al mio gioir il ciel si fa sereno (1611)
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Gregoriaans	onb	Ave Maris Stella - Hymnus
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Anoniem	onb.	Blessed is the Man (Ostrog variant)
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Gregoriaans	onb	Alleluia, Assumpta est Maria
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Anoniem	onb.	Sticheron for St. Prince Vladimir
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Gregoriaans	onb	Communion. Illumina faciem tuam
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Anoniem	onb.	Sticheron for St. Mary of Egypt
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Gregoriaans	onb	Antiphona. Da pacem Domine
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Anoniem	onb.	Uz ty sad
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Anoniem	onb.	Vdolj po morju
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Anoniem	onb.	Oi, vse kumushki domoi
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Anoniem	onb.	Tchas da po tchasu
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Anoniem	onb.	Iz - pod kamushka
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Anoniem	onb.	Moi muzenka rabotjoshenka
Muzikale rebellen (Gesualdo en Strawinsky)	Carlo Gesualdo	1560-1615	Ave, dulcissima Maria
Jubileumtreinreis	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Lobet den Herrn, alle Heiden, BWV 230
Jubileumtreinreis	Benjamin Britten	1913-1976	Five flower songs
Jubileumtreinreis	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Jubileumtreinreis	Felix Mendelssohn	1809-1847	Psalm 100: Jauchzet dem Herrn, alle Welt (C-groot)
Jubileumtreinreis	Jetse Bremer	1959	Vier Weverkens
Jubileumtreinreis	Billy Joel	1949	And So It Goes
Eindhoven in het Groen	George Macfarren	1813-1887	Orpheus, with his lute
Eindhoven in het Groen	George Macfarren	1813-1887	When daisies pied
Eindhoven in het Groen	Joseph Barnby	1813-1896	Sweet and low
Eindhoven in het Groen	Arthur Sullivan	1842-1900	The long day closes
North Sea Jazz Festival	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
North Sea Jazz Festival	Bram Stadhouders	1987	Shuntansi
North Sea Jazz Festival	Bram Stadhouders	1987	To a promise
North Sea Jazz Festival	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
North Sea Jazz Festival	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
North Sea Jazz Festival	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
North Sea Jazz Festival	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
North Sea Jazz Festival	Bram Stadhouders	1987	Donnext
North Sea Jazz Festival	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
Purcell: The Fairy Queen	Henry Purcell	1659-1695	The Fairy Queen
Huwelijk St. Nicolaasga	Hendrik Andriessen	1892-1981	Ave Maria

Huwelijk St. Nicolaasga	Anton Bruckner	1824-1896	Locus iste
Huwelijk St. Nicolaasga	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Missa brevis in Bes gr
Huwelijk St. Nicolaasga	Eric Whitacre	1970	This Marriage

Seizoen 12/13

Projecttitel	Componist	Levensdata	Titel
Monteverdi – Mariavespers	Claudio Monteverdi	1567-1643	Vespro della Beata Vergine
Jubileumfeestconcert	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Singet dem Herrn ein neues Lied
Jubileumfeestconcert	Gustav Mahler / C. Gottwald	1925	Ich bin der Welt abhanden gekommen
Jubileumfeestconcert	Olivier Messiaen	1908-1992	Cinq rechants
Jubileumfeestconcert	Olivier Messiaen	1908-1992	O sacrum convivium!
Jubileumfeestconcert	Veljo Tormis	1930	Raua needmine (Vloek over het ijzer)
Jubileumfeestconcert	Perotinus	1200	Viderunt omnes
Jubileumfeestconcert	Gregorio Allegri	1582-1652	Miserere mei Deus
Jubileumfeestconcert	Jacobus Clemens non Papa	1510-1555	Sanctus
Jubileumfeestconcert	Harrison Birtwistle	1934	The Moth Requiem
Een Traditie van Vernieuwing - Nederlands Kamerkoor 75 jaar	Frank Martin	1890-1974	Messe pour double chœur
Een Traditie van Vernieuwing - Nederlands Kamerkoor 75 jaar	Frank Martin	1890-1974	Songs of Ariel
Een Traditie van Vernieuwing - Nederlands Kamerkoor 75 jaar	Rudolf Mengelberg	1892-1959	Antiphona de morte (Media Vita)
Een Traditie van Vernieuwing - Nederlands Kamerkoor 75 jaar	Francis Poulenc	1899-1963	Figure Humaine
Een Traditie van Vernieuwing - Nederlands Kamerkoor 75 jaar	James MacMillan	1959	Laudi alla Vergine Maria
Een Traditie van Vernieuwing - Nederlands Kamerkoor 75 jaar	Jacobus Clemens non Papa	1510-1555	Sanctus
Een Traditie van Vernieuwing - Nederlands Kamerkoor 75 jaar	Leo Samama	1951	De Zee
Wedergeboorte: Claude Le Jeune	Claude Le Jeune	1528-1600	Le Printans
100-jr Eindhovens Dagblad	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
100-jr Eindhovens Dagblad	Bram Stadhouders	1987	Shuntansi
Kerst met Karin Bloemen	Francis Poulenc	1899-1963	Quatre motets pour le temps de Noël
Kerst met Karin Bloemen	Felix Mendelssohn	1809-1847	Psalm 100: Jauchzet dem Herrn, alle Welt (C-groot)
Kerst met Karin Bloemen	Benjamin Britten	1913-1976	Christ's Nativity
Kerst met Karin Bloemen	Morten Lauridsen	1943	O Magnum Mysterium
Kerst met Karin Bloemen	Wijnand van Klaveren	1975	Maria anno nu
Kerst met Karin Bloemen	Wijnand van Klaveren	1975	Een paar seconden Kerst
Kerst met Karin Bloemen	Stevie Wonder	1950	One little Christmas tree
Kerst met Karin Bloemen	Mariah Carey	1970	All I want for Christmas is you
Kerst met Karin Bloemen	Leonard Cohen	1937	Hallelujah
Kerst met Karin Bloemen	Wijnand van Klaveren	1975	Kerstmedley
Music for Kings	Henry Purcell	1659-1695	Hear my prayer
Music for Kings	Henry Purcell	1659-1695	Jehova, quam multi sunt hostes mei

Music for Kings	Henry Purcell	1659-1695	Remember not, Lord, our offences
Music for Kings	Thomas Tallis	1505-1585	Lamentationes Jeremiae Prophetae I en II
Music for Kings	Henry Purcell	1659-1695	I was glad when they said unto me
Music for Kings	Henry Purcell	1659-1695	Lord, how long wilt Thou be angry?
Music for Kings	Henry Purcell	1659-1695	Funeral Music for Queen Mary
Music for Kings	Henry Purcell	1659-1695	O God, thou art my God
Music for Kings	Thomas Tallis	1505-1585	Lamentationes Jeremiae Prophetae I en II
Music for Kings	Henry Purcell	1659-1695	March
Music for Kings	Anthony Holborne	1545-1602	Pavan Ploravit
Music for Kings	Henry Purcell	1659-1695	Thy word is a lantern
Music for Kings	Matthew Locke	1621-1677	Music for his Majesty's Sackbuts and Cornets
Music for Kings	Henry Purcell	1659-1695	Beati omnes qui timent Dominum
Meesters en gezellen	Johannes Brahms	1833-1897	Drei Gesänge Op. 42
Meesters en gezellen	Frank Martin	1890-1974	Messe pour double chœur
Meesters en gezellen	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Komm, Jesu, komm, BWV 229
Meesters en gezellen	Kaija Saariaho	1952	Tag des Jahrs
Meesters en gezellen	Raymond Murray Schafer	1933	Gamelan
Meesters en gezellen	Veljo Tormis	1930	Hand Mill Game
Scherpdenkers: Troost	Morton Feldman	1926-1987	Rothko Chapel
Scherpdenkers: Troost	Arvo Pärt	1935	Magnificat
Scherpdenkers: Troost	Arvo Pärt	1935	Da pacem Domine
Scherpdenkers: Troost	Peteris Vasks	1946	Mate saule (Moeder zon)
Scherpdenkers: Troost	Arvo Pärt	1935	Summa
Stadhouders - Mr Clash	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
Stadhouders - Mr Clash	Bram Stadhouders	1987	To a promise
Stadhouders - Mr Clash	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
Stadhouders - Mr Clash	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
Stadhouders - Mr Clash	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
Stadhouders - Mr Clash	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
Pärt: Johannes-Passion	Arvo Pärt	1935	Passio Domini nostri Jesu Christi secundum Joannem
Bach in Vlaanderen	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Fürchte dich nicht, BWV 228
Bach in Vlaanderen	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Jesu, meine Freude, BWV 227
Bach in Vlaanderen	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Singet dem Herrn ein neues Lied
Bach in Vlaanderen	Herbert Howells	1892-1983	Take him, earth, for cherishing
Bach in Vlaanderen	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Komm, Jesu, komm, BWV 229
Bach in Vlaanderen	Per Nørgård	1932	Jeg hører regnen (I hear the rain)
Bach in Vlaanderen	Eriks Esenvalds	1977	A drop in the ocean
Inhuldiging Koning Willem-Alexander	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Singet dem Herrn ein neues Lied
Inhuldiging Koning Willem-Alexander	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 150: Or soit loué l'Éternel
Inhuldiging Koning Willem-Alexander	Peter Cornelius	1824-1874	Liebe, dir ergeb'ich mich!
Inhuldiging Koning Willem-	Jetse Bremer	1959	Merk toch hoe Sterk

Alexander			
Inhuldiging Koning Willem-Alexander	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Sicut locutus est uit: Magnificat BWV 243
Inhuldiging Koning Willem-Alexander	George Frideric Handel	1685-1759	The many rend the skies wit loud applause uit: Alexander's Feast
Inhuldiging Koning Willem-Alexander	Anoniem	onb.	Wilhelmus
Inhuldiging Koning Willem-Alexander	Joseph Haydn	1732-1809	Sie steigt herauf - Hört, hört das laute Getön - Nun senket sich das blasse Jahr - Licht und Leben sind geschwächet
Stadhouders - Music Meeting	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
Stadhouders - Music Meeting	Bram Stadhouders	1987	To a promise
Stadhouders - Music Meeting	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
Stadhouders - Music Meeting	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
Stadhouders - Music Meeting	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
Stadhouders - Music Meeting	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
Stadhouders - Music Meeting	Bram Stadhouders	1987	Donnext
Stadhouders - Music Meeting	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
Mozarts laatste noten	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Requiem KV 626
Mozarts laatste noten	Benjamin Britten	1913-1976	Les Illuminations
Parijs	Claudio Monteverdi	1567-1643	Gloria à 7 uit :Selva morale
Parijs	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Sanctus a 12 voci in 3 cori
Parijs	Claudio Monteverdi	1567-1643	Crucifixus
Parijs	Claudio Monteverdi	1567-1643	Et resurrexit
Parijs	Claudio Monteverdi	1567-1643	Et iterum venturus est
Parijs	Claudio Monteverdi	1567-1643	Adoramus te Christe
Parijs	Andrea Gabrieli	1515-1586	Intonazione d'organo
Parijs	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Canzon settima a 7 voci
Parijs	Giovanni Gabrieli	1555-1612	In ecclesiis a 14
Parijs	Claudio Monteverdi	1567-1643	'Kyrie - Christe - Kyrie' uit Missa in illo tempore
Parijs	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Canzon nona a 8 sopra fa sol la re
Parijs	Claudio Monteverdi	1567-1643	'Credo' uit Missa a 4 da capella
Parijs	Claudio Monteverdi	1567-1643	'Agnus Dei' uit Missa a 4 da capella
Parijs	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Canzon settima a 7 voci
Hinsz Concours	Igor Stravinsky	1882-1971	Bogoroditse Devo / Ave Maria
Hinsz Concours	Igor Stravinsky	1882-1971	Otche nash' / Pater Noster
Hinsz Concours	Francis Poulenc	1899-1963	Salve Regina
Hinsz Concours	Daan Manneke	1939	Cantique de Siméon
Hinsz Concours	Eric Whitacre	1970	Lux Aurumque
Hinsz Concours	Randall Thompson	1899-1984	Alleluia
Hinsz Concours	Otto Olsson	1879-1964	Psalm 120
Hinsz Concours	Johan Haaksma	1962	Ne Memineritis
Hinsz Concours	Dirk Zwart	1962	Blijf niet staan
Hinsz Concours	Halbe de Jong	1970	Ecce ego facio nova
Hinsz Concours	Jaap Cramer	1984	MiBavel
Hinsz Concours	Geerten Liefing	1983	Renovatio Mundi
Feest Mieke van Lingen & Jan Verhoef	Johannes Brahms	1833-1897	Liebeslieder, opus 52

Feest Mieke van Lingen & Jan Verhoef	Daan Manneke	1939	De laatste zomer heeft geen eind
Internationale Koorbiënnale Haarlem	Arvo Pärt	1935	Passio Domini nostri Jesu Christi secundum Joannem

Seizoen 13/14

Projecttitel	Componist	Levensdata	Titel
Henosis september 2013	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
Henosis september 2013	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
Henosis september 2013	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
Vers la Méditerranée	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Vers la Méditerranée	Francis Poulenc	1899-1963	Sept chansons
Vers la Méditerranée	Maurice Ravel	1875-1937	Trois chansons
Vers la Méditerranée	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Calme des nuits
Vers la Méditerranée	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Les fleurs et les arbres
Vers la Méditerranée	Jean Yves Daniel-Lesur	1908-2002	Le Cantique des Cantiques
Vers la Méditerranée	Peter-Jan Wagemans	1952	Mallarmé Liederen, compleet en definitief
Vers la Méditerranée	James MacMillan	1959	Laudi alla Vergine Maria
Vers la Méditerranée	Philippe Gouttenoire	1962	Logoi
Vers la Méditerranée	Joost Kleppe	1963	Passávamos II
Vers la Méditerranée	Toivo Tulev	1958	Car j'ai vécu de vous attendre
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Johannes Brahms	1833-1897	Fünf Gesänge opus 104
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Maurice Ravel	1875-1937	Trois chansons
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Calme des nuits
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Les fleurs et les arbres
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Jean Yves Daniel-Lesur	1908-2002	Le Cantique des Cantiques
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Peter Cornelius	1824-1874	Liebe
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Felix Mendelssohn	1809-1847	Kleine Messe
Vriendenbijeekomst	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 150: Or soit loué l'Éternel
Vriendenbijeekomst	Francis Poulenc	1899-1963	Salve Regina
Vriendenbijeekomst	Billy Joel	1949	And So It Goes
Vriendenbijeekomst	Felix Mendelssohn	1809-1847	Im Wald, Op. 100, nr.4
Vriendenbijeekomst	Felix Mendelssohn	1809-1847	Auf dem See, Op. 49, nr.6
Vriendenbijeekomst	Felix Mendelssohn	1809-1847	Die Waldvögelein, Op.88, nr.4
Vriendenbijeekomst	Felix Mendelssohn	1809-1847	Abschied vom Walde, Op. 59, nr. 3
Vriendenbijeekomst	Jetse Bremer	1959	Merk toch hoe Sterk
Mahler 2 met KCO	Gustav Mahler	1860-1911	Symfonie nr. 2
Bosch Requiem	György Ligeti	1923-2006	Lux aeterna
Bosch Requiem	Rob Zuidam	1964	Bosch Requiem

Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Shuntansi (2012)
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	To a promise
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Donnext
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
Prins Bernhard Cultuurprijs	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Calme des nuits
Prins Bernhard Cultuurprijs	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Les fleurs et les arbres
Prins Bernhard Cultuurprijs	Jean Yves Daniel-Lesur	1908-2002	Le Cantique des Cantiques
Een kleine plechtige mis	Gioacchino Rossini	1792-1868	Petite Messe Solennelle
Weihnachts-Oratorium	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Weihnachtsoratorium
Die Todesfrau	Hans Kox	1930	Lalage's Monologues
Die Todesfrau	Hans Kox	1930	Gedächtnislieder
Die Todesfrau	Hans Kox	1930	Song Cycle based on four poems by Paul Celan
Meesters en gezellen	Giovanni Pierluigi da Palestrina	1525-1594	Missa Papae Marcelli (Kyrie,Sanctus/Benedictus)
Meesters en gezellen	Ildebrando Pizzetti	1880-1963	Messa da Requiem (Dies Irae)
Meesters en gezellen	Felix Mendelssohn	1809-1847	Mein Gott, warum hast Du mich verlassen
Meesters en gezellen	John McCabe	1939-2015	Motet
Meesters en gezellen	Anton Bruckner	1824-1896	Das Hohe lied en Ständchen
Meesters en gezellen	Iannis Xenakis	1922-2001	Nuits
Meesters en gezellen	Peteris Vasks	1946	Mother Sun
Meesters en gezellen	Juris Ābols	1950	Karawane
Von der Liebe I en II	Peter Cornelius	1824-1874	Liebe', ein Zyklus von 3 Chorliedern
Von der Liebe I en II	Franz Schubert	1797-1828	Die Geselligkeit (Lebenslust)
Von der Liebe I en II	Franz Schubert	1797-1828	Der Tanz
Von der Liebe I en II	Franz Schubert	1797-1828	Des Tages Weihe
Von der Liebe I en II	Robert Schumann	1810-1856	Vier doppelchörige Gesänge
Von der Liebe I en II	Joseph Rheinberger	1839-1901	Die Nacht
Drie Renaissancemeesters	Antoine Brumel	1460-1512	Missa Et ecce terrae motus
Drie Renaissancemeesters	Orlando di Lasso	1532-1594	Lamentationes Jeremiae
Drie Renaissancemeesters	Orlando di Lasso	1532-1594	Magnificat super Aurora lucis
Drie Renaissancemeesters	Josquin des Prez	1450?-1521	Qui habitat in adiutorio Altissimi
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Suntansi
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	To a promise
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Donnext

Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
Scherpdenkers: Privacy	Spinvis	1961	Sort Sol
Far from home	Sebastian Aguilera de Heredia	1561-1627	Ensalada
Far from home	Steve Martland	1959-2013	Skywalk
Far from home	Billie Holiday	1912-1959	God, bless the child
Far from home	Johannes Ockeghem	1410-1497	Mort, tu as navré
Far from home	Roque Jacinto de Chavarria	1688-1719	Fuera, fuera!
Far from home	Olivier Messiaen (Gottwald)	1925	Louange à l'Éternité de Jésus
Far from home	Claudio Monteverdi	1567-1643	Lamento d'Arianna
Far from home	Daniel Bjarnason	1979	Ek ken die Nag
Far from home	Bheka Dlamini	1965	Woah Lashona
Far from home	Calliope Tsoupaki	1963	Oedipus' Dream
TV-optreden De Wereld Draait Door	Jacques Brel	1929-1978	Amsterdam
Boete en Beklag	Peter Cornelius	1824-1874	Requiem
Boete en Beklag	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1621	Mein junges Leben hat ein End'
Boete en Beklag	Ernst Krenek	1900-1991	Lamentatio Jeremiae Prophetae
Boete en Beklag	Johannes Brahms	1833-1897	Warum ist das Licht gegeben
Boete en Beklag	Heinrich Schütz	1585-1672	Musikalische Exequien, Op. M7
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Suntansi
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	To a promise
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Donnext
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
Herdenking	Antonio Vivaldi	1678-1741	Kyrie RV 587
Herdenking	Antonio Vivaldi	1678-1741	Stabat Mater RV 621
Herdenking	Antonio Vivaldi	1678-1741	Laudate Dominum RV 606
Herdenking	Antonio Vivaldi	1678-1741	Credo RV 591
Festival: Terug naar het begin	Felix Mendelssohn	1809-1847	Kleine Messe
Festival: Terug naar het begin	Johannes Brahms	1833-1897	Fünf Gesänge, opus 104
Festival: Terug naar het begin	Peter Cornelius	1824-1874	Liebe
Festival: Terug naar het begin	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Festival: Terug naar het begin	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Calme des nuits
Festival: Terug naar het begin	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Les fleurs et les arbres
Festival: Terug naar het begin	Maurice Ravel	1875-1937	Trois chansons
Festival: Terug naar het begin	Jean Yves Daniel-Lesur	1908-2002	Le Cantique des Cantiques
De Mozart van St. Petersburg	Dmitry Bortnjanski	1751-1825	Sej den, ego zhe sotvori Gospod (Dit is de dag die de Heer heeft gemaakt)
De Mozart van St. Petersburg	Giuseppe Sarti	1729-1802	Nyne sily nebesnya (Nu dienen de hemelse machten onzichtbaar met ons)
De Mozart van St. Petersburg	Anoniem	onb.	O presviataya Mariye Devitse (O heiligste maagd)

			Maria)
De Mozart van St. Petersburg	Dmitry Bortnjanski	1751-1825	Kolj Vozljublenna seleniya Tvoya, Gospodi sil (Hoe lieflijk is uw woning)
De Mozart van St. Petersburg	Baldassare Galuppi	1706-1785	Plotiyu usnuv (In het vlees viel u in slaap)
De Mozart van St. Petersburg	Maksim Berezovsky	1745-1777	Ne otverzhi mene vo vremya starosti (Verstoot mij niet nu ik oud word)
De Mozart van St. Petersburg	Vassili Titov	1650-1715	Fseh skorbiashchih Radoste (O Gij, vreugde voor de bedroefden)
De Mozart van St. Petersburg	Dmitry Bortnjanski	1751-1825	Hlasom moyim ko Gospodu vozzvah (Luid roep ik God, ik schreeuw het uit)
De Mozart van St. Petersburg	Dmitry Bortnjanski	1751-1825	Heruvimskaya pesn (Cherubijnse hymne)
De Mozart van St. Petersburg	Nikolai Diletsky	1630-1680	Hvalite imia Gospodne (Loof de naam van de heer)
De Mozart van St. Petersburg	Dmitry Bortnjanski	1751-1825	Skazhi mi, Gospodi, konchinu moyu (Geef mij weet van mijn einde, Heer)
De Mozart van St. Petersburg	Vassili Titov	1650-1715	Slava... Yedinorodniy Sine (Ere zij de vader... De eniggeboren zoon)
Delft Chamber Music Festival	Luigi Nono	1924-1990	La Lontananza Nostalgica Utopica Futura
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	O che felice giorno
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Lieto godea
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Voi ch'ascoltate
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Fuggi pur se sai
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Timor et tremor
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Jubilate Deo à 8
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Deus in nomine tuo
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Hodie completi sunt
Israel	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Missa brevis in F
Israel	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Christ lag in Todesbanden, BWV 4
Israel	Felix Mendelssohn	1809-1847	Kleine Messe
Israel	Johannes Brahms	1833-1897	Fünf Gesänge opus 104
Israel	Peter Cornelius	1824-1874	Liebe
Israel	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Israel	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Calme des nuits
Israel	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Les fleurs et les arbres
Israel	Maurice Ravel	1875-1937	Trois chansons
Israel	Jean Yves Daniel-Lesur	1908-2002	Le Cantique des Cantiques
Adios Nonino	Astor Piazzolla	1921-1992	Adiós Nonino (arr.)
Scherpdenker #2	Spinvis	1961	Sort Sol 6: Overvecht
Scherpdenker #2	Spinvis	1961	Kus me dan en bijt m'n tong af
Scherpdenker #2	Spinvis	1961	Sort Sol 2: Contact
Scherpdenker #2	Spinvis	1961	Sort Sol 3: Heb je gebeld?
Scherpdenker #2	Spinvis	1961	Sort Sol 5: Voordeel van video
Holland Festival: Spiral mass Soldier song	Nico Muhly	1981	Bright Mass with Canons
Holland Festival: Spiral mass Soldier song	Nico Muhly	1981	Spiral Mass
Holland Festival: Spiral mass Soldier song	David T. Little	1978	Soldier Songs

Seizoen 14/15

Projecttitel	Componist	Levensdata	Titel
Henosis september 2013	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
Henosis september 2013	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
Henosis september 2013	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
Vers la Méditerranée	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Vers la Méditerranée	Francis Poulenc	1899-1963	Sept chansons
Vers la Méditerranée	Maurice Ravel	1875-1937	Trois chansons
Vers la Méditerranée	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Calme des nuits
Vers la Méditerranée	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Les fleurs et les arbres
Vers la Méditerranée	Jean Yves Daniel-Lesur	1908-2002	Le Cantique des Cantiques
Vers la Méditerranée	Peter-Jan Wagemans	1952	Mallarmé Liedereren, compleet en definitief
Vers la Méditerranée	James MacMillan	1959	Laudi alla Vergine Maria
Vers la Méditerranée	Philippe Gouttenoire	1962	Logoi
Vers la Méditerranée	Joost Kleppe	1963	Passávamos II
Vers la Méditerranée	Toivo Tulev	1958	Car j'ai vécu de vous attendre
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Johannes Brahms	1833-1897	Fünf Gesänge opus 104
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Maurice Ravel	1875-1937	Trois chansons
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Calme des nuits
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Les fleurs et les arbres
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Jean Yves Daniel-Lesur	1908-2002	Le Cantique des Cantiques
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Peter Cornelius	1824-1874	Liebe
Openingsconcert Koorwedstrijd Maasmechelen	Felix Mendelssohn	1809-1847	Kleine Messe
Vriendenbijeekomst	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1612	Psalm 150: Or soit loué l'Éternel
Vriendenbijeekomst	Francis Poulenc	1899-1963	Salve Regina
Vriendenbijeekomst	Billy Joel	1949	And So It Goes
Vriendenbijeekomst	Felix Mendelssohn	1809-1847	Im Wald, Op. 100, nr.4
Vriendenbijeekomst	Felix Mendelssohn	1809-1847	Auf dem See, Op. 49, nr.6
Vriendenbijeekomst	Felix Mendelssohn	1809-1847	Die Waldvögelein, Op.88, nr.4
Vriendenbijeekomst	Felix Mendelssohn	1809-1847	Abschied vom Walde, Op. 59, nr. 3
Vriendenbijeekomst	Jetse Bremer	1959	Merk toch hoe Sterk
Mahler 2 met KCO	Gustav Mahler	1860-1911	Symfonie nr. 2
Bosch Requiem	György Ligeti	1923-2006	Lux aeterna
Bosch Requiem	Rob Zuidam	1964	Bosch Requiem
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Shuntansi (2012)
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	To a promise
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak

Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Donnext
Henosis November Music	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
Prins Bernhard Cultuurprijs	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Calme des nuits
Prins Bernhard Cultuurprijs	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Les fleurs et les arbres
Prins Bernhard Cultuurprijs	Jean Yves Daniel-Lesur	1908-2002	Le Cantique des Cantiques
Een kleine plechtige mis	Gioacchino Rossini	1792-1868	Petite Messe Solennelle
Weihnachts-Oratorium	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Weihnachtsoratorium
Die Todesfrau	Hans Kox	1930	Lalage's Monologues
Die Todesfrau	Hans Kox	1930	Gedächtnislieder
Die Todesfrau	Hans Kox	1930	Song Cycle based on four poems by Paul Celan
Meesters en gezellen	Giovanni Pierluigi da Palestrina	1525-1594	Missa Papae Marcelli (Kyrie,Sanctus/Benedictus)
Meesters en gezellen	Ildebrando Pizzetti	1880-1963	Messa da Requiem (Dies Irae)
Meesters en gezellen	Felix Mendelssohn	1809-1847	Mein Gott, warum hast Du mich verlassen
Meesters en gezellen	John McCabe	1939-2015	Motet
Meesters en gezellen	Anton Bruckner	1824-1896	Das Hohe lied en Ständchen
Meesters en gezellen	Iannis Xenakis	1922-2001	Nuits
Meesters en gezellen	Peteris Vasks	1946	Mother Sun
Meesters en gezellen	Juris Ābols	1950	Karawane
Von der Liebe I en II	Peter Cornelius	1824-1874	Liebe', ein Zyklus von 3 Chorliedern
Von der Liebe I en II	Franz Schubert	1797-1828	Die Geselligkeit (Lebenslust)
Von der Liebe I en II	Franz Schubert	1797-1828	Der Tanz
Von der Liebe I en II	Franz Schubert	1797-1828	Des Tages Weihe
Von der Liebe I en II	Robert Schumann	1810-1856	Vier doppelchörige Gesänge
Von der Liebe I en II	Joseph Rheinberger	1839-1901	Die Nacht
Drie Renaissancemeesters	Antoine Brumel	1460-1512	Missa Et ecce terrae motus
Drie Renaissancemeesters	Orlando di Lasso	1532-1594	Lamentationes Jeremiae
Drie Renaissancemeesters	Orlando di Lasso	1532-1594	Magnificat super Aurora lucis
Drie Renaissancemeesters	Josquin des Prez	1450?-1521	Qui habitat in adiutorio Altissimi
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Suntansi
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	To a promise
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Donnext
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
Scherpdenkers: Privacy	Spinvis	1961	Sort Sol
Far from home	Sebastian Aguilera de Heredia	1561-1627	Ensalada
Far from home	Steve Martland	1959-2013	Skywalk
Far from home	Billie Holiday	1912-1959	God, bless the child

Far from home	Johannes Ockeghem	1410-1497	Mort, tu as navré
Far from home	Roque Jacinto de Chavarria	1688-1719	Fuera, fuera!
Far from home	Olivier Messiaen (Gottwald)	1925	Louange à l'Éternité de Jésus
Far from home	Claudio Monteverdi	1567-1643	Lamento d'Arianna
Far from home	Daniel Bjarnason	1979	Ek ken die Nag
Far from home	Bheka Dlamini	1965	Woah Lashona
Far from home	Calliope Tsoupaki	1963	Oedipus' Dream
TV-optreden De Wereld Draait Door	Jacques Brel	1929-1978	Amsterdam
Boete en Beklag	Peter Cornelius	1824-1874	Requiem
Boete en Beklag	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1621	Mein junges Leben hat ein End'
Boete en Beklag	Ernst Krenek	1900-1991	Lamentatio Jeremiae Prophetarum
Boete en Beklag	Johannes Brahms	1833-1897	Warum ist das Licht gegeben
Boete en Beklag	Heinrich Schütz	1585-1672	Musikalische Exequien, Op. M7
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Heraldorr
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Suntansi
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	To a promise
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Bloemse
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Vikpitak
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Vegtum
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Ralkesfa
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Donnext
Henosis (feb. 2014)	Bram Stadhouders	1987	Escaping Now
Herdenking	Antonio Vivaldi	1678-1741	Kyrie RV 587
Herdenking	Antonio Vivaldi	1678-1741	Stabat Mater RV 621
Herdenking	Antonio Vivaldi	1678-1741	Laudate Dominum RV 606
Herdenking	Antonio Vivaldi	1678-1741	Credo RV 591
Festival: Terug naar het begin	Felix Mendelssohn	1809-1847	Kleine Messe
Festival: Terug naar het begin	Johannes Brahms	1833-1897	Fünf Gesänge, opus 104
Festival: Terug naar het begin	Peter Cornelius	1824-1874	Liebe
Festival: Terug naar het begin	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Festival: Terug naar het begin	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Calme des nuits
Festival: Terug naar het begin	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Les fleurs et les arbres
Festival: Terug naar het begin	Maurice Ravel	1875-1937	Trois chansons
Festival: Terug naar het begin	Jean Yves Daniel-Lesur	1908-2002	Le Cantique des Cantiques
De Mozart van St. Petersburg	Dmitry Bortnjanski	1751-1825	Sej den, ego zhe sotvori Gospod (Dit is de dag die de Heer heeft gemaakt)
De Mozart van St. Petersburg	Giuseppe Sarti	1729-1802	Nyne sily nebesnya (Nu dienen de hemelse machten onzichtbaar met ons)
De Mozart van St. Petersburg	Anoniem	onb.	O presviataya Mariye Devitse (O heiligste maagd Maria)
De Mozart van St. Petersburg	Dmitry Bortnjanski	1751-1825	Kolj Vozljublenna seleniya Tvoya, Gospodi sil (Hoe lieflijk is uw woning)
De Mozart van St. Petersburg	Baldassare Galuppi	1706-1785	Plotiyu usnuv (In het vlees viel u in slaap)
De Mozart van St. Petersburg	Maksim Berezovsky	1745-1777	Ne otverzhi mene vo vremya starosti (Verstoot mij niet nu ik oud word)
De Mozart van St. Petersburg	Vassili Titov	1650-1715	Fseh skorbiashchih Radoste (O Gij, vreugde voor de bedroefden)

De Mozart van St. Petersburg	Dmitry Bortnjanski	1751-1825	Hlasom moyim ko Gospodu vozzvah (Luid roep ik God, ik schreeuw het uit)
De Mozart van St. Petersburg	Dmitry Bortnjanski	1751-1825	Heruvimskaya pesn (Cherubijnse hymne)
De Mozart van St. Petersburg	Nikolai Diletsky	1630-1680	Hvalite imia Gospodne (Loof de naam van de heer)
De Mozart van St. Petersburg	Dmitry Bortnjanski	1751-1825	Skazhi mi, Gospodi, konchinu moyu (Geef mij weet van mijn einde, Heer)
De Mozart van St. Petersburg	Vassili Titov	1650-1715	Slava... Yedinorodniy Sine (Ere zij de vader... De eniggeboren zoon)
Delft Chamber Music Festival	Luigi Nono	1924-1990	La Lontananza Nostalgica Utopica Futura
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	O che felice giorno
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Lieto godea
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Voi ch'ascoltate
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Fuggi pur se sai
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Timor et tremor
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Jubilate Deo à 8
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Deus in nomine tuo
Delft Chamber Music Festival	Giovanni Gabrieli	1555-1612	Hodie completi sunt
Israel	Wolfgang Amadeus Mozart	1756-1791	Missa brevis in F
Israel	Johann Sebastian Bach	1685-1750	Christ lag in Todesbanden, BWV 4
Israel	Felix Mendelssohn	1809-1847	Kleine Messe
Israel	Johannes Brahms	1833-1897	Fünf Gesänge opus 104
Israel	Peter Cornelius	1824-1874	Liebe
Israel	Claude Debussy	1862-1918	Trois chansons de Charles d'Orléans
Israel	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Calme des nuits
Israel	Camille Saint-Saëns	1835-1921	Les fleurs et les arbres
Israel	Maurice Ravel	1875-1937	Trois chansons
Israel	Jean Yves Daniel-Lesur	1908-2002	Le Cantique des Cantiques
Adios Nonino	Astor Piazzolla	1921-1992	Adiós Nonino (arr.)
Scherpdenker #2	Spinvis	1961	Sort Sol 6: Overvecht
Scherpdenker #2	Spinvis	1961	Kus me dan en bijt m'n tong af
Scherpdenker #2	Spinvis	1961	Sort Sol 2: Contact
Scherpdenker #2	Spinvis	1961	Sort Sol 3: Heb je gebeld?
Scherpdenker #2	Spinvis	1961	Sort Sol 5: Voordeel van video
Holland Festival: Spiral mass Soldier song	Nico Muhly	1981	Bright Mass with Canons
Holland Festival: Spiral mass Soldier song	Nico Muhly	1981	Spiral Mass
Holland Festival: Spiral mass Soldier song	David T. Little	1978	Soldier Songs